

ПОЛИТИКИНИ

ЗАБАВНИК

11. XI 1988. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА L • 1500 ДИН • БРОЈ 1924

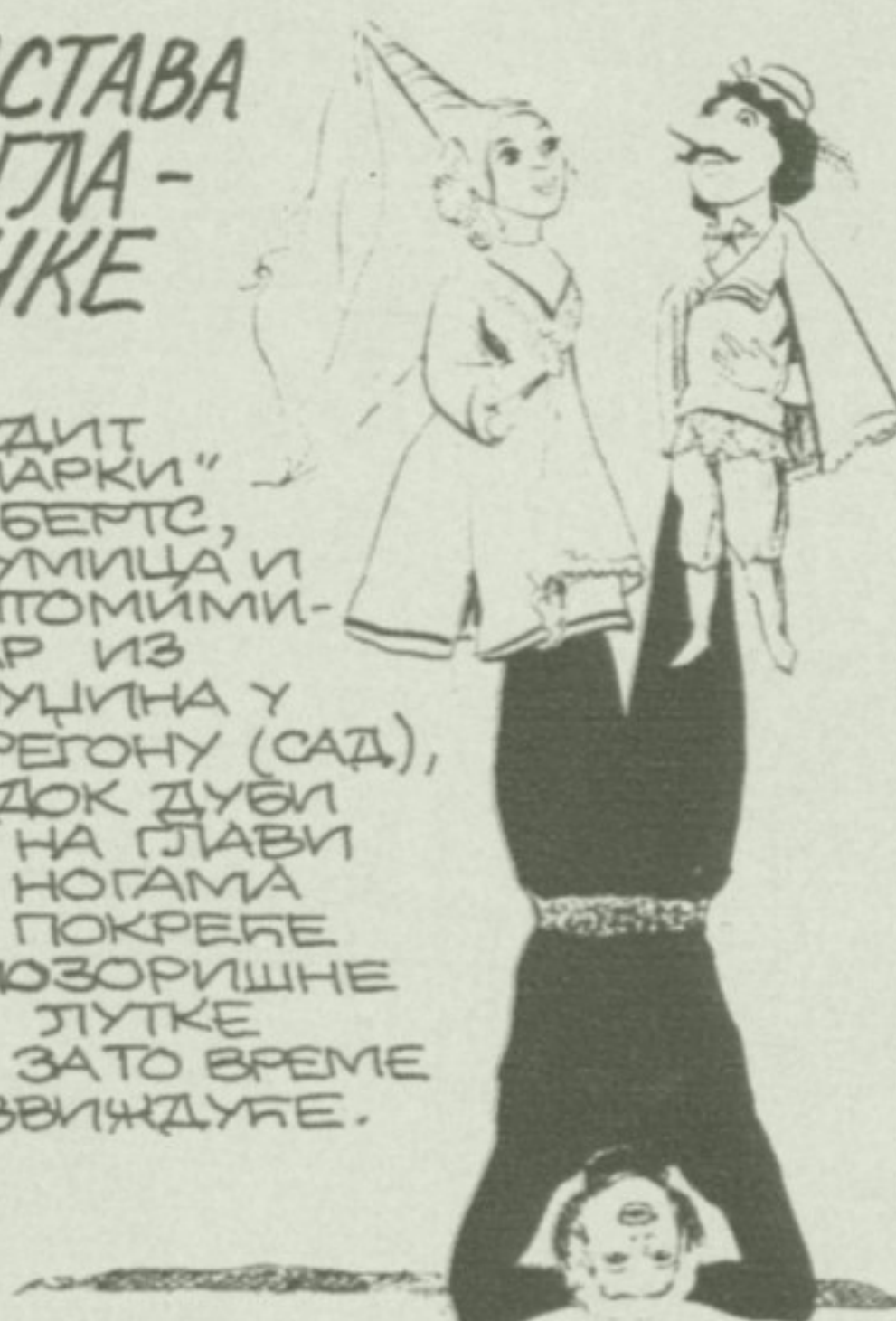
У ОВОМ
И ИДУЋЕМ
БРОЈУ ~

**КАПЕТАН
ГРИН**

ПРЕДСТАВА НАГЛА- ВАЧКЕ

ЉУДИТ
"СПАРКИ"
"РОБЕРТС,
ПЛУМИЦА И
ПАНТОМИМ-
ЦАР ИЗ
ЈУЛИНА У
ОРЕГОНУ (САД),
ДОК ДУБИ
НА ГЛАВИ
НОГАМА
ПОКРЕТЕ
ПОЗОРИШНЕ
ЛУПКЕ
И ЗАТО ВРЕМЕ
ЗВИЖДУБЕ.

НАЈСРЕЋНИЈА ТРКА

БОНИ ВИЛЕР И ЏЕК
СТАТЕР, ЧИМ СУ ИСТР-
ЧАЛИ НАГОРНИ МА-
РАТОН У ЈОС АНБЕ -
ЛЕСУ МАРТА 1988.
ГОДИНЕ, ВЕНЧАЛИ
СУ СЕ У СВОЈИМ
ТРКАЧКИМ ДРЕСО-
ВИМА.

НАЈСКУПЉА СЕДИШТА

У ЕЛИЗАБЕТАНСКОМ
ПОЗОРИШТУ У ШЕКСПИ-
РОВО ВРЕМЕ, БИЛЕ СУ
ХОКЛИЦЕ ПОСТАВЉЕНЕ
НА САМОЈ БИНИ. СА ТОГ
МЕСТА БОГАТИ ГЛЕДАО-
ЦИ СУ НАЈРАДИЈЕ
ПОСМАТРАЛИ ПРЕД-
СТАВУ.

МОРСКА ЗВЕЗДА

НАЈЧЕШЋЕ ИМА
ПЕТ КРАКОВА. ВРС-
ТА ЗВАНА СУНЦЕ,
КОЈА ЈЕ ИМЕ ДОВИ-
ЈЛА ЈЕР ОБЛИКОМ
ПОДСЕЋА НА СУНЦЕ
И ЊЕГОВЕ ЗРАКЕ,
ИМА ЧАК ДО 50
КРАКОВА.

Клод Аншоан Пребел (1776-1853)

ПОСЛУЖИО СЕ ДОКУМЕНТИ-
МА СТАРИЈЕГ БРАТА И СТУ-
ПИО У ФРАНЦУСКУ ВОЈСКУ
СА 13 ГОДИНА. КАСНИЈЕ ЈЕ
ДОПРАО ДО ГЕНЕРАЛСКОГ
ЧИНА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● режисер Федерико
Фелини верује астролозима и
никада не почиње снимање

неког филма а да претходно
не провери да ли су му звезде
наклоњене.

●●● први Дизниленд из-
ван САД отворен је 1983. у
Токију, а још један треба да
проради у Паризу 1992. Ових
дана врше се преговори и за
изградњу првог Дизниленда

у Источној Европи, и то у Бу-
димпешти. Овај забавни
парк требало би да буде от-
ворен 1995, када ће се
одржати и Светски сајам ко-
ји ће заједнички организова-
ти Будимпешта и Беч.

●●● још 1978. године
Џејмс Ворнок из Канглија, у
Канади, постигао је рекорд
који до данас није надмашен.
Од карата за игру начинио је
кулу високу 3 m и 53 cm у ко-
ју је уградио 3650 карата.

●●● Јапанац Хидео Нис-
киока бавио се проучава-
њем одређених хигијенских
навика својих сународника
па је израчунао да просечни
Јапанац дневно потроши 3,5
метара папирних салвета и
тоалетног папира, док је Ја-
панки потребно чак 12 мета-

ра. Од силног папира који се
за један дан потроши у овој
земљи четири пута могла би
да се обмота наша планета.

●●● у експерименталној
пољопривредној станици
државе Њујорк пронађена је
нова врста карфиола. Он
има загаситожуту боју и пре-

ма тврђењу професора Мајк-
ла Дискона који је радио на
добивању новог хибрида, се-
ме жутог карфиола појавиће
се у продаји тек за три годи-
не.

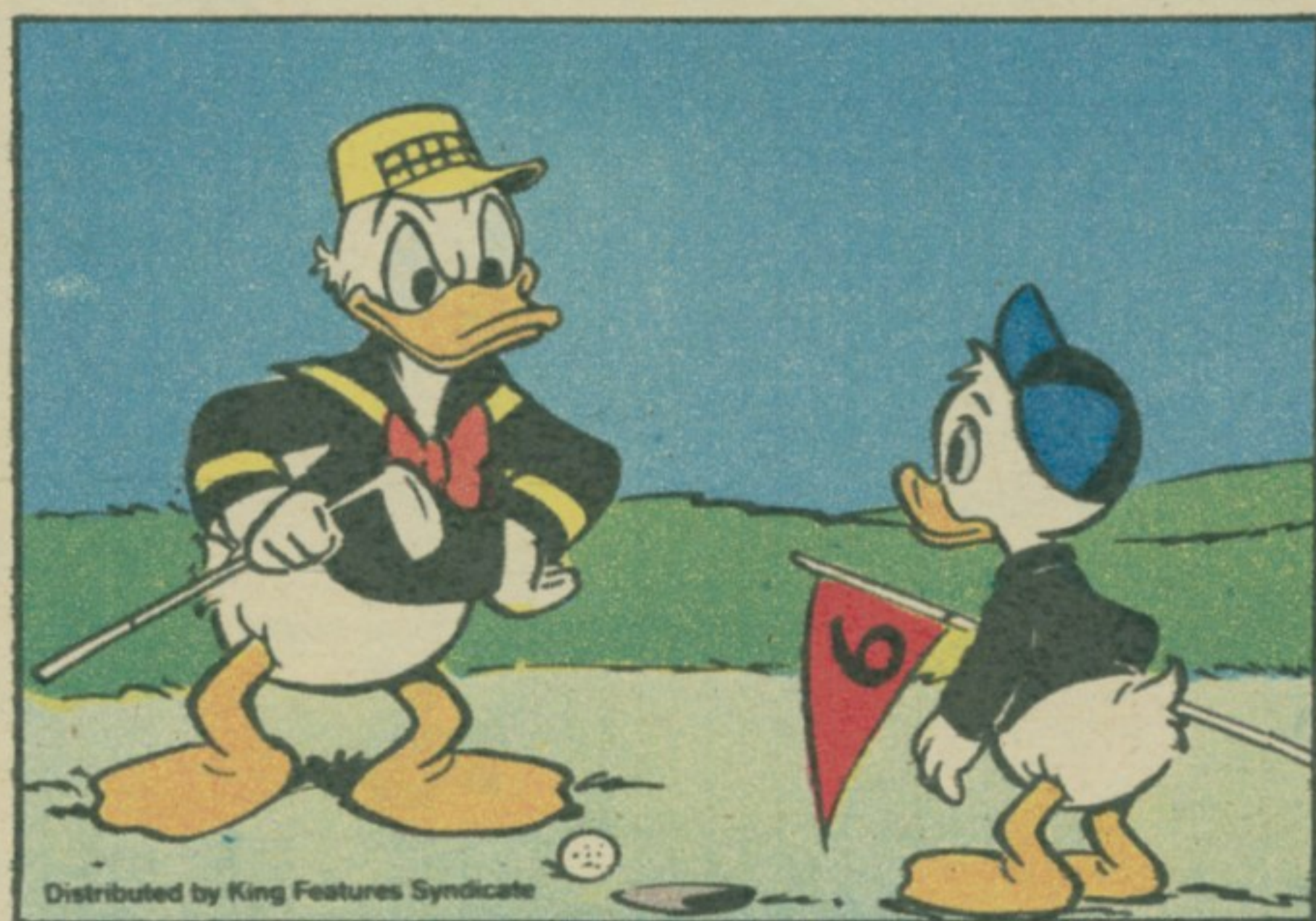
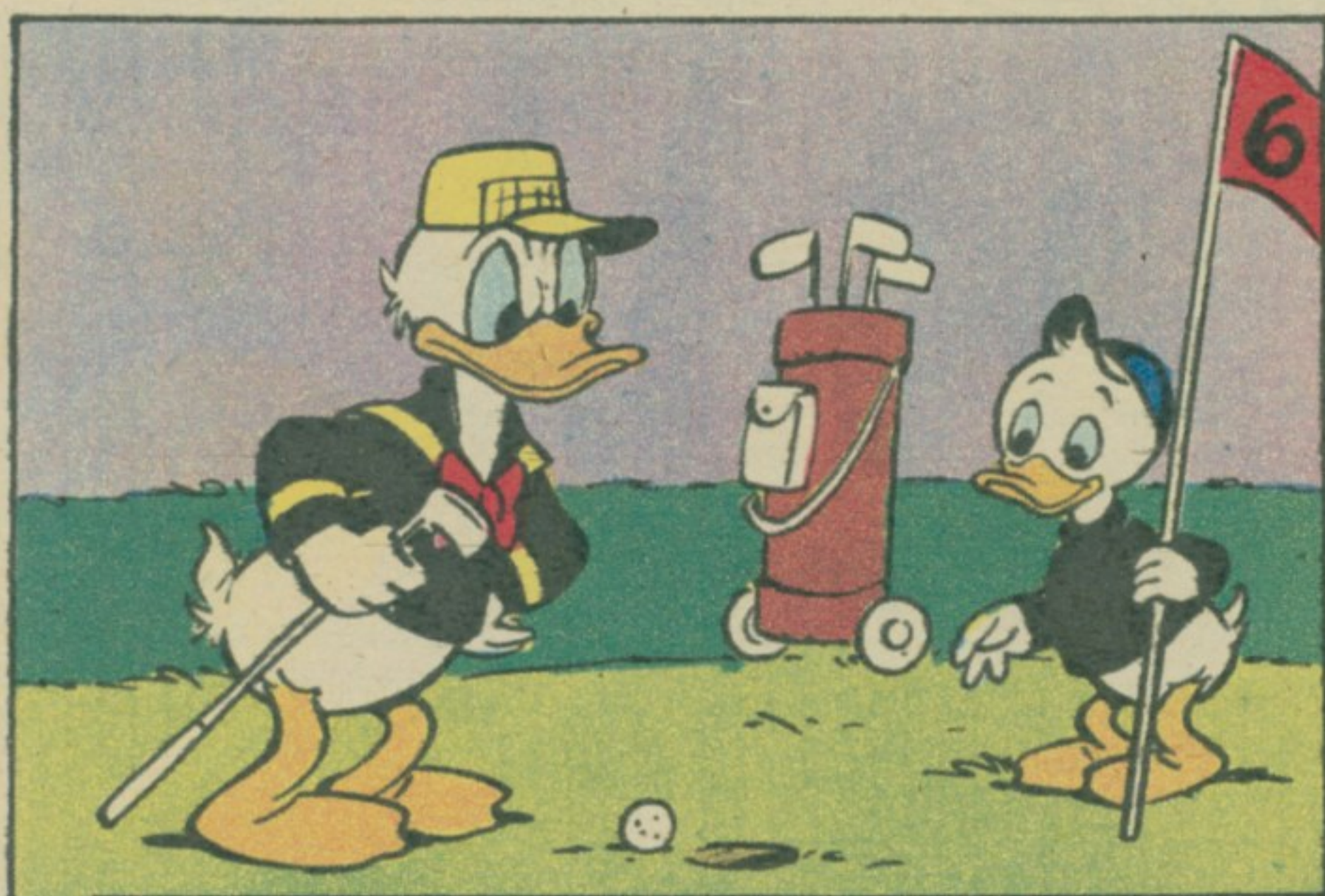
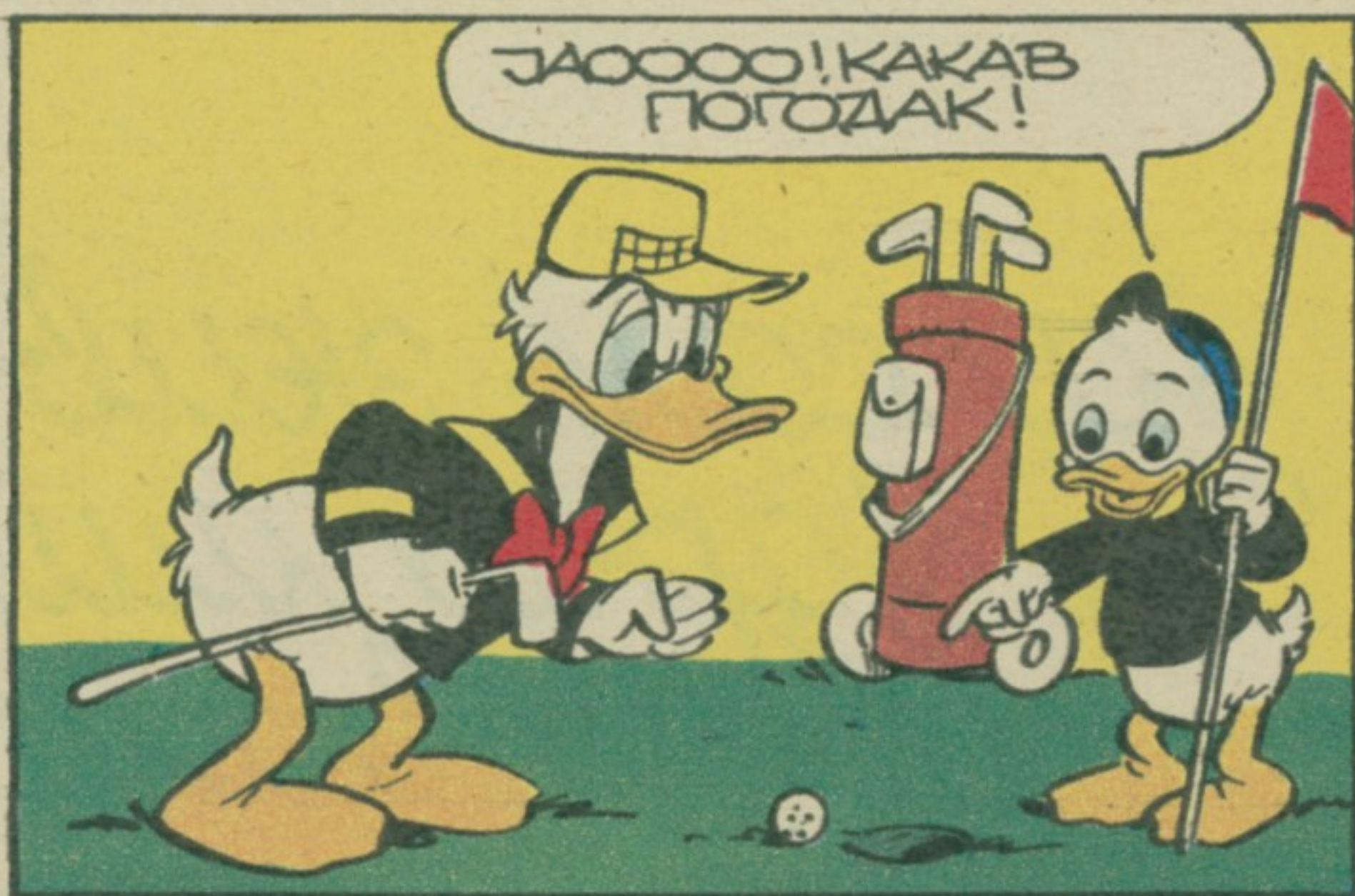
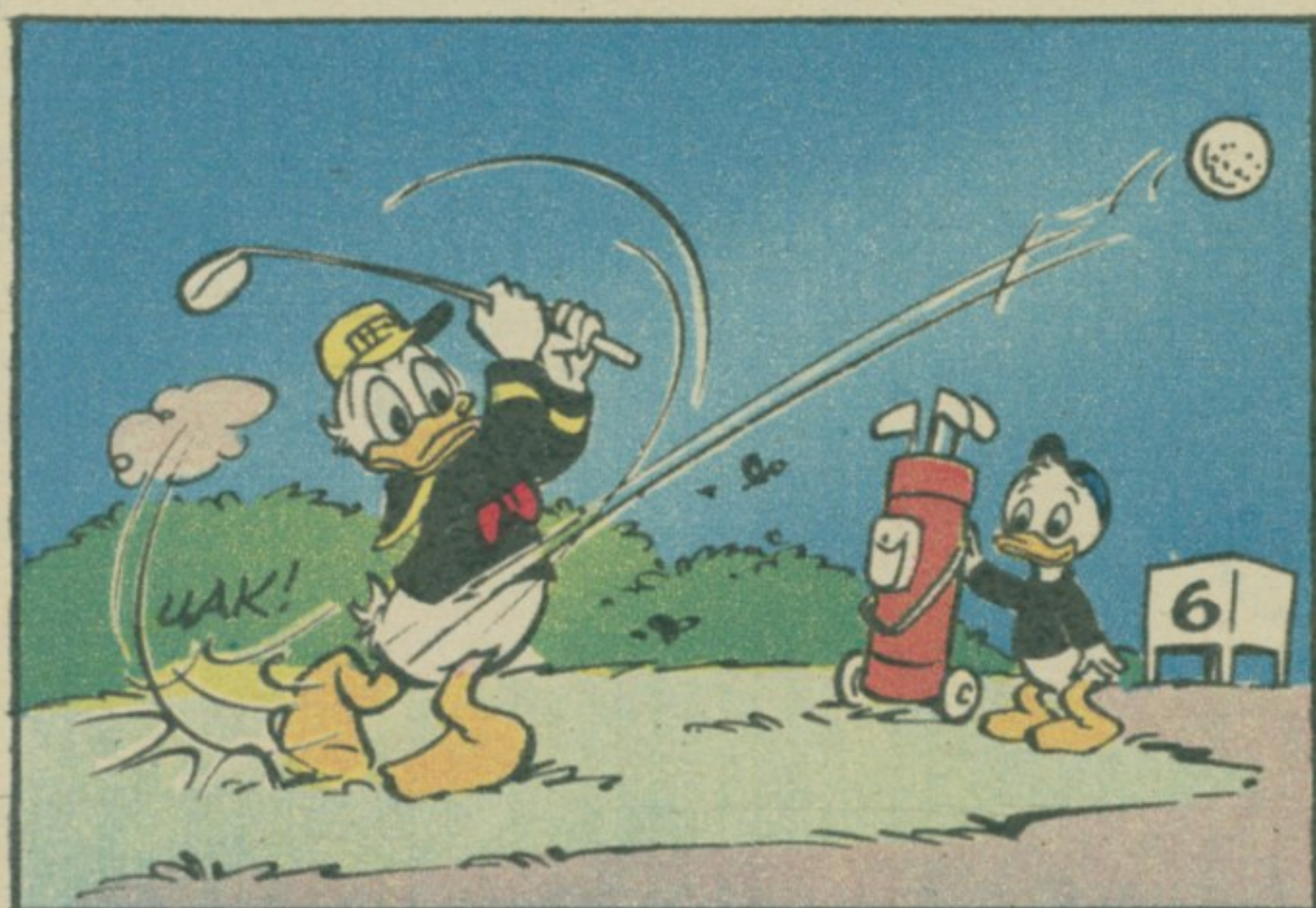
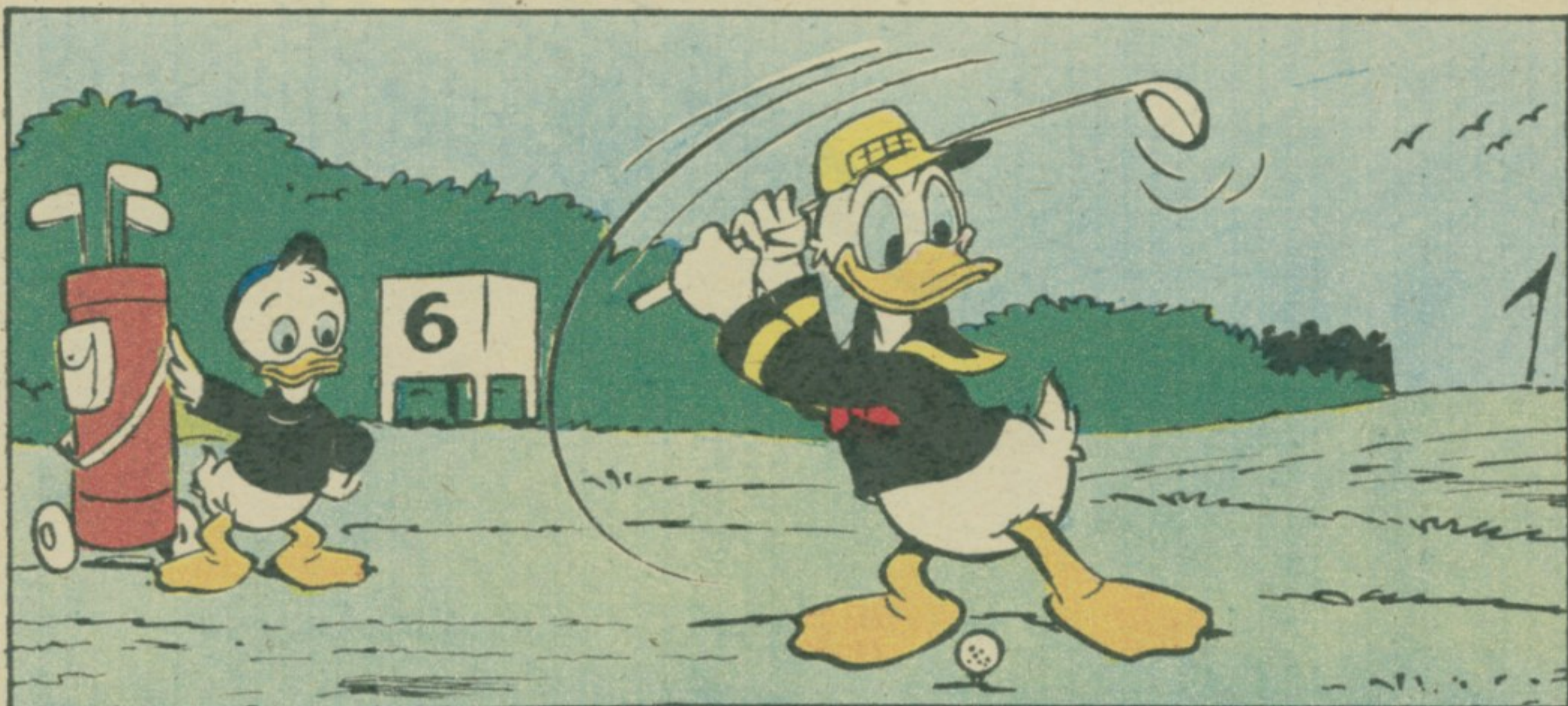
●●● становници швајцар-
ског места Вербијеа жарко су
желели да уђу у Гинисову
књигу рекорда и коначно су
то успели: њих три стотине,
са скијама на ногама, скочи-
ли су падобранима из авиона
и спустили се на једну алпску
падину.

WALT
DISNEY

ПАПА ПАТАК

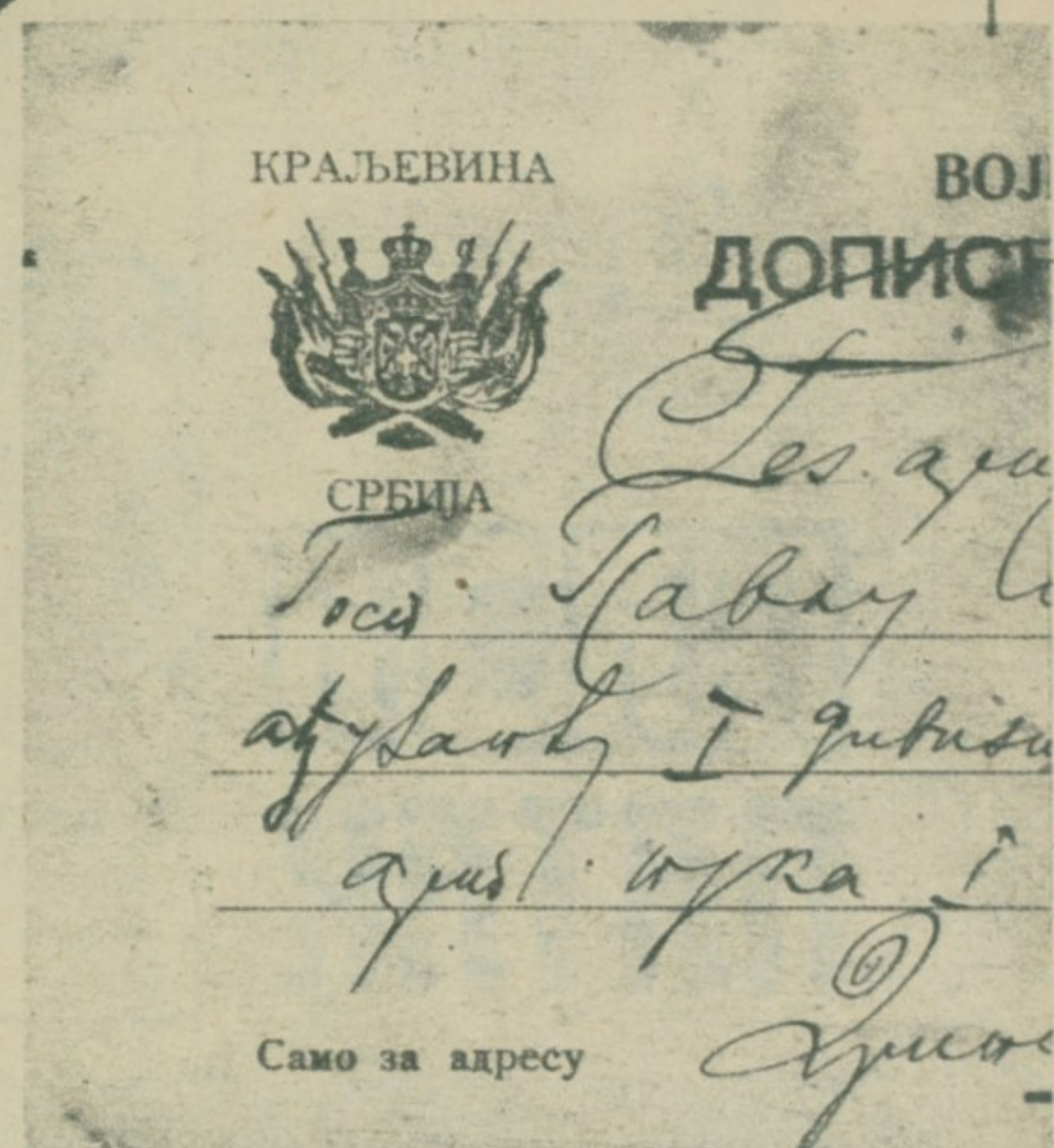

Писма српских ратника
са бојишта
првог светског рата

Mes plus affectueux baisers
Marthe Ravin

ја сам жив
и здрав и
и вама
желим

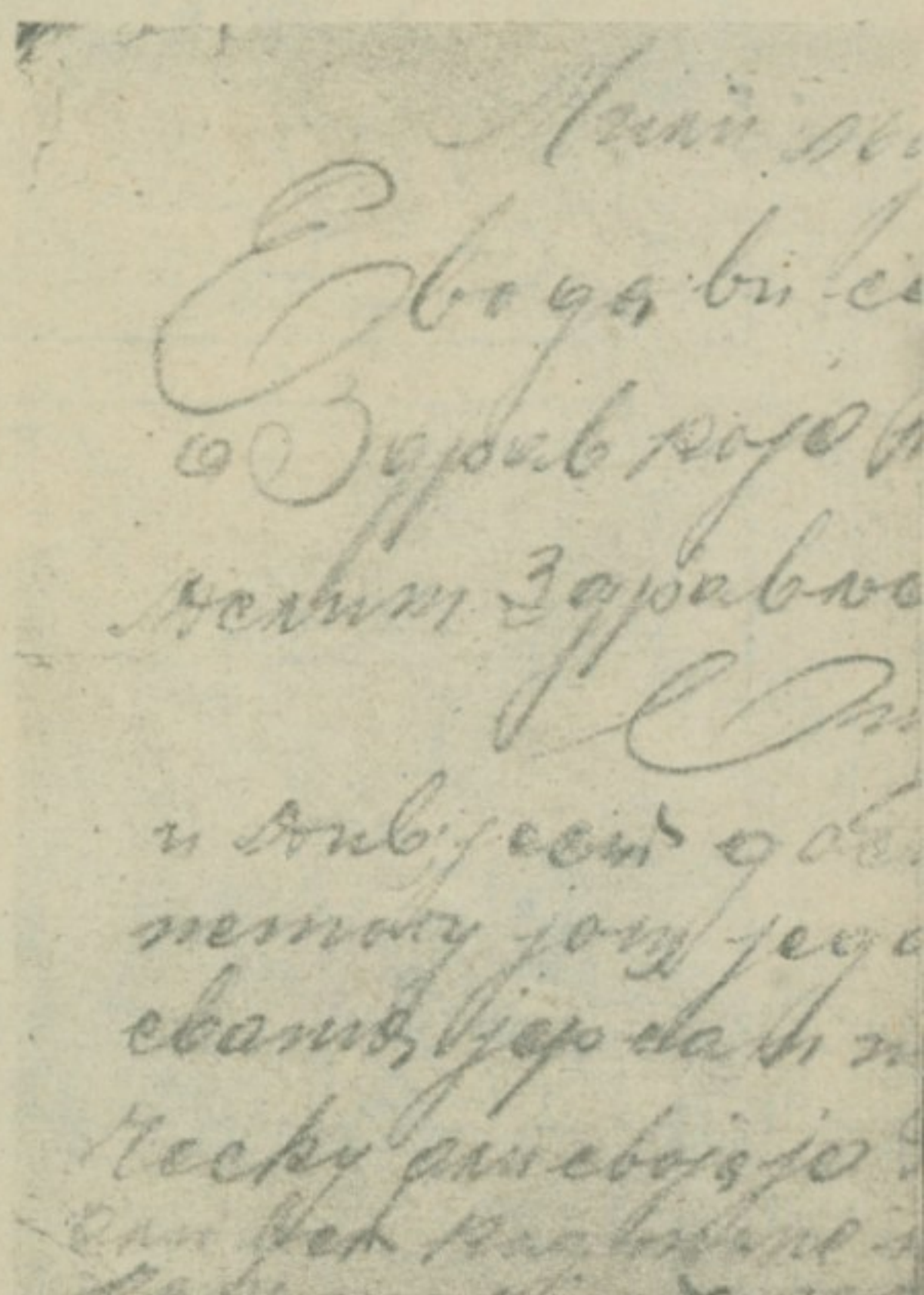
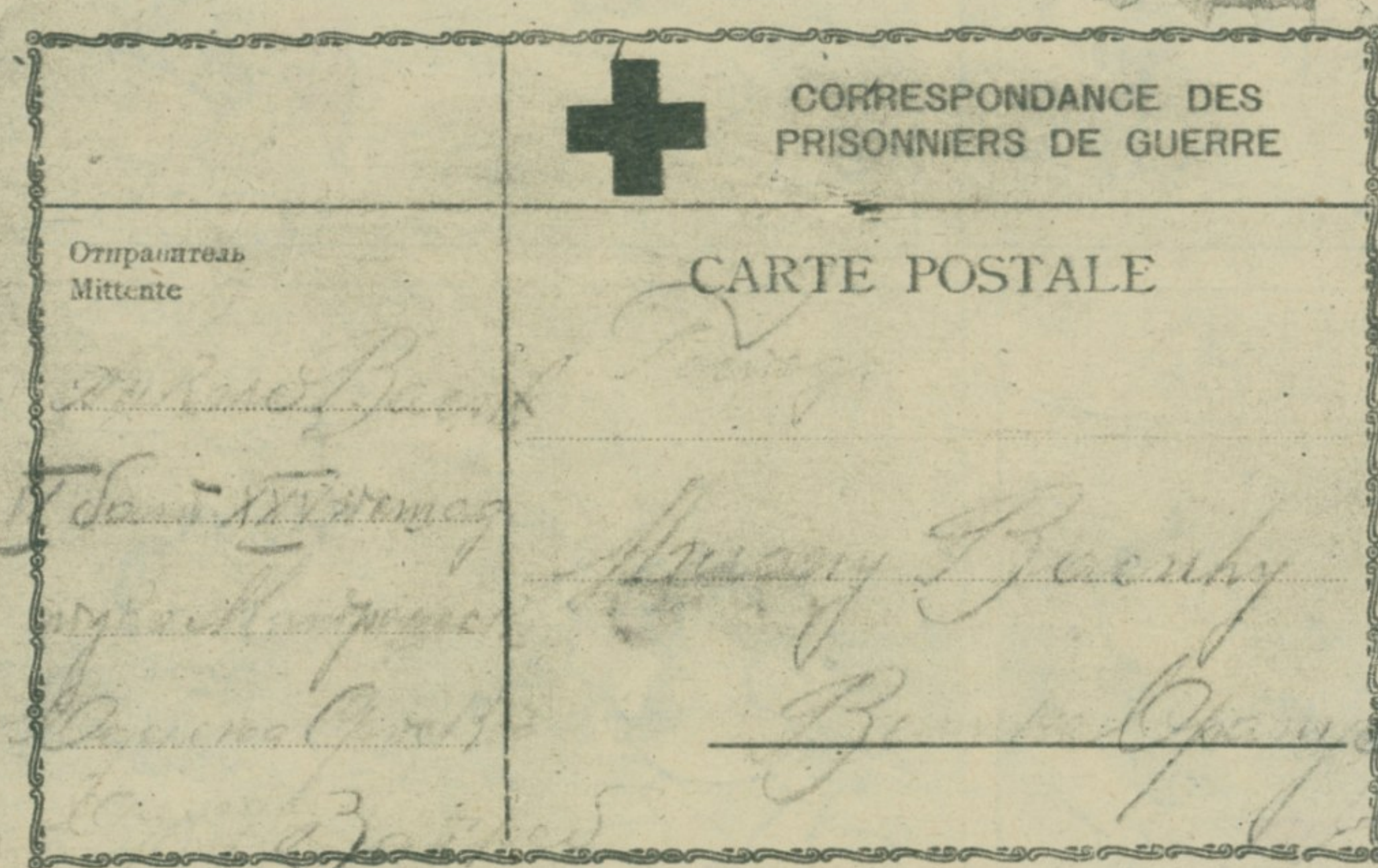
... ја мислим Родитељи драги
да вам је велика радост и
Ваш син јединац бори за Отаџбину
и нека Вам то буде највећа
радост и срећа

Асфалтом, свечаним салама, гробљима,
ходају ових дана кепке старине. И при-
чају како је то негда било. Поново бију битке
на Церу, Колубари, Кајмакчалану. Са шајка-
чама навученим до обрва, чистој и опељаној
одежди са изгланцаним шиљканима сликају
се за успомену и дуго сећање. Већина погуре-
на од година и одликовања. Несвиклим на
такве слике чини нам се да прелиставамо не-
ке старе пожутеле албуме које смо, немаром
или намером, склонили у неку од фиока забо-
рава.

Враћамо се, ових дана, том времену од ко-
га нас дели седамдесет лета. Десила се тада
историја: пробијен је солунски фронт, савез-
ници су однели победу у првом светском ра-
ту, створена је Југославија. Осамнаеста годи-
на сместила се у уџбенике људског достојан-
ства. Четири године дотад најжешћег и нај-
многољуднијег крволиптања у историји ци-
вилизације отишли су у историју. Цела зем-
ља, и свет, видали су ране заклињући се да
неће дозволити да рат поново буде једини на-
чин споразумевања међу људима.

У рату, тек минулом, човек је углавном оп-
штио командама, дневним и другим заповес-

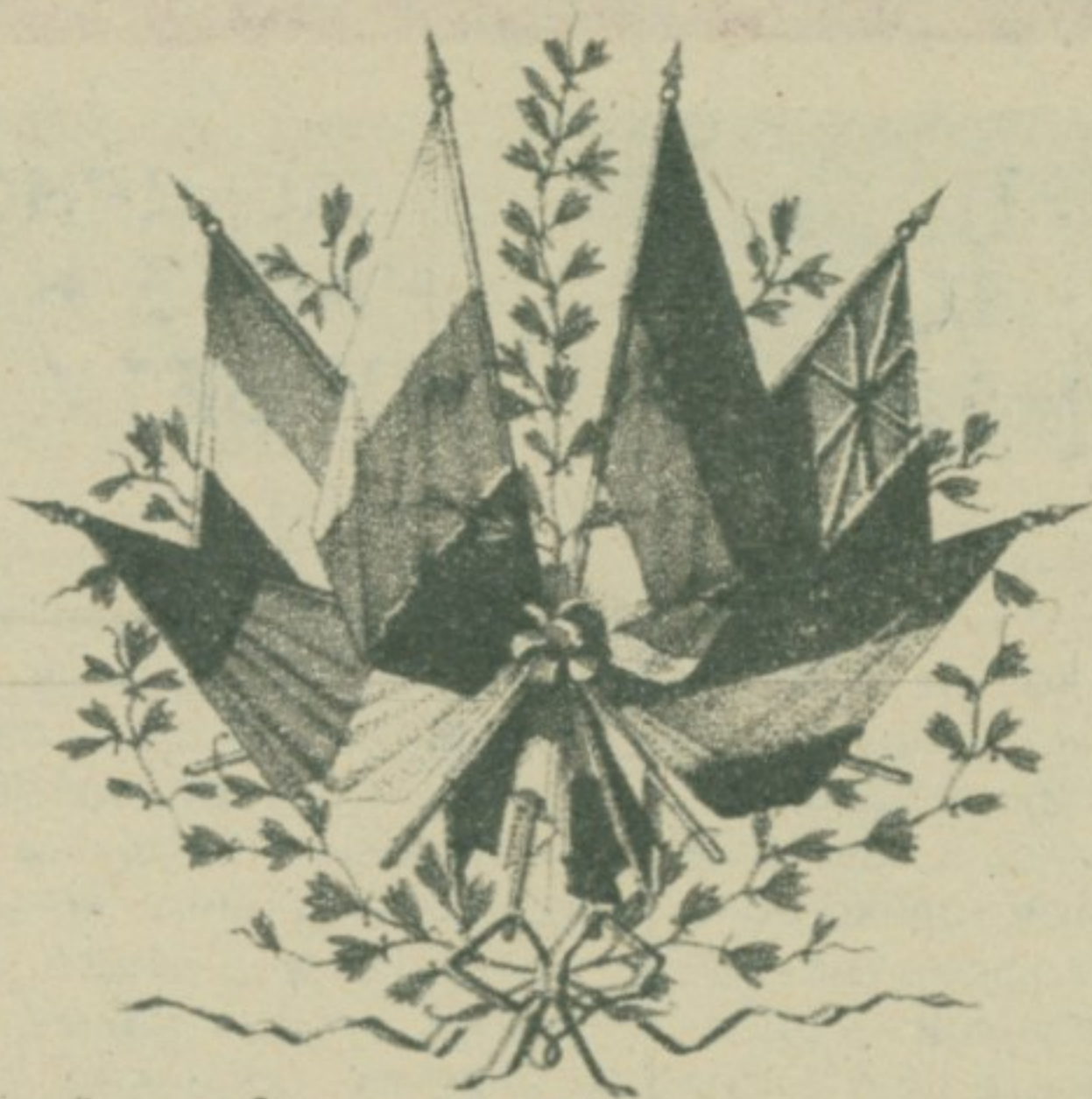
НИЧКА
ТА КАРТА

ДОПИСНА КАРТА СРПСКИХ РАТНИКА

КРАЉЕВИНА

СРБИЈА

Напомена: Исписане поштом српских армија

Господину

Г. Владиславу Ђировићу
Војскару

Крагујевац

тима. У предању, тек толиком да се оружје охлади, борци су у мислима путовали до својих домова, брижни за судбину најближих. Писма су дуго и несигурно путовала, увек неизвесног садржаја за примаоца.

Српски ратници могли су да се јављају својима преко редовне службе ПТТ Краљевине Србије све док су се 1914-15. године борили у својој земљи. Касније, са Крфа и солунског фронта, писма су путовала посредством Међународног црвеног крста у Женеви.

У свим писмима, што је и разумљиво, која су са бојишта путовала према праговима насилно прекинуте младости као основни мото, и по неколико пута у једном запису, провлачила се реченица: „Ја сам жив и здрав што и вама од срца желим...“. Пишући својим родитељима са попршта код Војшта 30. августа 1915. војник Драган Ђировић пише свом оцу Владиславу, војскару из Крагујевца, да поздравчица Чеду, стрину, пријатеља Косту, прија Јелу, те браћу и сестре и понавља, по трећи пут, да је „потпуно здрав“.

Инспекција пошта српских армија издала је посебне дописне карте које су војници, са већ плаћеном поштарином, могли да шаљу

својима. Биле су две верзије: Дописна карта српских ратника и Војничка дописна карта. На првој, у њеном левом углу, биле су утиснуте савезничке заставе, а у горњем десном углу грб Краљевине Србије. На полећини је стајало упозорење: „Писати се могу само приватне вести. Карта ће бити уништена, ако се излажу војничке ствари“. Уосталом, био је рат.

Војничка дописна карта била је нешто скромнија. У левом горњем углу био је утиснут грб Краљевине Србије и велики простор за адресу. **Чедомир Вајлић**, који је на неки начин и аутор овог написа, приложио нам је карту коју је водник Едипне Команде III армије Драган послао свом „баби“, резервном артиљеријском поручнику господину Павлу Стевановићу, ађутанту I дивизиона Дринског артиљеријског пука I позива. Син извештава „оцу“ да је здраво и добро, моли га да му се јави и поручује му да га трли и љуби. Одговор резервног артиљеријског поручника Павла Стевановића не знамо.

Историографија је, мање-више штуро, онолико колико јој је дозвољавало бављење судбинама појединаца, исписала прилично потресне странице о доласку курира на фронт и

дељењу поште војницима. Колико су само заједничке радости и туге носили ти невесто исписани редови, поруке које су и те како утицале на морал бораца.

Дакако, посебну важност писма су добијала кад су српски ратници били изван територије своје отаџбине. Рањени или, још горе, заробљени. Никола Васић, уз помоћ Међународног Црвеног крста, тзв. Carte postale, извештава своје Родитеље, велико Р, да је жив и здрав „које и вама од господара Бога желим“. У једнаест реди, колико је могло да се ситним рукописом смести на Carte postale, исписује, поново: „Отац и мати здрав сам и жив, јест доста ми је тешко што не могу још једанпут да се саставим са вама јер сам могао да останем дома али ја мислим Родитељи драги да вам је велика радост што се Ваш син јединац бори за Отаџбину и нека Вам то буде највећа радост и срећа. Жив сам и здрав потпуно...“

Време, разуме се, исписује неке своје нове историје и граби напред, најчешће не осврћући се на оно што је негда било. Наш сарадник, старина Чедомир Вајлић донео је парче текста и неколико писама са фронта прве светске војне, „да млађима послуже за наук и дуго сећање“.

Препришао: П. Милатовић

2. јуна 1915 г.
Н. М.

Јави ми: Баба
Јави да ли се јавља из војне
Команде. Ја сам сад водник
Едипне Команде III дивизије. Ка
да ми адресу вама.
Здрав сам и добро.
Када ли се јави се.
Јави се и војска.
Драган

Хартија која
сведочи о једном
херојском
времену и
судбинама људи:

ПИЛОТИ, ЧУВАЈТЕ СЕ РИБА!

Најнеобичнији судар у историји авијације догодио се недавно на северу Сједињених Америчких Држава: авион је оштећен у судару са рибом!

Испред путничког авиона „боинг-727“ наједном се појавио орао који је у канцама носио велику рибу. Уплашена птица успела је да скрене у страну, али је при том испустила рибу која је пала на труп авиона и добро га улубила. Оштећење, срећом, није било такво да би се лет прекинуо, али чим је слетео, авион је морао на ремонт.

ПАЗИ, ОПАСНОСТ – ВОКМЕН!

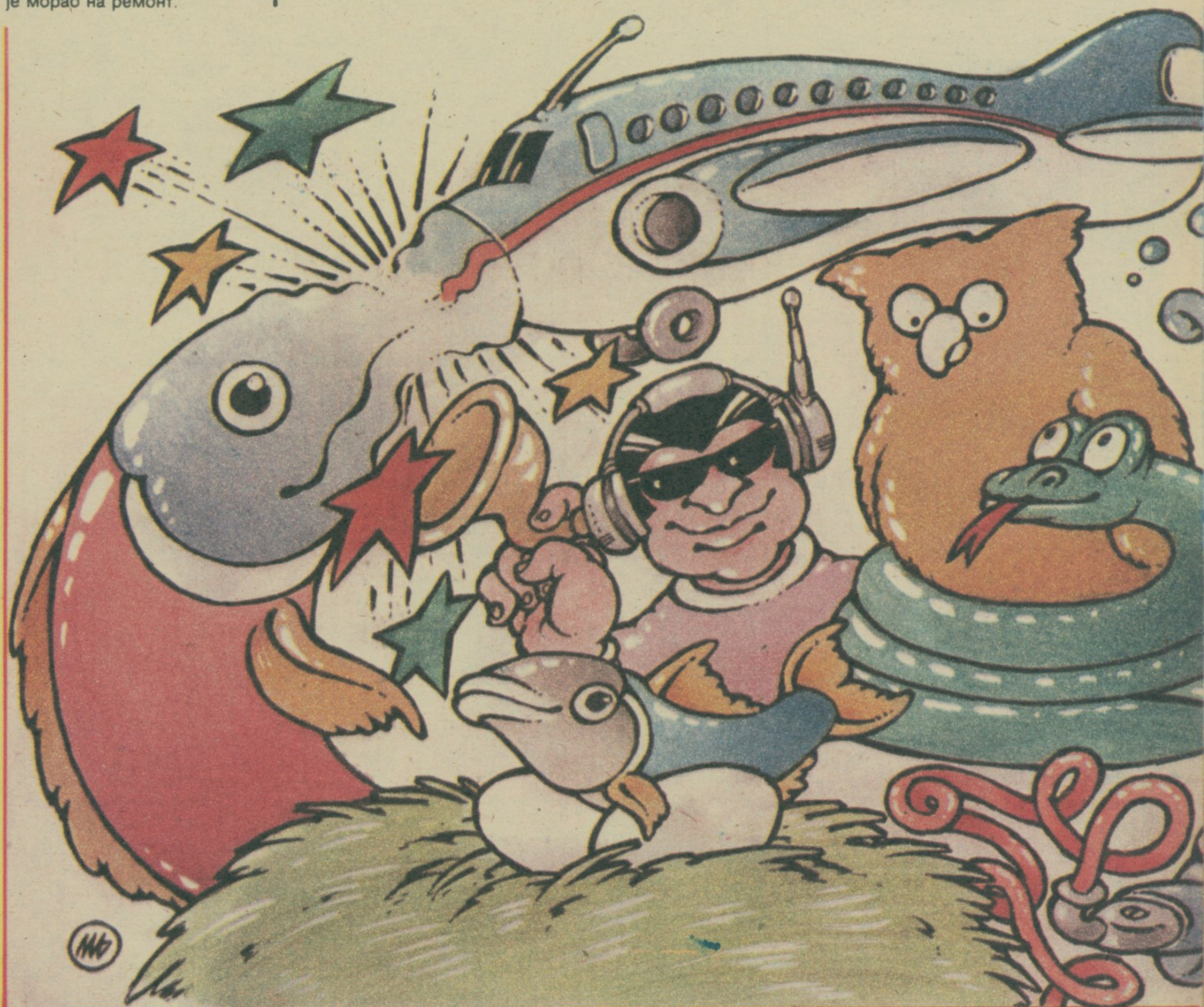
Западнонемачко лекарско друштво извело је опсежно истраживање које је открило да у СР Немачкој унуци у просеку чују слабије од деда и баба. То се објашњава тиме што многи млади толико воле покретне касетофоне (вокмене) да се ни на улици не одвајају од слушалица тако да су непрекидно заглашени рок музиком. А колико је тих наглувих? То се не зна, али се зато зна да је прошле године у СР Немачкој продато 3,9 милиона вокмена.

МАЛО, ЦРНО, РАСТЕ НА ДРВЕТУ...

На Аљасци се користи веома оригиналан начин прикупљања харингине икре – рибља јаја од којих се прави кавијар – беру се са дрвећа! То, наравно, не значи да се овдашње харинге мресте на сувом. Тајна је много једноставнија. Рибари, наиме, бацају у плићак посечена борова стабла на која харинге бацају икру. Стабла се затим извлаче из воде, икра се покупи и највећи део извози у пребогати Јапан.

ЗМИЈЕ, СТАН И ХРАНА ОБЕЗБЕЂЕНИ

Утврђено је да једна врста америчких сова врло често држи у својим гнездима неотровну змију! После дуготрајног посматрања и истраживања великог броја гнезда зоолози су открили да свако пето гнездо има домаћу змију. Разлог: тексашка ускоуста змија – како јој је научно име – храни се инсектима и отпадцима хране и тако одржава чистоћу у гнезду сове. Захваљујући томе птићи из гнезда у којима станују змије напредују боље и брже него они који немају подстанаре.

НОВАЦ КОМЕ НЕ МОЖЕШ НИШТА

Поводом 200-годишњице оснивања првог британског насеља у Аустралији Новчани завод ове земље емитовао је необичну пластичну новчаницу. Банкнота од 10 аустралијских долара приказује с једне стране у овалу лик капетана Кука који је открио континент, и то у техници такозване дифракционе решетке. Куков портрет мења боју у зависности од угла под којим се гледа, али то није све: ову новчаницу практично је немогуће фалсификовати, а досад је успешно издржала низ врло тешких проба – кували су је у врелој води, девет месеци била је закопана у земљи, неколико сати провела је у машини за прање веша... За стварање ове новчанице утрошено је укупно 20 милиона аустралијских долара.

КО СЕ ТО ДЕРЕ?

Најчувенији становник острва Порторико у Карипском мору је једна мала жаба коју овде зову коки. Њено заглушујуће кретање постало је чак незванична химна острва. Коки је дугачка мање од пет центиметара а тешка једва осам грама, али зато пушта крике јачине – 108 децибела! Шта то практично значи најбоље се види ако се зна да је то гласније од звука млазног авиона у бришућем лету или воза који протутњи тик поред вас. Звук који испушта ова жабица највише личи на продоран звиждук.

Израчунато је да на један хектар Порторика долази до 20.000 мужјака ове жабе, а то је важно јер дреку углавном дижу они да би привукли женке или уплашили могуће супарнике. А како брачна сезона ових жабица траје читаву годину, у шуми дрека практично никад не престаје.

ЧУДАЦИ СУ НОРМАЛНИ(ЈИ)

Британски психолог Дејвид Викс сакупио је колекцију – особењака! Наиме, он се ближе упознао са око хиљаду својих земљака чије ексцентрично понашање изазива чуђење и смех околине. У његовој збирци нашли су се и такви оригинални „примерци“ као што су, на пример, поклонници Робина Худа који се ни дању ни ноћу, ни у кући ни на улици, не одвајају од лука и стреле. Или, рецимо, човек који је у поду своје дневне собе направио отвор сличан оном на позорници: кад му гост досади, довољно је да притисне дугме, па да га отпреми у подрум или да се сам тамо пресели, у мир и ти-

шину. У колекцији су и љубитељи жаба који у џепу увек имају два-три ова водоземца.

Викс је открио да међу особењацима има много проналазача и једна компјутерска фирма већ се заинтересовала за неке идеје које је психолог ископао међу изумитељима-усамљеницима. Мада ови особењаци могу да изгледају сулудо, детаљно испитивање психе 150 чудака показало је да је само један од њих ненормалан. У ствари, људи са необичним хобијима и занимацијама здравији су од просечног Енглеца! Једно је сигурно: живе дуже од

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

Ово нисте знали

просека. „То су срећне, креативне природе које до дубоке старости сачувају способност да се чуде као и живо осећање хумора. Готово уопште нису склони стресу“ закључује психолог Виск.

ЈАПАНЦИ – КАМЕЛЕОНИ

Последњи крик моде међу јапанским смучарима су ски-јашка одела која мењају боју у зависности од температуре. На минуст 11°C комбинезон је бео, од минус 11 до 15 плав, црвен или наранџаст, а ако жива падне још ниже постане розе или пожути.

СТРАШШШНО!

Не постоји човек који се ничег не боји. Сви се нечег плашимо: рата, болести, изненадне смрти. А постоје и мали страхови. Једни се боје мишева, други паука, трећи ноћних шума, ко би све побројао. Страхова (фобија) има много, они су класификовани и међу њима има врло занимљивих.

Психолози и психијатри знају за: зоофобију (страх од животиња), гематофобију (страх од крва), андрофобију (страх од мушкараца) и, супротно, гинефобију (страх од жена), затим кинофобију (страх од паса), антофобију (страх од цвећа), ихтиофобију (страх од риба), дорафобију (страх од длака), сидеромофобију (страх од железничких шина), матеусиофобију (страх од трудноће), гимнофобију (страх од сопствене голотиње), кераунофобију (страх од муње), ергофобију (страх од рада који не треба бркати с обичном лењошћу).

Постоје, затим, људи који се боје да се не упрљају – тада је у питању аутомисофобија. Многи се боје кад их неко гледа – то је скопофобија, трећи не смеју да стану на мост, што је гефирофобија. Најзад, постоји и страх од свега на свету – панофобија, а на врху ове пирамиде од страхова је страх да се не добије фобија, што такође има своје име – фобифобија.

В. М.

Цар и царица усред Пуле

АГРИПИНА. ДАМА НЕ БАШ ФИННА

Кћи моћне жене, жена једног а мајка другог императора у најкраћем је curriculum vitae Агрипине Минор чија је мраморна глава недавно нађена код нас... Шта је Данте Алигјери тражио на овдашњој некрополи...

Права је згода градити своју кућу усред Пуле. Наравно, ако на неки волшебан начин успеш да измуваш грађевинску дозволу. Јер, може ти се посрећити да станујеш на истом месту где су, некад давно, разуме се, живели славни цареви и њихове, често, ништа мање славне царевне или неки други важни људи који су успели да ускоче у све историје.

У Пули, као и у многим местима која свој животопис мере чак миленијумима, закон је строг и изричит: пре него што почне градња одређеног об-

јекта позивају се археолози са задатком да утврде да ли на том месту постоје остаци некадашњег живота. Крајем прошле и почетком ове године стручњаци Археолошког музеја Истре истраживали су подручје на самом почетку данашње Првوماјске улице број 1 и открили монументалне остатке јавне архитектуре која се налазила уз југоистични угао Форума, главног античког градског трга.

Два камена споменика побудила су изузетно занимање. Реч је о мраморној глави жене – по свој прилици Агрипине Минор или Млађе – из половине 1. века наше ере и два фрагмента једне царске статуе за коју чак постоје претпоставке да је била камено обележје самог Августа.

НАДМАШИЛА МЕСАЛИНУ

Време некадашње, далека историја, сместила се у стаклене витрине Археолошког музеја Истре у Пули у оквиру изложбе под називом „Најновији археолошки налази у Истри“. Поред многих керамичких, стаклених и бронзаних предмета који говоре о мртвима и живима у прошлости, централно место и највећи интерес посетилаца изазива мраморна глава Аг-

рипине и царски торзо, без главе, руку и ногу. Водич кроз време је археолог Роберт Матијашећ, овдашњи кустос, који каже:

– Богатство ових налаза још једном укључује Пулу и Истру у ризницу трајних античких културних вредности. На месту где се налазио Форум, главни трг римске Пуле, нашли смо остатке зидова из разних раздобља (старије и млађе римске, средњовјековне те аустријске) који још једном потврђују да је овдје живот текао континуирано од 1. столећа прије наше ере. У једној просторији уз јужни руб ископа нашли смо и главу Агрипине, односно главу једне жене. Наиме, тешко је са стопостотном сигурношћу тврдити да је то баш камени портрет некада моћне жене Рима, али све упућује на њу. Прије свега фризура и неки стилски детаљи...

Матијашећ даље објашњава да се у оваквим случајевима археолози, да би одредили период живота одређеног портрета, служе фризуром која се временом, под утицајем моде, мења. Фризура камене главе жене одговара времену Агрипине Млађе: горњи део главе је глатко очешљан и око оба увета коса прелази у тзв. пужиће, док се са страна и отпозади спуштају плетенице. Сасвим слич-

но каменим главама Агрипине које се данас налазе у музејима у Милану и Келну.

Ко је заправо била Агрипина Минор? Историја је записала да је она кћи Агрипине Старије-Випсаније која је била мајка римског цара Калигуле. После брака са сенатором Гнејом Домицијем Хенобарбом постала је друга жена цара Клаудија. Не задуго јер јој је место преотела Месалина, трећа Клаудијева жена. Међутим, у сталној борби за власт имала је Агрипина много више среће, ваљда и памети, од развратне, грамзиве и сурове Месалине коју је Клаудије погубио после откривања завере.

Агрипина Млађа је, тврде неки римски хроничари, отровала цара Клаудија и на престо довела свог седамнаестогодишњег сина Нерона, дете из првог брака. Да историја често зна сурово да се понавља, убрзо је схватила и сама Агрипина. Човек који ће касније спалити Рим да би некако нашао инспирацију за своју песмицу, отровао је мајку.

ЈЕДАН ТОРЗО, СТО ГЛАВА

Агрипина Млађа умрла је 59. године наше ере. По свој прилици камена глава откривена недавно усред урбаног центра Пуле није млађа од те године. Наиме, у старом Риму (историја се и у овом облику често понавља) на јавним местима су постављани службени портрети важних личности, пре свега цара и царице. И то не само у центру света, како су Римљани звали свој град, него и у колонијама огромног царства.

У то време Пула је имала статус колоније, што ће рећи највећи степен самоуправе. Нормално је било да се и на њеном Форуму налазе портрети важних личности, и

Место где су пронађена два изузетно вредна камена споменика: почетак Првомајске улице.

Све указује да је у центру Пуле откривена камена глава Агрипине Млађе, прави драгуљ античке културне вредности на нашем тлу.

моћних. Чим би неко пао у немилост – што је онда углавном значило да више није међу живима – портрети су скидани и на њихово место, да боме, постављани нови моћници. Занимљиво је да је торзо остајао, ваљда због штедње, само су мењани камени портрети који су, по правилу, на доњим деловима рађени у клин тако да се само уметну у торзо.

Тако је било и са Агрипином Минор. Дуго се са пулског Форума осмехивала грађанима и онда, преко ноћи, нестала. Могуће је да су педантни Римљани за те поскидане главе имали одређену просторију у коју су их одлагали – јер, никад се не зна – а није невероватно ни да је неки њен поштовалац склонио и сачувао, можда за наук поколењима.

У близини камене главе не-

срећне Агрипине пронађен је и царски торзо у два фрагмента. Роберт Матијасић каже:

– Тешко је поуздано утврдити о коме се заправо ради. Не можемо утврдити чак ни на основу одеће јер је она дуго времена била иста или слична. Зна се само да је царска јер су цареви носили безмало истовјетне службене униформе. Неке индикације говоре да би то могао бити торзо чак и самог Августа... Ту у његовом храму је, још почетком стољећа, пронађена статуа Хадријана, и она обезглављена... Величина ових открића, без сумње највећих у Истри од рата наовамо, превасходно је у томе што су овакви налази били резервисани углавном за прошло стољеће. Дакле, нама је мало тога остало. Важно је, и те како, и то да су ова два камена

споменика нађена у току истраживања, значи плански...

КОМЕДИЈА, И ТО БОЖАНСТВЕНА

На истој изложби налазе се и предмети из 157 гробова који се, оквирно, могу сместити између 1. и 5. века наше ере. Део античке некрополе између Премантурске и Медулинске улице (Campus Martius) откривен је још јуна 1977, али је главни посао завршен током зиме 1985/86, приликом ископавања за темеље нове зграде Општинског СУП-а.

Римљани су своје мртве, посебно у прва два века наше ере, спаљивали на ломачи и пепео стављали у урне, прво у стаклену па у камену. Своје покојнике нису, попут нас, покопавали на једном одређеном месту, него уз друм који је водио из града, па докле стигну. Из античке Пуле водила су три пута: за Трст, Ријеку и Медулин.

Тај друм који је из градских зидина Пуле водио према Медулину много пре археолошких уџбеника стигао је у историју књижевности. Највећи италијански песник, и не само италијански, Данте Алигијери (живео крајем 13. и почетком 14. века) сместио је римску некрополу у стихове бесмртне „Божанствене комедије“ у одељак назван „Пакао“.

Опет реч има Роберт Матијасић, кустос Археолошког музеја Истре:

– Данте је, наводно, једно вријеме боравио у самостану Светог Миховила гдје се данас налази Цивилна болница, на брду. Отуд је сасвим добро могао да види остатке некрополе: саркофаге, натписе на надгробним плочама... који тада још нису били сасвим уништени јер су се налазили изван урбаног језгра. Та запуштеност гробља, мистичност, мисао о пролазности, смрти, највероватније му је послужила као идеја за стихове „Пакла“ кроз који га воде римски пјесник Вергилије и његова пјесничка љубав Беатриче...

Данте Алигијери, који се у свом ремек-делу бавио и нама, очигледно није водио много рачуна о лепотама наше земље. Поред запушеног гробља недалеко од ондашње Пуле, у своју „Божанствену комедију“ сместио је и српског краља Милутина, и то као фалсификатора новца. Али, човек не треба да буде ситничар, важно је да смо још почетком 14. века стигли у Комедију, и то Божанствену.

Петар Милатовић
Снимио: М. Ђурић

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
У ФАРНБОРОУ
(други део)

ОЛАЈ,
БАЈ,
НАЈ... ОО

Савремени
„Апачи” много
су опаснији од
припадника не-
кадашњег рат-
ничког индијан-
ског племена. –
Небеска акро-
батика што да-
ље од земље

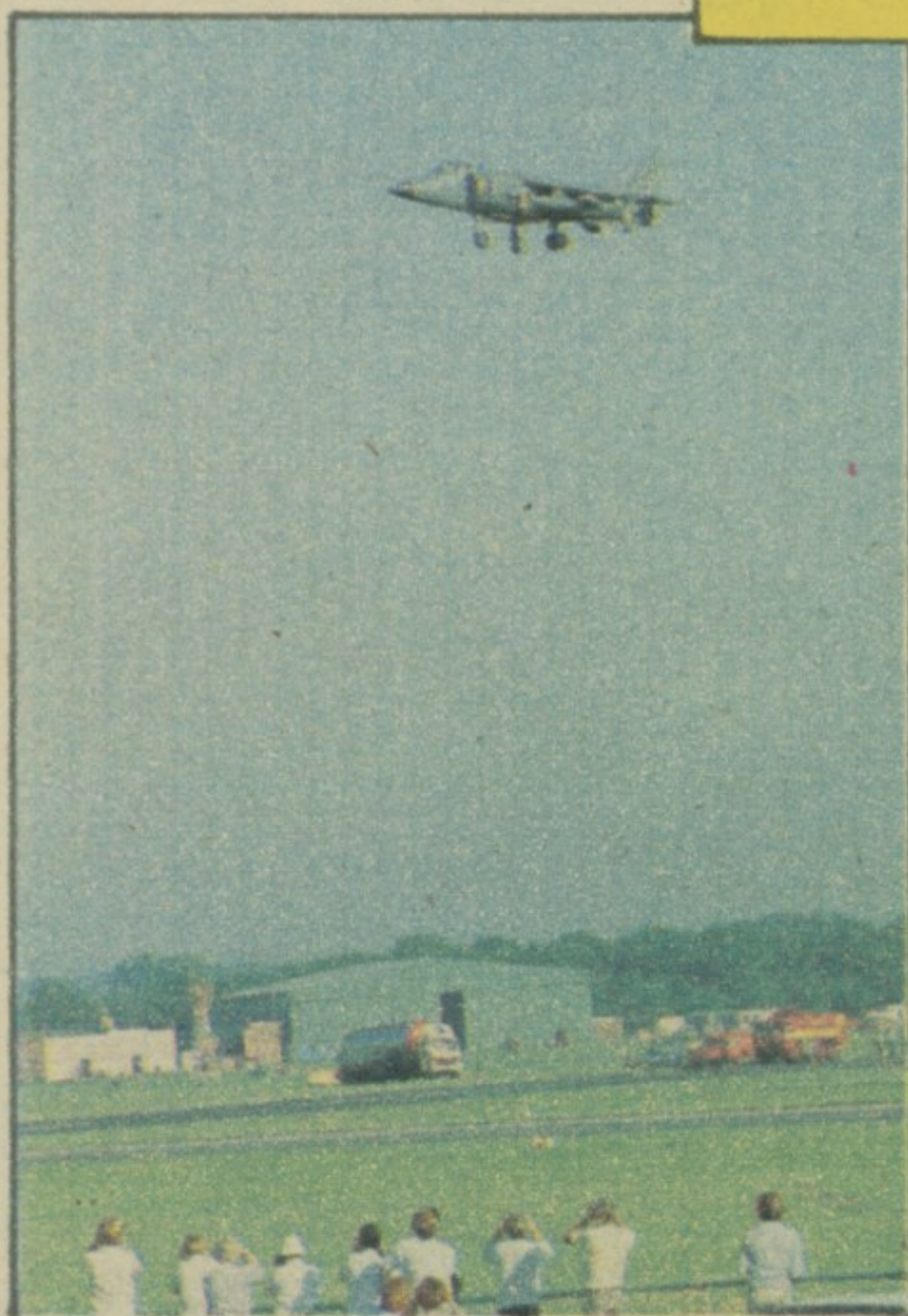

Папа благосиља санитарски
хеликоптер у Аустрији

Француски
„Рафал”
ове године
у Фарнбороу
није
имао
европску
конкуренцију

Удружени европски произ-
вођачи авиона ове године су
уместо прототипа свог авио-
на „ЕФА” понудили само ње-
гову макету.

Ко мисли да авион на овој слици лети –
вара се: британски „харијер” лебди над
Фарнбороом

„Црвене буве” на небу: о
„стрелама” са ове удаљености
нема ни говора.

У лондонским биоскопи-
ма један „совјетски”
борбени хеликоптер
„МИ 24” већ читав ме-
сец, неколико пута
сваког дана, до изнемоглости
прогони сиротог Силвестера
Сталонеа који се у филму
„Рамбо III” нашао у Авганис-
тану. Истини за вољу, летели-
ца која је глумила опасног
Рамбоовог противника, осим
огромне црвене петокраке на
пилотској кабини, нема баш

много везе са убитачним „МИ 24“, али сад шта је – ту је. Битно је да Рамбо напада нешто што носи црвену звезду.

За то време, првог дана сајма авиона у британском градићу Фарнборо, прва летелица која је обавила демонстрациони лет била је у стварности највећи противник поменутог „МИ 24“. Пилоти који возе тај најубитачнији амерички борбени „хеликоптер“, зову га „Апач“, а конструктори, стручно – „АН-64“. Први његов прототип направљен је још 1975. године у компанији „Хјуз“ (енгл. „Hughes“). У оперативну употребу ушао је тек девет година касније – 1984. Од тада се о њему испреда загонетна легенда: може ли или не да направи лупинг.

Такав маневар даје хеликоптеру огромне предности у ваздушној борби, а због страховитих конструктивних тешкоћа данас прилично поуздано може да се каже да је „Апач“ једини хеликоптер на свету који може да полети „носом“ вертикално увис, да се окрене на „леђа“ и стрмоглави надоле. Једном речју – да направи чист лупинг. Када је „Апач“ у Фарнбороу то ко-

ПАПА И ХЕЛИКОПТЕР

Да произвођачи не би рају средства за рекламу својих хеликоптера потврђује француски „Аероспасијел“. Тај ваздухопловни гигант у Фарнбороу је лансирао причу како је папа Јован Павле II благосиљао мали жути амбулантни хеликоптер „AS-355 Екирел“ који ће летети за аустријску спасилачку службу.

начно извео пред 20.000 првих посетилаца изложбе авиона, многима је застао дах. То је ипак несвакидашњи приказ, пошто тај хеликоптер поседује само армија САД.

„Часна сестра“ и „летећи убица“

„Апач“ је, иначе, врло ружан хеликоптер. Међутим, може да понесе толико наоружања да је опаки Рамбоов конкурент са Истока „МИ 24“ права „часна сестра“ у односу на тог америчког „летећег убицу“. За разлику од већине других вишенаменских хеликоптера, „Апач“ је прављен само за једну намену – да убија. У њему лете два члана посаде који не седе један поред другог, већ један изнад другог да би силуэта летели-

НАЈТИШИ

Иако има четири млазна мотора, најтиши путнички авион који се појавио у Фарнбороу био је путнички „British Aerospace BA-146“. Само BA-146 и канадско-амерички „DASH 7“, због строгих ограничења буке, могу да слећу на најновији лондонски аеродром „Докландс“ на обали Темзе. Невероватно је, али он је направљен између солитера и удаљен мање од девет километара од центра Лондона.

BA-146: најтиши авион на свету

це била што ужа и теже уочљива. Осим двојице пилота „Апач“ може да носи још само оружје: 16 пројектила типа „ђавоља ватра“, 76 невођених ракета, брзометни топ калибра 30 mm са 1200 метака... Управо зато овај летећи арсенал може да напада све што му падне под ласерски нишан: авионе, тенкове, пешадију... Оба члана посаде имају нарочите шлемове у које су уграђени разни системи за визуелно приказивање пред самим очима летача. Захваљујући том уређају IHADSS (енгл. Integrated Helmet and Display Sight System) пилоти пред носом добијају информације о положају мете, нишанских уређаја, стања наоружања...

Ако један члан посаде погине, други може сам и да лети и да пуца, и дању и ноћу, јер се у ружној „буџи“ на носу летелице налазе инфрацрвени уређаји за „гледање“ кроз мрак, као и ласер за мерење удаљености.

Нешто мање крволочан био је британско-амерички хеликоптер „Westland Sikorsky WS-70A“ са ознаком NATO пакта „Blackhawk“. Он је, додуше, толико опремљен оружјем да, осим авиона, пешадије и тенкова, може да

напада и бродове и подморнице. Међутим, мирољубивост му се огледа у томе што може да служи, за разлику од „Апача“, и за цивилни транспорт.

Ове године у Фарнбороу је први пут летео англо-италијански хеликоптер „EH-101“. Када смо се прошле године јавили са Буржеа крај Париза, на ком се сваке непарне године одржавају слични сајмови авиона, рекли смо да је „EH-101“ још у фази тестирања на земљи, али да конструктори обећавају да ће се појавити у Фарнбороу. И заиста, одржали су реч. Направљена је још једна летелица која ће Европу увести у 21. век. Необично је да „EH-101“ има, за разлику од других хеликоптера, чак три мотора, а кабина му је таква да је то изнутра заправо авион.

Друге летелице које ће Стари континент увести у следећи век су француски борбени авион „Рафал В“ британско-европски одговор на „Рафал Б“ који се зове „EFA“ (енгл. European Fighter Aircraft) и три путничка авиона „Air Bus“: A-320, A-330 A-340. О појави ових ваздухоплова бруји сва светска штампа тако да је, заправо, најзаним-

љивије када се нешто – не појави. То се десило са европским лабораторијским ловцем „EAP“ (енгл. Experimental Aircraft Program) који није дошао на овогодишњи вајар у Фарнбороу, иако је прошле године летео на Буржеу. „EAP“ је, наиме, прототип „EFA-е“ исто као што је „Рафал А“ претеча „Рафала Б“.

Господин Пјер Пакалон из француске компаније „Дасо-Бреге“, која је у Енглеску дотерала „Рафал А“ („Рафал В“ још није направљен) слатко се насмејао када смо му рекли да из британске компаније „Бритиш Ерспејс“ поручују да њихов „EAP“ није дошао, јер се не сме губити ни секунда на излагање авиона пошто су важни тестови у току“. Пакалон сматра да британска конкуренција има великих невоља са остварењем пројекта, а како и не би када у „ЕФА“ треба да уложи – 50 (педесет) милијарди долара! Када смо м'сје Пакалона упитали за цену пројекта „Рафал“, само се кисело насмешио и упутио нас на помоћниковог помоћника „који ће то сигурно знати, али је тренутно на путу“.

Како запањити публику

Љубитељи ваздухопловних трачева с нестрпљењем су чекали Фарнборо да чују стотинак верзија због чега се све летос, на демонстрационом лету у Милузу, срушио најсавременији путнички авион за средње пруге „Air Bus A-320“.

НАЈМАЊИ

Најмањи хеликоптер на изложби „Farnborough International '88“ био је „Робинсон R-22“. Он је толико мали да му је цена само 86.000 долара. Сат летења кошта 64 долара, па ко жели да узме „gent a sat“ требало би да размисли и о „Робинсону“.

„Робинсон R 22“ је најмањи хеликоптер понуђен на тржишту Фарнбороа: „размера“ је очигледна.

Тако је млађани господин Ги Шарпентије, представник канадског „Canadair“-а, који производи авионе за гашење пожара CL-215, рекао да је у поверењу чуо „како је капетан „А-320“ хтео да покаже да може да лети боље од компјутера, па је искључио систем „fly by wire“ који је у стању да, баш захваљујући рачунару, исправља пилотске грешке. Летећи ручно, минималном брзином, на 30 метара висине, са високим нападним углом и малим „гасом“ у моторима, пробни пилот „Air Bus-a“ хтео је да запањи и оне напољу (шта све може авион) и оне унутра (шта све може жив човек). И успео је – сви су се запањили када се срушио у оближњу шумицу.

Изложба „Farnborough International '88“ била је у сенци трагедије италијанске акро-групе у Рамштајну. После судара три авиона ватрена лопта је прогутала животе преко 50 посматрача са земље. Зато је SBAC (Society of British Aerospace Companies), као организатор феште, дубоко размисљао како да се изведе свакодневни четворочасовни (!) летачки програм у ком не-

Зато је Тим Милер, шеф „Црвених стрела“ које лете на школским авионима „Хоук“, неколико дана пре наступа на сајму преко свих могућих медија по сто пута објашњавао да његова екипа већ годинама приказује потпуно исти програм, а да су Италијани принципијелно грешили, јер су често мењали начин лете-

НАЈЖЕНСТВЕНИЈИ КАПЕТАН

Кога је страх да после катастрофе у Милузу лети са уобичајеним мушким капетанима на „Air Bus-u „А-320“, на располагању му је и капетан – жена. Једина припадница лепшег пола која је стекла право да седне на лево седиште у кокпиту компјутеризованог „А-320“ зове се Ана-Марија Пелтије. Са десног седишта асистирају јој мушкарци. На нашој слици то је ко-пилот Винсент Рој.

ња. Ипак, изабрана је специјална комисија која је пре званичног наступа RAF-ове акро-групе посматрала њихов небески спектакл (без публике) и оценила колико је он безбедан за 300.000 посетилаца Фарнбороа. „Црвене стреле“ су положили испит, али им је повећана минимална висина лета, тако да се задивљујући небески плес црвених авиона претворио у лет малих „бува“ које се диме тамо негде, високо на небу. По свему судећи, после Рамштајна и друге акробате чека слична судбина. „Забавник“ зато припрема серију текстова о свим светским ваздухопловним акро-групама са фотографијама изблиза од којих заостаје дах – тек да се не заборави како то изгледа када вам амерички „Плави анђели“ или поменуте „Црвене стреле“ – лете испред носа!

Ваздухопловни вашар у Фарнбороу трајао је осам дана. Летећи артисти разлетели су се кућама по целој Земљиној кугли. Прикупљају се нове милијарде долара, нове снаге, идеје, ракете, авиони, хеликоптери, па чак и свемирски бродови за наступ на следећој представи великог ваздухопловног циркуса. Она је заказана у Паризу маја следеће године. Ко закасни, има прилике да види репризу у Сингапуру почетком 1990. У јесен исте године је нови шоу у Фарнбороу. И тако већ 40 година.

Александар Павић
Снимио: Нино Михалек

НАЈКВАРЉИВИЈИ

У Фарнбороу смо „из поверљивих неутралних извора“ сазнали да Американци имају силних проблема са одржавањем својих F-16 у исправном стању. Наиме, та борбена летелица толико је сложена да у исправном стању успевају да одрже једва 30 одсто апарата. То је америчка „војна тајна“ коју овом приликом „Забавник“ ексклузивно одаје својим поверљивим читаоцима.

ма ни секунде паузе. Било је предлога да се демонстрациони летови чак и забране, али су одбачени – у том случају цела манифестација не би имала смисла.

„Авиони су прављени да лете, а не да стоје на земљи. Ко се плаши, уштедеће 9 фунти за улазницу“, био је убедљив одговор људи из SBAC-а.

Ујдурма око безбедности достигла је усијање када је саопштено да ће летети и најчувенија акро-група на свету „Црвене стреле“ састављена од пилота RAF-а (Royal Air Force). Међутим, нема сврхе тврдити да су ти летачи „најбољи од најбољих“ јер су и италијански то били све док један од њих није закаснио секунду и по.

ПРОЧИТАЈ, ПРОСКИТАЈ

РЕЦЕПТ ИЗ ДАВНИНА

У почетку није било путера. Ни хлеба. Први човек тумарао је пољима богатим разноврсним плодовима, хранио се корењем, поврћем, воћем и месом уловљених животиња. Али, и када је, много касније, почео сам да сади поврће и гаји животиње, палеолитски човек није баш уживао у млечним производима који су садржавали пуно масти, белом шећеру и брашну. Није пио алкохол, није пушио ни јео со. Непрекидно истражујући своју околину у потрази за храном, постао је снажан и, супротно општем веровању, био је висок као данашњи Американци.

Био је то суров живот, али према недавно објављеној књизи „Палеолитски рецепт“, неупоредиво здравији од овог који ми водимо. Ако бисмо живели као и човек у каменом добу, аутори ове

човек унесе у организам и два пута више калцијума. А калцијум ћемо повећати тако што ћемо јести што више свежег воћа и поврћа, као и житарица (бар кашику-две мекиња дневно). Пржена и посољена храна не долази у обзир, од пића – само вода. Наравно, неопходне су и вежбе: 30 до 90 минута гимнастике дневно и три пута недељно боди-билдинга, као замена за лов и сакупљање плодова, што је упражњавао први човек.

Пре три године Итн и Конер су издали скраћену верзију „Рецепта“. Неки критичари су тада изјављивали да су аутори постали жртве „мита о племенитом дивљаку“. Други су, опет, говорили да храна у палеолиту уопште није била идеална, јер сувише протеина доводи до оштећења бубрега. Поред тога, закључено је да палеолитски људи нису ни стизали да оболе од болести срца и рака јер је њихов животни век био много краћи од нашег.

– Видиш, драга, хранимо се сто посто здравом храном, а ипак живимо само 31 годину!

књиге (др Бојд Итн и антрополози Мелвин Конер и Мариори Шостак, сви са Емори универзитета у Атланти) тврде да бисмо се заштитили од болести срца, неких врста рака, можданих удара и других болести цивилизације.

Аутори књиге предлажу узимање протеина два пута више него што то данашњи

Аутори књиге покушавају да оповргну ове критике истичући добро здравље неких данашњих племена у Африци која такође живе искључиво од лова и сакупљања плодова.

Иако је очигледно да „Палеолитски рецепт“ није лек за све болести, мало палеолитског одрицања добро ће доћи свима нама.

ДЕТИЊСТВО ГЕНИЈА

Џон обожава фудбал и навија за "Евертон" из Ливерпула

ДЕЧАК

ИЗ ГИНИСОВЕ

КЊИГЕ РЕКОРДА

У другој години је читао озбиљну књижевност, у трећој проучавао алгебру, у петој завршио основну школу, у деветој сјајно положио матурски испит из математике... и остао обичан и срећан

Десетогодишњем Џону Адамсу, преко главе је новинара, фото-репортера и камермана. Док новинари по ко зна који пут разговарају с његовим родитељима, он се са браћом и сестрама игра на пољанчету породичне куће у Асфордбају, грофовија Лестершир, у Енглеској. Четврто је од седморо деце Кена Адамса, бившег професора математике, и Пат Адамс, домаћице.

Ипак, мали Џон не може да избегне новинаре и камере мада, на први поглед, делује као сасвим обично дете, исто као и његови вршњаци. Јер, он је као деветомесечна беба као од шале изговарао и вео-

ма тешке речи, у другој години знао је да гледа на сат, читао новине и књиге за одрасле, у трећој је играо шах, забављао се алгебром и помагло свирао клзвир, у четвртој је проучавао математику и решавао укрштене речи из "Тајмса", познате по томе што су најтеже на свету.

Што се школе тиче, основну је завршио са пет година, односно у време када његови вршњаци у њу тек полазе, а стигао је у Гинисову књигу рекорда у осмој јер је тада положио испите којим се завршава обавезно школовање, а што се, иначе, ради између петнаесте и шеснаесте године. У деветој је, као апсолутно најмлађи у историји британског школства, положио и завршни гимназијски испит из математике, и то сјајно.

То му је отворило врата за бесплатно школовање на најчувенијим британским универзитетима међу којима су и Оксфорд и Кембриџ, сан свих студената овога света. Шта ће Џон Адамс изабрати?

Помоћи деци високе интелигенције

О његовом детињству највише знају његови родитељи који су му помогли да овако

лагођавајући се детету. Ако све иде глатко, може да се убрза, уколико приметите да нешто не схвата, одмах корак назад. Проблем који није савладао ставићете пред њега неколико дана, или недеља, или месеци касније".

Кен Адамс, из свог професорског и родитељског искуства, сматра да постоји доста изузетно надарене деце чије способности не уочавају на време ни родитељи ни наставници. За школу су сва деца једнака па зато и најбољи иду темпом најспоријих. Деци високе интелигенције таква настава убрзо постаје досадна.

"Циљ моје књиге није да сва деца постану генијална већ да се са децом урођених високих способности ради на њиховој таласној дужини. Цела филозофија може да се објасни у мало речи: дете треба волети, с њим се играти, разговарати, одговарати му стрпљиво на свако питање, стимулисати га и дозвољавати му да и оно вас стимулише".

То што каже отац Џона Адамса инстинктивно знају готово сви родитељи, али је он то и применио. "Нисмо ми гурали Џона, он је сам гурао себе и, наравно, и нас. Ми

муњевито стигне до факултета. О необичном "методу" који је применио при подучавању свог сина Кен Адамс је написао књигу "Ваше дете може да постане геније и остане срећно". Прво издање разграбљено је за свега неколико дана.

Кључна реч у наслову је "срећно" јер циљ није да се од детета силом створи чудо и одузме му се детињство на које има право већ да се малишани натпросечне интелигенције подстакну, уколико то и сами желе, да знање стичу брзином која им одговара.

"По пола сата дневно, не више", каже Кен Адамс о својој техници рада с најмлађима, "никако силом већ при-

смо му само дали храну за којом је осећао потребу".

А када су приметили прве знаке да је Џону потребна посебна "храна"?

"Имао је свега неколико месеци, већ је ходао и све око себе упијао као сунђер", прича Џонова мајка Пат. "Једне ноћи, касно, из његове собе зачули смо необичан звук. Пришли смо вратима и чули га како броји: две хиљаде један, две хиљаде два... и тако у бескрај све док се није успавао".

Фудбал, играње, Мајкл Џексон

Када је напунио осамнаест месеци, родитељи су приметили да је Џон узнемирен.

Пружили су му све што сле-
дује деци његовог узраста:
сликовнице, једноставне при-
чице, шарене пластичне иг-
рачке, разнобојне коцке које
се слажу једна у другу. Смат-
рали су да деца треба да се
играју и да учење почиње у
школи.

Али, Џон се понашао као
тигар у кавезу – био је нерво-
зан и нестрпљив као да га у
нечему спречавају. Једног
дана дотрчало је код Џонове
мајке дете из суседства где
се Џон играо. „Он зна назив
слике мада смо покрили ту
страницу!”, рекао је збуњено.
Мајка је погледала слику и
страницу до ње коју деца ни-
су покрила. Ту је писао назив
слике и она је схватила да

свако штиво није за његов уз-
раст јер није имао ни две го-
дине.

Тако је кренуло: од литера-
туре до математике, од реша-
вања укрштених речи до ша-
ха, с тим што је Џон, а не ро-
дитељи, одређивао темпо.
Тада се смирио, није се више
понашао као заточена звер,
био је срећан.

На тај начин, сасвим спон-
тано, малишан је завршио
школу много пре времена.
Овде треба рећи да похађа-
ње редовне наставе у Вели-
кој Британији није обавезно
уколико су родитељи у стању,
сами или уз помоћ приватних
часова, да детету пруже об-
разовање које се тражи, а

сам тога постао свестан када
сам изишао на испите и седео
у клупама с много старијим
од себе.”

Џон је, мада није по закону
морао, ипак ишао у школу са
својим вршњацима, а код ку-
ће је радио са оцем највише
пола сата дневно. Од другова
се раздвојио тек када је по-
ложио све испите предвиђе-
не основном наставом.

Мали геније се, иначе, ни по
чему не разликује од остале
деце. Обожава да игра фуд-
бал, да се дружи са другом
децом, да слуша Мајкла Џек-
сона, своју омиљену рок-
звезду. Али, наставља да учи
и тренутно се припрема за по-
лагање матурског испита и из
енглеске литературе (у Вели-

ње: да ли је „вишак интели-
генције”, то јест генијалност,
ствар урођена, добијена гени-
ма, или последица средине у
којој дете расте, васпитања и
пажње која му се поклања?

Џонов отац Кен, аутор бест-
селера на тему генијалне де-
це, каже: „Мислим да је инте-
лигенција углавном урођена.
Чувени психолози, антрополо-
зи и генетичари као што су
Монталенти, Брант, Ајзенк,
Јенсен, Хендриксон, Сереб-
ријаков, сматрају да се генет-
ски добија око 80 одсто инте-
лигенције. Ја се не петљам с
процентима, тим пре што
сматрам да је амерички фи-
лозоф Гарднер у праву када
тврди да не постоји једна већ
седам интелигенција.

Измерио сам, више забаве
ради, Џонов коефицијент ин-
телигенције примењујући тес-
тове специфичне за поједи-
начне области. Добио сам ве-
ома високе резултате за ме-
морију, речитост и математич-
ке способности, а сасвим
обичне за, на пример, музику
и уметност уопште. Код Џона
ништа није било испод просе-
ка, али ни све изнад просека!

То исто сам урадио и са
другом децом и испало је да
је Џејмс надарен за језике,
Марк за уметност, а најмлађи
Мајкл за музику. По свему су-
дећи, таленат веома много за-
виси од гена, а остало се сти-
че образовањем, средином у
којој дете расте и љубављу
која му се пружа.”

Неће да буде вундеркинд

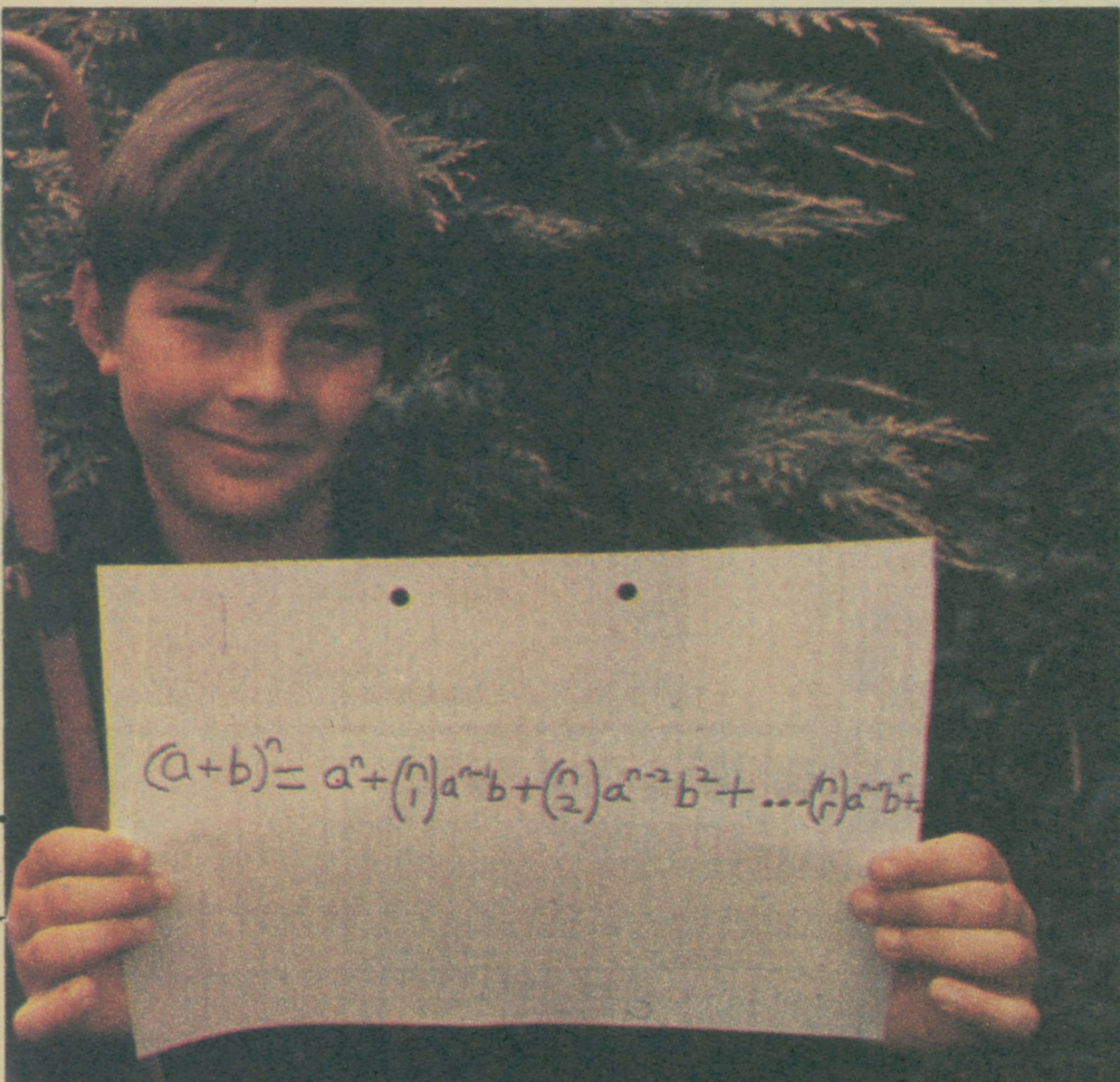
Шта ће Џон постати када
порасте? Математичар, с об-
зиром да је баш из те области
био спреман за факултет још
у деветој години?

„Не знам да ли је Џон већ
изабрао своју будућу карије-
ру, о томе ми ништа није при-
чао”, каже његов отац. „Ипак,
не бих рекао да ће се опре-
делити за математику. Мени
се чини да га највише занима-
ју енглески језик и књижев-
ност и не бих се изненадио да
то буде његов избор”.

За који се универзитет од-
лучио с обзиром да га већ
ове године зову са свих стра-
на?

„Ићи ће у приватну школу
Оукам, нормалну средњу
школу, заједно са својим
вршњацима”, каже мајка Пат.
„Сам је тако изабрао и ми
смо веома задовољни што
неће изигравати чудо од де-
тета. Он још има велику по-
требу да се игра, а факултет
му, кроз коју годину, неће по-
бећи!”

Б. Дожић

Математичко чудо од детета које жели да се, када порасте, бави енглеским језиком и књижевношћу

њена осамнаестомесечна бе-
ба уме да чита!

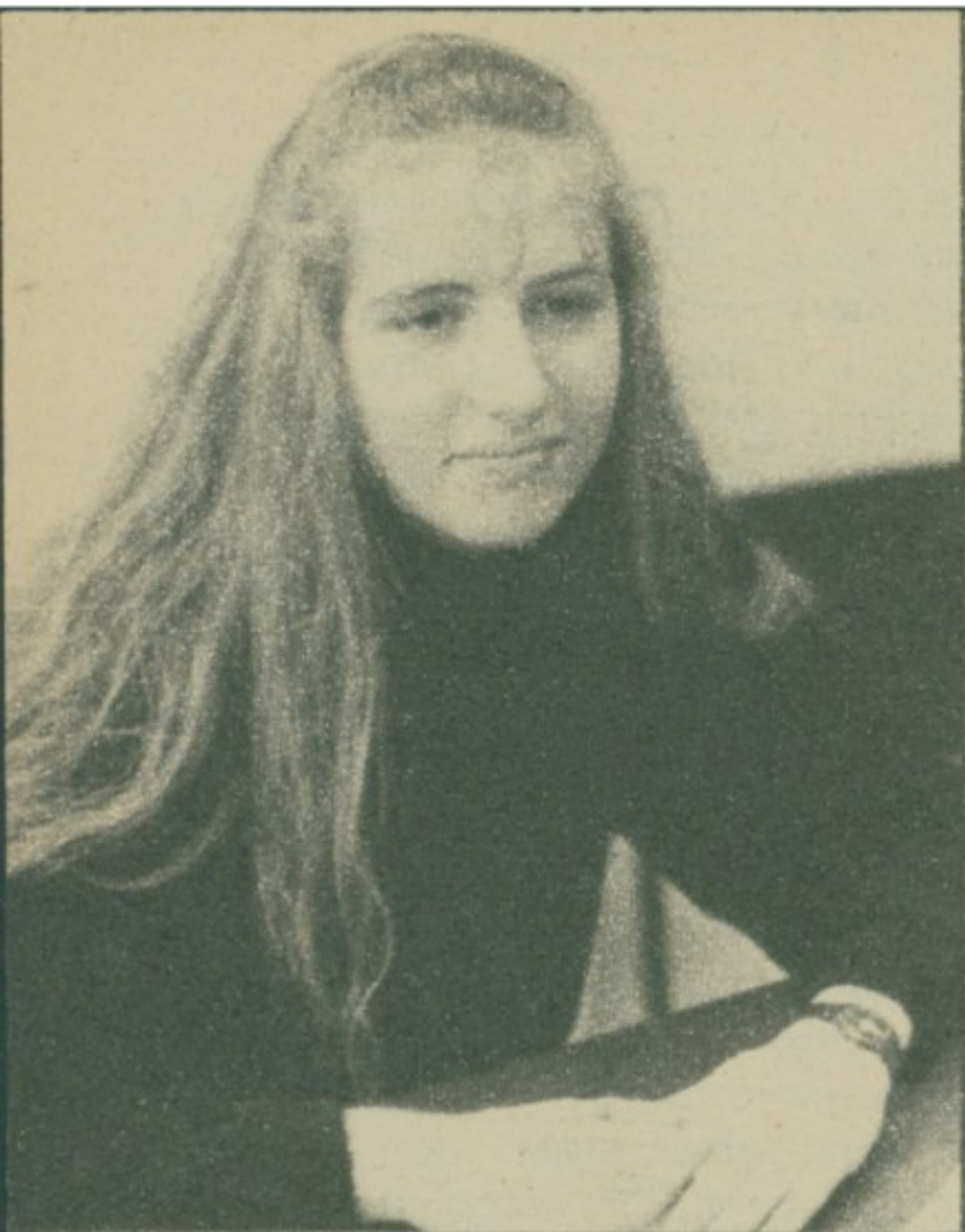
Тада је отац узео ствари у
своје руке. У року од неколи-
ко недеља Џон је научио теч-
но да чита и гутао је књиге,
прво дечије, а затим и за од-
расле. Давали су му их роди-
тељи водећи рачуна да ипак

што редовно проверавају
просветни инспектори.

На питање новинара: „Када
си приметио да те тата сматра
изузетним и ради с тобом по
нарочитом систему”? Џон од-
говара: „Нисам уопште при-
метио!” После мало размиш-
љања додаје: „Чини ми се да

кој Британији, за разлику од
већине других земаља, ма-
турски испити могу да се по-
лажу појединачно из изабра-
них предмета и то у времен-
ском распону од више годи-
на).

У Џоновом случају намеће
се старо и неразрешено пита-

И
МИ
ПАМЕТ

ЗА ТРКУ ИМАМО!

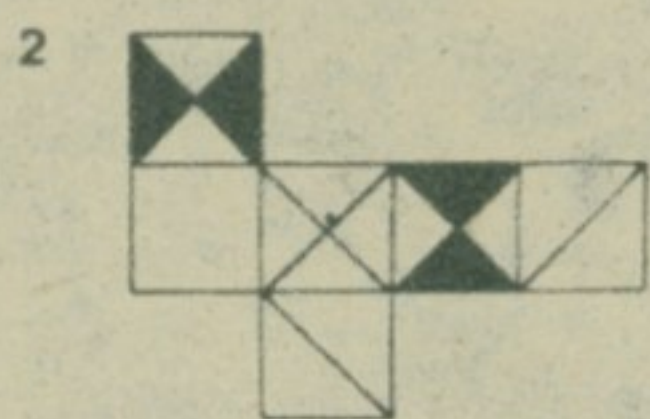
**Тестови за
одређивање
врхунске
природне
интелигенције
показали су да
наши земљаци
завређују
водеће место у
међународној
организацији
„најпаментнијих
људи на свету“**

Када смо позвали наше читаоце, и све остале Југословене који сматрају да су напросечно интелигентни, да дођу на тестирање за „Менсу“, нисмо ни сањали да ће одзив бити оволики! – био је искрено зачуђен Станко Стојиљковић, главни уредник „Галаксије“, часописа за науку и врхунску технологију.

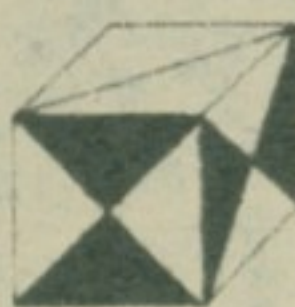
На тестирањима за чланство у „Менси“, међународној организацији „најпаментнијих људи на свету“, учествовало је у београдском Дому инжењера и техничара готово 1.000 младића и девојака из 168 места широм наше земље.

„Менса“ није сасвим непозната нашој широј јавности. „Забавник“ је чак међу први-

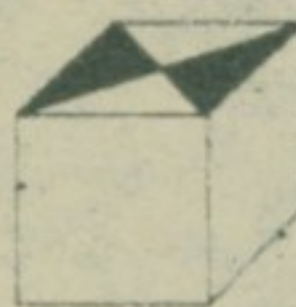
Два задатка из једног од „Менсиних“ тестова

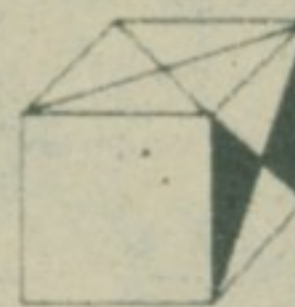
A

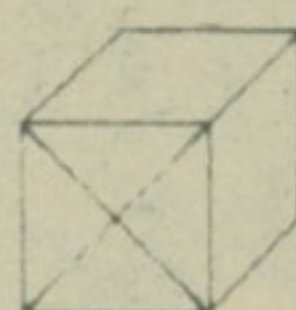
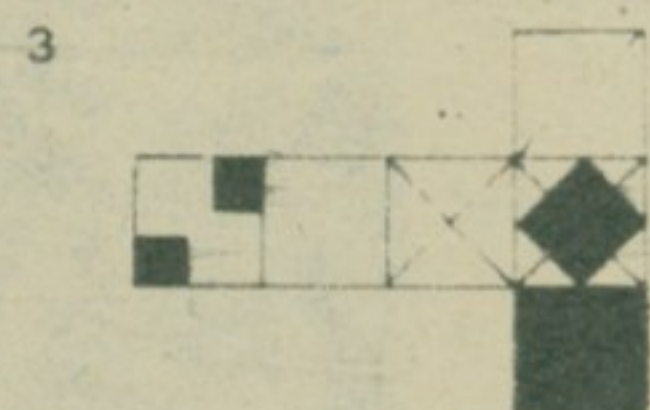
B

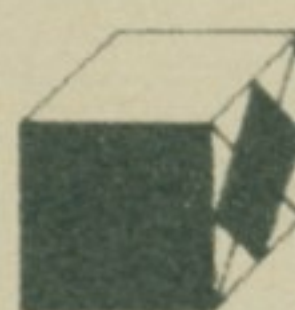
C

D

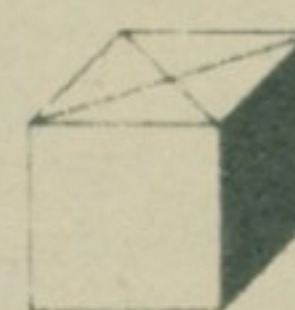
A

B

C

D

Господин Едварда, писца из САД стално настањеног у Лондону (где је седиште међународне „Менсе“), највише су изненадили резултати тестирања: показало се да Југословени не само да су „оборили светски рекорд“ у коефицијенту интелигенције, већ су, према успеху у решавању теста, и бројчано надмашили кандидате из осамдесетак досад тестираних земаља. Из „цуга“ су испунили основни услов за стварање националне „Менсе“: да барем 100 људи на тестирању освоје по 148 бодова. Југословенска „Менса“ – наравно, ако сви који су прошли тест заиста желе да се учлане у њу – бројаће три стара и чак 350 нових чланова! За почетак. Јер, према речима Едварда Винсента, када се заврше формалности око оснивања југословенске „Менсе“, требало би да се организују тестирања у Љубљани, Загребу, можда још у неким градовима...

„Најпаментнији“ Југословени, који су пропустили праву шансу да утврде колико су стварно паметни, моћи ће, дакле, ускоро да се опробају на новом „Менсином“ тестирању. Осим уколико, из страха за своју сујету, не одлуче да своју интелигенцију и даље доказују – на речима.

ма писао о овом „ексклузивном клубу најпаментнијих међу паметнима“, који за своје чланове бира само особе са највишим коефицијентом интелигенције, без обзира на године, пол, расу, степен образовања, политичка и верска опредељења, професију или специфичне таленте.

Можда је баш због тога ова организација толико привлачна за младе који (још) нису постигли запажен успех у професији, нису посебно одарени за уметност, науку или спорт, не истичу се шармом ни лепотом, немају довољно новца да путују светом или остваре неке скривене снове, али – поседују висок степен интелигенције. Показало се да међу природно најинтелигентнијим људима света, члановима „Менсе“, има ученица, домаћица или возача барем онолико колико и бизнисмена, физичара, математичара или професора универзитета – ако не и више!

Донедавно, тачније до септембарског тестирања у београдском Дому инжењера и техничара, најпаментнијом особом на свету, наравно према „Менсиним“ критеријумима, сматрана је млада Индијка која је 36 задатака успешно решила за свега двадесетак минута и освојила рекордна 172 бода. Ову границу пробило је троје Југословена који су на тестирању у Београду добили по 176 бодова: шеснаестогодишња Милена Станишић из Београда, седамнаестогодишња Моника Антуновић из Суботице и осамнаестогодишњи Миран Божићевић из Загреба.

Милена, ученица другог разреда Математичке гимназије „Вељко Влаховић“, каже да је – као и већина учесника на тестирању – дошла највише из радозналости и жеље да нешто више сазна о себи. Још раније имала је прилике да се опроба у решавању сличних или готово истоветних задатака какве је „Менса“ припремила за ово тестирање (реч је о низу фигура повезаних неким логичким начелом које треба открити како би се низ завршио једном од понуђених могућности). Зато је све и схватила – као игру. И само чланство у „Менси“ прихвата као врсту дружења са вршњацима сличних интересовања а једнаких интелектуалних способности.

Иначе, кад не решава логичке заврзламе, Милена свира харфу, учи, излази с друштвом, понекад се озбиљно замисли над својим плановима. Воли органску хемију и то ће, вероватно, и да студира.

А. Мијалковић

ТРИ ЖИВОТА ЈЕДНОГ ЈУНАКА

Ако сачувате наш стрипски додатак из овог броја и спојите га са оним који објављујемо идућег петка, имаћете чувено предратно издање „Политикиног Забавника“ са једним од најпознатијих ликова тог времена

Брик Брадфорд је и Капетан Грин

Није редак случај да јунаци стрипова, приликом објављивања њихових пустоловина у некој од земаља изван оне у којој су настали, добијају и нова имена. У томе су, одувек, предњачили Италијани и Французи који су америчке стрип-јунаке крстили именима која су их чинила ближим, чак до потпуног поистовећивања са новом средином, властима слуху и духу. Тако је, на пример, Флаш Гордон и данас у Француској неупоредиво познатији као Гиј Леклер, а Брик Брадфорд у Италији као Ђорџо Вентура.

Код нас, пре рата Брик Брадфорд појављивао се чак под три имена – под својим изворним, Брик Брадфорд, затим као Капетан Грин, те, напосок, као Брандон Велш. Још је занимљивије да се под именима Брика Брадфорда и Капетана Грина појављивао у истом листу – управо у „Политикином Забавнику“ – и да је, дуго, под два различита имена, могао да се прати у епизодама које су паралелно излазиле у наставцима.

У дневној верзији „Брик Брадфорд“ се појавио у августу 1933. да би само годину дана касније добио и своју верзију у недељним наставци-

ма. Стрип је био резултат успешне сарадње изузетно маштовитог писца Вилијема Рита и цртача Кларенса Греја који несумњиво иде у ред великих мајстора тридесетих година.

За читаоце „Политикиног Забавника“ „Брик Брадфорд“ је био велико откриће (почео је да излази већ у првом броју листа – епизода „У земљи иза леденог брега“), готово не мање но што је било откриће Алекса Рејмонда, кроз доживљаје детектива Икс-9, кога је „Политика“ лансирала неколико година раније. Јунак пун најлепших врлина – смео, привлачан, досетљив, снажан – отпрве је освојио читаоце „Политикиног Забавника“ и у предратном раздобљу остао један од његових најпопуларнијих ликова.

То је, вероватно, навело уреднике листа да „Брик Брадфорд“ буде стално присутан у листу и да се поред дневне, представља и у недељној верзији. За ту прилику, међутим, добио је и ново име – Капетан Грин – ваљда зато

што је свој други живот започео као поморац на једном од једрењака у седамнаестом веку.

Овај лик заleo је за око и другим издавачима стрипова. „Микијево царство“ лансирао га је (опет у дневној верзији) под именом Брандон Велш објављујући неколико епизода управо из раздобља најуспешније сарадње Рита и Греја.

Као Капетан Грин „Брик Брадфорд“ је на једном од својих врхунаца. Способност Вилијема Рита за вођење приче никад није била толико изразита, а графичко умеће Кларенса Греја веома надахнуто. Следећи приповедачко начело оличено у „Хиљаду и једној ноћи“, Рит и Греј воде свог јунака из приче у причу све више га удаљујући од првобитног мотива, али га заправо, никад не напуштају. И можда је управо због тога пустоловина Капетана Грина, то јест Брика Брадфорда, прекинута у тренутку када је рат прекинуо и излагање самог „Политикиног Забавника“. Заувек је остала недоречени сан бројних предратних читаца листа: никад се, заправо, није знало како се оконча та живописна, узбудљива и јуначка приповест.

Сада, у репринт-издању „Политикин Забавник“ поново враћа наше успомене једном заиста изванредном лику. Иако је ово издање само део епизоде објављиване 1940. и 1941. године, нови нараштаји имаће могућност да у њему препознају једно од ремек-дела пустоловног стрипа тридесетих година. Међутим, то није и крај о Капетану Грину – Брику Брадфорду.

Епизода, заправо, садржи сто шездесет четири недељне табле, после чега се прича враћа на почетак. Само привремено – јер, тек што је изишао из једне пустоловине, Капетан Грин, Брик Брадфорд, улетеће у нову авантуру, чије ће објављивање потрајати читаве четири године. Али, то се збивало у ратним данима, када амерички стрипови код нас нису били објављивани.

Ипак, целовиту епизоду о Капетану Грину – Брику Брадфорду – објавиће ускоро часопис „Пегаз“ (уредништво: Гандијева 121, 11070 Београд). Поновно излагање „Пегаз“ већ је најављено у „Забавнику“. Биће то, свакако, догађај за све љубитеље стрипа.

Ж. Богдановић

ЖАК, НИСИ СМЕО ДА МЕ НАПУСТИШ!

Када су мислили да су избегли пожар, преко језера је дунуо јак ветар и двоје младих природњака нашло се у леденој води

Лидија Мари Бараган осетила је неописиву радост. Она и њен четири године старији вереник Жан Жак Лефранк улогорили су се на северозападу Канаде, 120 километара од Северног поларног круга. Млади природњаци намеравали су да следећих година дана проучавају живот и навике америчког северног јелена. А по повратку у Француску написаће књигу о животу ових животиња, што је и био циљ њиховог путовања у канадска беспућа.

Око поноћи 14. јула прошле године небо обасјано поларном светлошћу почело је да се облачи. У даљини су севале муње, приближавало се невреме. Веома уморни, они су ипак утонули у сан...

Ујутро их је пробудило пуцкетање и у првим необјашњива јара. Излетели су из шатора. Пожар! Широ се невероватном брзином и то баш у правцу где су се улогорили. Срећом, крај саме обале језера.

Брзо су спаковали део ствари, потоварили их у чамац и завеслали према супротној обали.

Пливај!

Тринаест километара дугачко језеро у географске карте убележено је само под бројем 766. У тај крај нису залазили чак ни трапери. Да све буде још горе, двадесетчетворогодишња Лидија и Жак о свом кретању нису обавестили канадске власти, јер ни сами нису знали где ће се улогорити.

До тринаест часова успели су једном да пређу на другу страну језера. Пренели су велики шатор, одећу, саонице и крпље за ходање по снегу. При другом преласку у кану су утоварили храну, опрему за снимање и вреће за спавање.

Јак ветар неочекивано је дунуо преко језера 766. Лидија и Жак налазили су се у том тренутку на средини језера. Огроман талас бацно је кану увис, а онда га преврнуо. Њих двоје су се нашли у леденој води. Жак је одмах наредио Лидији:

– Пливај!

Ледени таласи носили су је тамо-амо и претили да је потопе. Несносни болови по читавом телу стварали су утисак да је неко боде ножем, да би затим постала потпуно неосетљива. Температура њеног тела толико је пала да више ништа није осећала. Морала је да се препусти таласима. Помислила је да је то крај!

Изненада се крај ње створио Жан Жак. Очајнички се батргао и било је очигледно да се дави. То је Лидији дало мало снаге. Узалуд је замахнула утрнулим рукама желећи да му помогне. Али, за то је било потребно много више снаге...

Онеспестила се на обали, лицем окренутим према земљи. Плућа су јој била пуна воде, па се прво борила да дође до ваздуха. Онда је села и почела да се осврће: „Где сам? Јесам ли уопште жива?“ – питала се у себи, а затим болно цикнула:

– Жак! Ниси смео да ме напустиш!

Сатима је Лидија тако седела на обали. Гладна и промрзла бојала се да ће постати плен вукова или медведа. Најближе насеље било је удаљено око 150 километара, али да би дошла до њега, требало је да прође кроз густу шуму и прође кроз бројне мочваре.

После два километра ходања стигла је до места где су искрцали ствари при првом преласку преко језера. Ту је нашла компас, мапу, спреј против инсеката, упаљач и две кесе сувог пиринча. Све је то ставила у пластичну врећу и наставила да пешачи испуњена жељом, али и решена да успе.

Око главе јој је непрекидно летео рој мува и комараца, упадао у очи, нос. Ставила је врећу преко главе... До краја дана прешла је једва десетак километара. Иако је било лето,

температура је и те ноћи пала на десет степени – прилика да је муве и комарци бар тада оставе на миру. Упала је ватру и појела шаку пиринча. Почело је да јој се враћа самопоуздање.

Очи у очи с медведом

У три ујутро следећег дана Лидија је кренула даље и убрзо наишла на неки поток. Морала је преко, па је свукла одећу, ставила је у пластичну врећу и закорачила у ледену воду... На другој обали промрзлима рукама једва је успела да запали ватру. Пошто се обукла и мало загрејала, кренула је даље.

После пет дана тумарања дивљим пределима Канаде нашла се очи у очи са медведом. „Не смеш ни да трепнеш!“ – наредила је себи. Медвед је само ољушио ваздух и кренуо даље. Било је очигледно да је спасла њена присебност и мирноћа. Али, јавиле су се нове невоље – ноге су јој већ биле у ранама.

Шестог дана стигла је до обале неког језера за које је веровала да је Колвил, одакле је, према мапи, имала само петнаестак километара до једног малог насеља. Извадила је компас да би то и проверила и с ужасом схватила да је скренула с правог пута.

Двадесет првог јула нашла се опет на правом путу. Увече тог дана стајала је на обали језера Колвил. Пред њом се створила и нека брвнара. Неколико тренутака пиљила је у њу док није схватила да не сања. Врата су била откључана, али у њој није било никога...

Први пут после толико дана легла је у кревет. Спавала је пуних двадесет сати. Кад се пробудила, испред брвнаре је стајао вук! Појављивао се и следећа четири дана. Да би била што сигурнија, сачекала је још два дана и тек онда кренула даље.

Није дуго ходала када је са језера допрозвук моторног чамца. Ловац Жан Мари Узије био је силно изненађен кад је на обали угледао крхку прилику жене.

Већ сутрадан Лидија се хеликоптером и у пратњи полиције вратила на Језеро 766 где су убрзо пронашли Жаково тело.

Лидија сада живи у једном малом месту у француским Пиринејима. Сећање на њену арктичку одисеју још је веома свеже. У тој дивљини схватила је да човек никада не сме да се преда.

С. И.

КНЕЗ

ЈЕ

У

МЛАДОСТИ

БИО – ЖЕНСКО!

Чуда око нас

дан једини мужјак. Откривено је да женке ове врсте имају природну склоност ка промени пола, али мужјак то спречава непријатељским понашањем. Ако се догоди да паћа угине, настрада или нестане, истог часа једна од женки, она која и сама показује највећу агресивност, постаје мужјак са свим телесним од-

но отпорна на отров – догађа се супротно. У сваком јату најкрупнија је женка. Ако се она уклони, најкрупнији мужјак поприма њене одлике и достојно је замењује у породичном животу.

Жабац – од тате и маме

Догађа се да и температура спољашње средине одређује пол, као у случају рибе *Menidia menidia* која живи у Атлантском океану. Ако је у време полагања икре вода хладна, рађају се женке. И обрнуто...

Природа је неким бићима дала могућност да буду и мушко и женско

Мекушци, љускари и неке врсте риба спадају у створења која имају прилику да се осећају и живе као припадници оба пола. Или – да буду једно па онда друго, спонтано или „по жељи” – у младости или кад одрасту. Има и случајева – остриге на пример – да се органи одређеног пола развијају, па се онда губе на рачун другог пола, да би после тога дошло до нове промене... и тако неколико пута у животу. Укратко, природа је овим бићима дала могућност да буду и мушко и женско!

Риба подланица, у науци позната као *Sparus auratus*, спада међу оне које, у току живота, једноставно промене пол. Одлике мушког пола замењују женске, а да се у спољном изгледу не мења ништа. Код рибе зване кнез (*Caris julis*) обрнуто је. Постаје мушко тек кад одрасте. Међутим, с променом пола долази и до видне промене у спољашњем изгледу: бледожута пруга која иде дужином тела, као одлика женке, временом постаје јаркоцрвена с плавим ребрастим додатком. Разлика је толика да су научници дуго веровали да се ради о две различите врсте.

Смена у харему

Код рибе уснатице *Labrus mixtus* мужјак има дивну тамнозелену одежду проткану светлуцавом траком плаве боје, док је женка наранџаста с црним пегима на репу. Зоолог Френсис Дипер открио је

Ово је тај кнез (*Coris julis*). Мења пол али и изглед

да су многи мужјаци ове рибе у ствари бивше женке.

Има случајева да се промена пола догађа само код неких јединки. У том смислу изузетно је занимљив пример једне рибе из тропских мора – *Labroides dimidiatus*. Позната је као чистач јер друге, веће рибе, ослобађа паразита, одстрањује изумрло ткиво из њихових рана или им улази у чељусти и замењује четкицу за зубе.

Мање је познато да *Labroides* живи у групама сачињеним искључиво од женки које под својом влашћу држи је-

ликама и функцијом. И наравно – нови господар харема.

Нешто слично догађа се и међу рибама *Anthias squamipinnis* које живе у плићак тропских вода. Јата ових риба састоје се од по девет јединки, а у свакој је само једна риба мужјак. Откривено је да је довољно уклонити мужјака, па да га у свему замени „женка”.

Код рибе-кловна, *Amphiprion bicinctus*, која живи у водама коралне баријере где, у случају опасности, тражи склониште међу отровним пипцима власуље – очиглед-

пол малог љускара познатог под именом *Gammarus duebeni*, чије су станиште места где се мешају слана и слатка вода, одређује дневна светлост. Одгајајући их у лабораторији на сталној температури, научници су открили да група која се држи осам часова на сунцу и исто толико у мраку има више мушких јединки, док у већем мраку расте број женки.

Шкољка *Crepidula fornicata*, велики прождрљивац, у првим данима живота искључиво је мушког рода, али се временом преображава у женку, постаје пунија. У том стадијуму привлачи младог мужјака с којим започиње идиличан живот, све док овај не почне да се гоји... и мења телесне одлике и функцију. Двоструко већа заједница постаје још уочљивија и привлачнија за друге мужјаке. И, мало-помало, ствара се љубавна заједница од најмање дванаест чланова. Занимљиво је да млади мужјак на врху љубавне пирамиде нема никаквих сметњи да оплоди женке, старе и нове, јер му је репродуктивни орган за то природно подешен...

Промена пола код жабе може експериментално да се изазове. Мужјаци овог водоземца испред семених врећица имају и зачетке материце, такозвани Бидеров орган који у датим условима може нормално да се развије и произведе јајашца из којих се излегу младунци једног и другог пола...

Д. Варагић

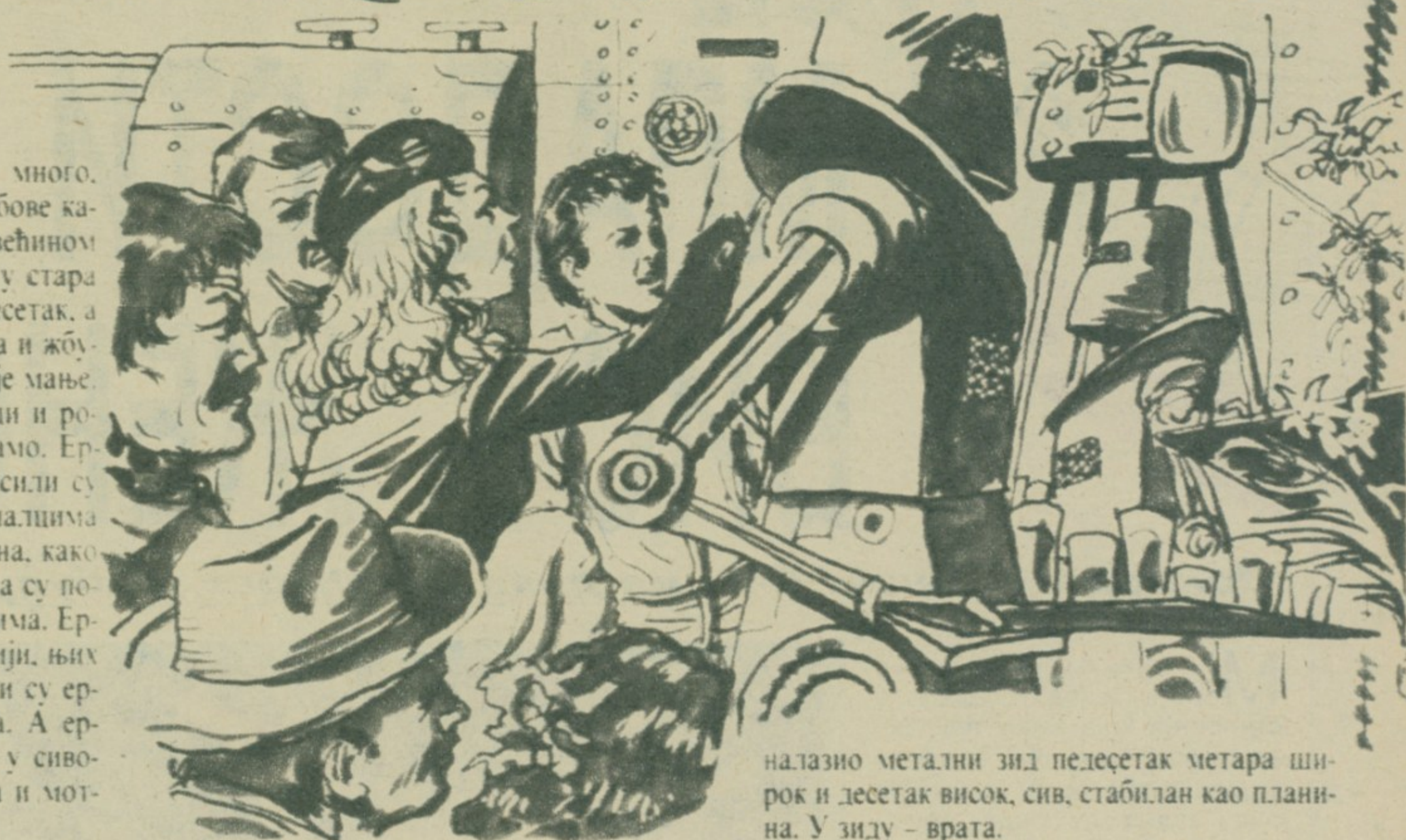
Урешује
др Зоран Живковић

Нормалаци је било упадљиво много, можда чак стотину. Били су близу Абове кабине, озбиљни и мирни, сви обучени, већином су стајали и тихо причали. Све као у стара времена. Модерних је било једва педесетак, а пошто су се раштркали по шумицама и жбуњу Канаревог брда, чинило се да их је мање. Роботи послужитељи, роботи радници и роботи полицијски кретали су се тамо-амо. Ер-послужитељи, њих двадесетак, доносили су људима пиће, уживу, цигарете. Нормалцима су помагали и у снимању слике и тона, како би се сачувале успомене, а модернима су помагали и у разним другим активностима. Ер-радници, који су били најмалобројнији, њих тек пет-шест, сви у плавом, помагали су ер-послужитељима у неким пословима. А ер-полицијски, њих преко стотину, сви у сиво-маслинастој боји, стајали су посвуда и мотрили чувајући људе једне од других.

— Још два минута облачења! — зачуо се звонак, моћан глас једног компјутера из зида Фабрике летелица „Канарево брдо“. Нормалци на ово нису реаговали. Неко од модерних одазвао се кокодакањем, а једна девојка отегнутим вриском. Двоје-троје модерних, потпуно голи, само са дугим пауновим пером заде-нутим у косу, почели су, очигледно радозна-ли, да силазе са оближње косине.

А сунце, топло, пријатељско, заливало је топлином и сјајем ведрога београдског јулског преподнева људе, земљу, траву, шуму листо-падног дрвећа, храбрило хитре дласте и треме бумбаре. Као да је сунчев сјај био потребан свуда сем на једном месту, на једном већем металном простору у околини — на улазу у фабрику. Ту се, укопан у подножје брежуљка,

ПРЕСВЛАЧЕЊЕ

налазио метални зид педесетак метара ши-рок и десетак висок, сив, стабилан као плани-на. У зиду — врата.

— Излазак! — зачу се из зида.

Следећег тренутка, на ливади недалеко одатле, Абова мала дрвена кабина расклопи се као цвет, сваки зид паде на своју страну и они угледаше Аба, човека који је решио да данас буде радник, једини у овом делу плане-те Земље.

Аб је сав сијао. Стајао је ту, пред свима, а двојица робота послужитеља брзо су одмица-

НАДИМАК и како га стећи

КВАЧИЦА ЗБОГ ИСПАЛОГ „О“

Када сам упознала висо-ког, косматог рвача тешког 95 килограма, уоп-ште ми се није допао. Про-сто не знам како ми се дого-дило да се заљубим у њега и удам. Већ првих дана брака прозвала сам свог „великог“ мужа — Бубица. И више га нико није звао друкчије него тако.

Преселили смо се из За-греба у Вели Лошњи. Ту смо добили дивну девојчину, не-вероватно сличну оцу, па сам је, због тога, прозвала Мала Бубица. Међутим, ка-

Надимци се до-бијају на разне начине па и та-ко што се из не-чијег имена или презимена изос-тави макар са-мо једно слово

ко је прва Бубица била при-лично љубоморна на своје име, смислила је надимак за своју наследницу — Спужви-ца. Кад смо, напиме, дошле из болнице, старија Бубица, онако велика, уопште није знала како да држи и мази млађу Бубицу. Ипак, желећи да је додирне, ставила јој је кажипрст на образ и узвик-нула:

— Па ово је као нека спужвица!

Није ни чудо што наша де-војчица, мада јој је десет ме-сеци, уопште не реагује на право име — Катарина. Ваљ-да јој не звучи како треба.

Иначе, наша породица не оскудева у надимцима. Спо-ри и троми деда Тони је Мргуд. Бака Меланија сес-тру Миру зове Мирођија а ова њу — Мелодија. Мелани-ја је, иначе, бака с невероват-ним осећајем за хумор, па јој се у писмима најчешће обра-ћају као драгој Муфлонији, Меланкофонији, Милоједији и Милопанији, јер воли да

једе, па Минималији због ни-ског раста или Маланконији кад је, ретко, у лошем распо-ложењу.

Мој „службени“ назив је Сека пошто имам брата. Ме-ђутим, он живи у Бору и та-мо ме зову Рале, што мени звучи некако сувише „муш-ки“. Истини за вољу, нисам баш ситна и нежна, па се на то Рале одазивам. И овај надимак чини ми се много бољи него онај који сам има-ла у школи — Квачица. А ње-га сам добила по девојачком презимену Ковач. Кад би не-ко говорио о мени, рекао би Ковачица, све док једна моја другарица у школи није не-ком приликом прогутала „о“ па сам постала Квачица. Захваљујући том надимку, дуго сам у пригодним ситуа-цијама добијала на поклон „квачице“ за веш свих могу-ћих облика, боја, величина.

Радмила Филипић,
Курил I
Велики Лошњи
(Хонорар 12.000 дина)

ла од њега. Био је свестан да га многи снимају. На себи је имао плаву радничку одећу, потпуно нову, чисту, испеглану, на глави равну, плаву, платнену шапку. Загорачио је сав озарен, прешао преко расклопљених дрвених зидова кабине и на његовим ногама сви виде-

ше црне ципеле у стилу од пре пет стотина година, из касног двадесетог века. Разлеже се спонтани аплауз нормалца, али и мјаукање, рзање, подручљиви узвици и вриштање неких модерних који почеше да се ваљају, да пузе, скакућу, лете ка том месту.

Аб одлучно крену ка широким двадесетак метара двокрилним вратима од метала која се пред њим раскрылише према унутрашњости фабрике. Они који су кренули за Абом имали су, у први мах, утисак да је унутра сумрак, али убрзо су јасније сагледали приказ око себе. Ушли су у огромну фабричку халу која се, испод брегова Србије, простира-ла све до Авале.

Унутра – стотину хиљада машина густо постављених у неколико нивоа. Ипак, највише их је било на једној равни, на поду којим

је ступао Аб. Пред њиховим очима, са сваким новим кораком, отварале су се нове могућности машинерије: у разним правцима, чисти, али слабо обасјани видици испуњени пла-вим роботима, њиховим алатом и предмети-ма које су роботи производили. Централни простор у хали био је раскрчен и могло је да се види више од хиљаду метара у даљину. Брујало је тихо, али моћно, на све стране. Фабрика је радила у свом савршенству меха-ничког живота.

Аба нису смели да прате даље од црвене линије на поду. Ту су стали и још једном га поздравили аплаузом збијајући се код линије.

А Аб, сам, приђе једном стругу, једином поред кога није стајао робот-радник, дохвати сјајну металну шипку, дугу и дебелу као његова подлактица, и глави је у чељуст струга. Укључи машину која се муњевито заврте и поче да обрађује метал.

Огласио се нови талас аплауза. Радник! Човек радник, једини такав, први такав после неколико деценија.

Неколико минута касније Аб пређе за следећу машину и једно велико точило за којим није било робота радника. Аб га укључи, при-несе шипку точку точила и снажно притисну. Сукнуше варнице дугиних боја, нешто пуче и фијукну. Аб испусти шипку, на ногу, затетур се уназад и јакну. На његовом лицу појави-ше се танки млазеви крви. Неки од нормалца јекнуше ужаснуто.

Изнели су га ер-послужитељи, очистили му ране на лицу и покрили их фластерима. Међу нормалцима је владала тишина. Неки од модерних, из задњих редова гомиле, вулгарно су добацивали.

Роботи послужитељи скинуше одећу са Аба, превише му десно стопало дугим белим завојима и оставише га да стоји на трави, наг и бос, блед, с фластерима на лицу. А његово људско, радничко одећо, крваво и сада непотребно, однесоше некуд.

Илустровао Асканио Поповић

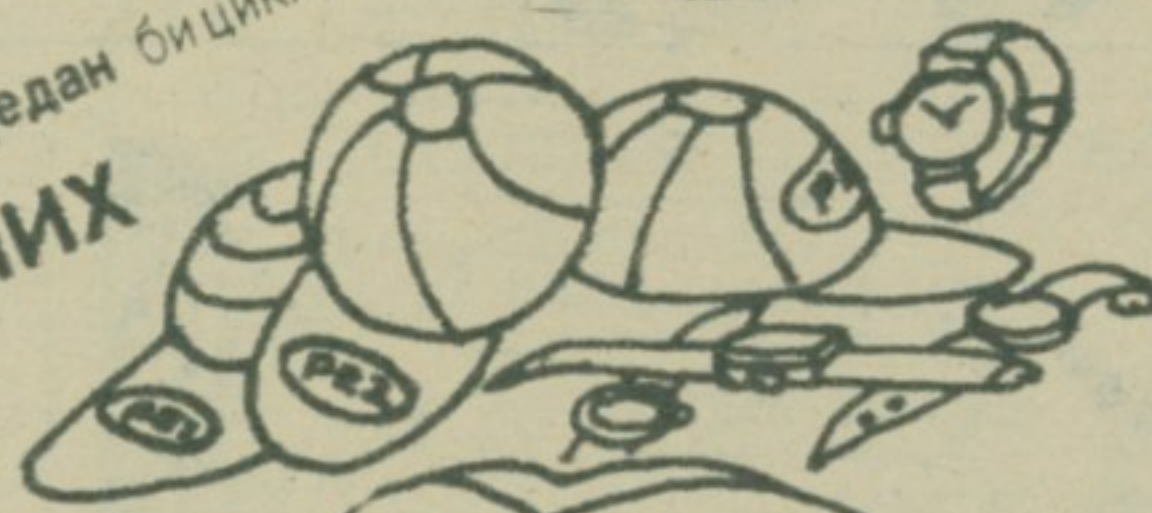
Велика наградна игра

Сваког месеца на адресе срећних добитника (извучених жребом) послаћемо:

26 БИЦИКЛА ТУРБО
(сваког дана сем недеље извлачи се по један бицикл)
100 РУЧНИХ КВАРЦНИХ ЧАСОВНИКА
500 PEZ КАПА са знаком PEZ

10 омота PEZ БОМБОНА шаљите на адресу:
ПОЛИТИКА ПП 124 - за PEZ
11000 Београд
Македонска 35

Ако пошаљете 10 омота PEZ бомбона, верујте у могућност да добијете неч: ВРЕДНУ НАГРАДУ од вашег пријатеља ПЕТРА PEZ-а!

Имена добитника награде бицикл и часовник, за претходни месец, биће објављивана у ЗАБАВНИКУ 2. XII 1988. и 13. I 1989. - 500 награда - КАПЕ, доставићемо на адресу награђених.

СТАДИТЕ СЕ PEZ БОМБОНАМА - ИГРАЈТ. СЕ PEZ ФИГУРИЦАМА!

ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

ХИ-МЕН И ПОБУЊЕНИЦИ УСПЕ-
ЛИ СУ ДА ПРОДРУ У ХОРДАКОВУ
ЛЕТЕЛИЦУ, АЛИ НЕ И ДА УХВА-
ТЕ ЊЕНУ ПОСАДУ...

ХИ-МЕНЕ! МАРТИНЕ!
ЗА ИМЕ СВЕТА, ШТА
ЈЕ ТО?

ВРАТА ВРЕМЕНА! ТО
ЈЕ МОЈА ЈЕДИНА
ПОВРАТНА КАРТА ЗА
ЕТЕРНИЈУ!

ВЕРОНА... МОРАМ
ДА СЕ ВРАТИМ КУКИ,
У МОЈ СВЕТ!

КАД КРОЧИМ КРОЗ ТА
ВРАТА, ВИШЕ НИКАДА
НЕЋУ ВИДЕТИ ВЕРОНУ!

И АДАМ ЈЕ НЕСТАО...
ЗАШТО СЕ ТО ДОГАЂА
СА СВАКИМ МОМКОМ
КОЈИ МИ СЕ ДОПАДНЕ...
СЕМ СА МАРТИНОМ...

ХВАЛА
НА СВЕМУ...
НЕ ВОЛИМ
РАСТАЊЕ...

ТИ СИ НАЈКРА-
БРИЈА ЖЕНА
КОЈУ САМ
СРЕО ВЕРОНА!
ШТЕТА ШТО
ТЕ ЈЕ ХОРДАК
ОВДЕ
ЗАРОБИО!

НИЈЕ! ОВО ЈЕ МОЈ СВЕТ,
А ХОРДАКА СМО СЕ
ОСЛОБОДИ-
ЛИ!

ТАКНО, АЛИ
ОПЕТ НИСМО
САМИ!
ПОГЛЕДАЈ!

ЧЕЈК
-МЕН!

КАО СЛЕД-
БЕНИЦИ
КРАЉА
ХИСА!

ПОЗНАЈЕШ ТА СТВО-
РЕЊА?

БОРИО САМ
СЕ СА ЊИХО-
ВИМ ВЛА-
ДАРНОМ!
ПОКУШАО
ЈЕ ДА ПО-
РОБИ
МОЈУ
ЗЕМЉУ!

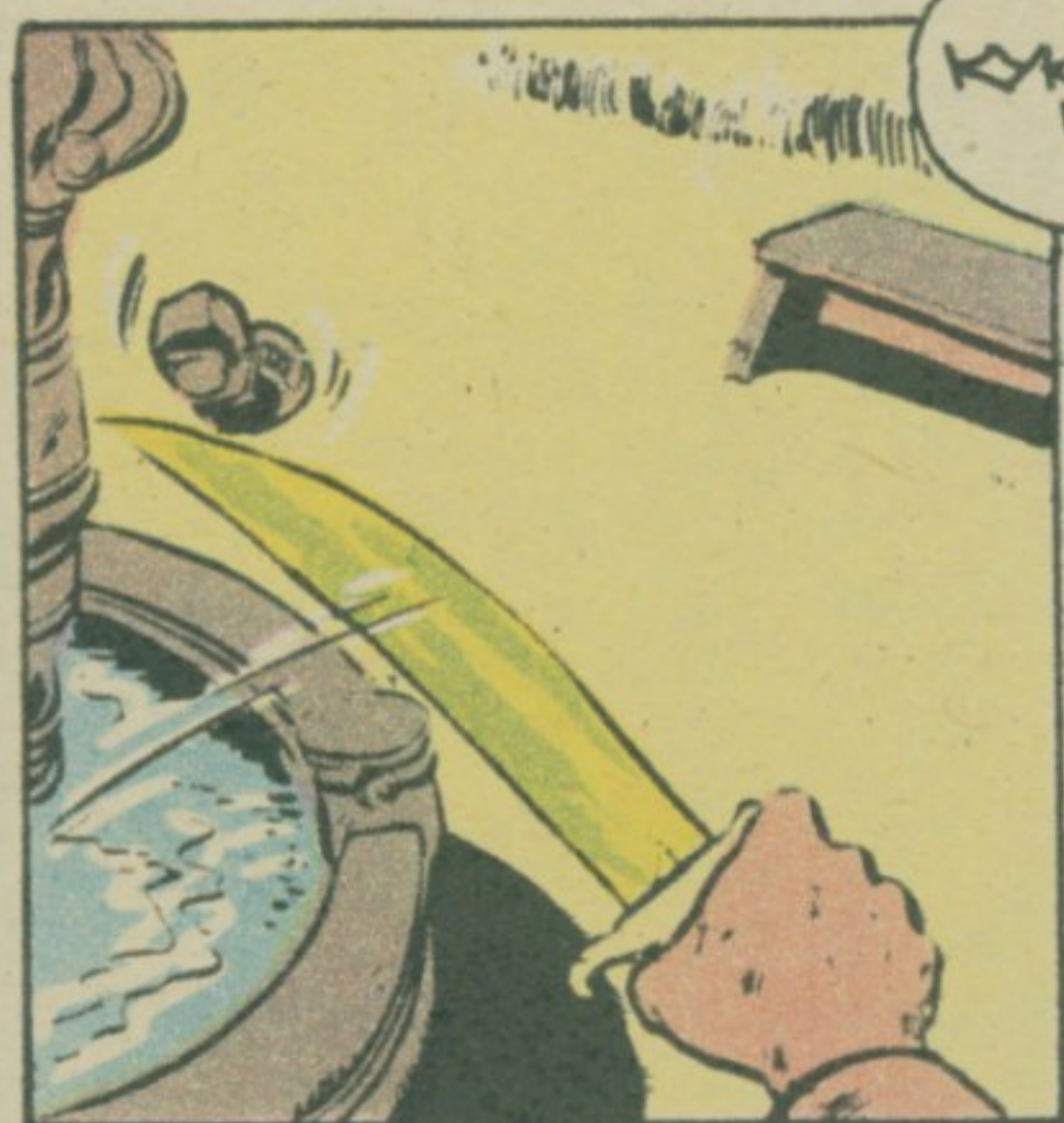

МОЖДА
СУ ОВИ
МИРО-
ЉУБЦИ...

ИЗГЛЕДА
ДА НИСУ!

ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ
 ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ
 ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ
 ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ
 ХИТ ХИТ ХИТ
 ХИТ ХИТ
 ХИТ

КАРИЈЕРЕ:

Лојд Кол

ПЕСМЕ ИЗ БИБЛИОТЕКЕ

Лојд Кол и његов састав „Comotions” до сада су били прилично непознати домаћој публици. Међутим, дискографска кућа ПГП РТБ недавно је објавила њихов најновији албум „Mainstream” („Главна струја”) и на прави начин представила ову популарну енглеску групу

Тачно пре годину дана у Енглеској је одржана промоција албума „Mainstream”, трећег у каријери Лојда Кола. На њему се нашло десет нових песама, укључујући и „My Bag” са врло успешног сингла који је претходно албуму. Напунивши 26 година Лојд је почео публици да нуди песме у којима има много мање аутобиографског него раније.

— Једина песма за коју сам признао да је аутобиографска је „Lost Weekend” — каже Лојд.

— Кад погледам уназад, схватам да је већина мојих песама таква. Рецимо, песма „Charlotte Street” врло је лична. Моја представа о романтичној љубави увек је била оваква: да се у библиотечи упознам са предивном девојком. Написао сам ову песму и требало ми је скоро годину дана да схватим како уопште нисам рекао да се све догађа у библиотечи. То сам, једноставно, заборавио.

Са новим песмама Лојд је све успешнији код публике. Очигледно, са зреошћу и искуством стекао је и способност да напише праве песме које публика прихвата.

— Боб Дилан и Брус Спрингстин нису људи који мисле да могу да напишу десет одличних песама одједном. Они су аутори који напишу двадесет песама а само десет ставе на плочу. Када смо снимали албум „Rattlesnakes”, имали смо среће, јер смо од једанаест припремљених песама одбацили само једну, а све остале нашле су се на плочи. У томе је основна разлика између тог албума и овог најновијег.

— „Mainstream” је плоча која има одређену тежину. Желећи да постигнемо савршену лепоту, пуно смо радили на дотеривању звука, посебно у песми „29” волим звук гитара. Када се слуша, на пример, први албум групе „Buzzcocks”, он и данас звучи у складу с временом у ком је направљен, али упркос томе волим ту плочу. Она је директно везана за једно време, а ја не желим да правим такву музику. Мислим да је група „Smiths” постигла велики успех само зато што је снимила пар песама које ће остати вечне. Исто тако,

неколико песама са албума „The Joshua Tree” групе „U2” заслужују да остану вечне, заиста су дивне и приказују групу у њеном најбољем издању. „Roxy Music” су седамдесетих година правили музику која има такав квалитет, албум Мајкла Џексона „Bad” такође. „Bad” је заиста фантастична ритам и блуз песма коју је, рецимо, 1962. године могао да компоује и Реј Чарлс.

Не бих имао ништа против да неки добар певач узме и обради неку од наших песама. На пример Џори Мајкл, то би било лепо. Хтео сам да га тестирам па сам преслушао његов последњи албум, али то је прилично слаба плоча.

Док пише песме, Лојд Кол врло често цитира мисли књижевника, преноси атмосферу неких других уметничких дела и тиме се прилично разликује од својих колега са којима дели место на топ-листама. Делимично због тога сврставају га у прилично озбиљне ауторе.

— Један од мојих најдражих филмова је „Пет лаких комада” и желео бих да напишем бар пет песама у којима би се осетио дух тог филма. Привлачи ме мешање различитих утицаја и расположења. У мојим песмама има доста дискретног хумора који многи уопште не примећују зато што се увек представљам као врло озбиљан и важан тип.

Међутим, тек сада, када је заиста постао озбиљан и зрео, Лојд признаје да је раније имао двоструко лице — једно у јавности а друго приватно. Више нема потребе за скривањем и бирањем улога, што се види и из његових најновијих песама.

П. Ј.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

САМО ЗА ТВОЈУ ЉУБАВ

Само за твоју љубав ево
тонем
полако губим корак за
твојом невјером
и када сањам све је тако
стварно
као да сам у твојој коси
заспао

А моје усне, те твоје вјерне
слуге
често твоје име спомињу
од свега срца
ех, кад би срце лагало
не би мене ништа оволико
болело

Не плачем, не би сузе биле
вриједне тог
Боже мој, зашто си ме
оставио?

Само за твоју љубав...
није злато све што сија
није љубав твоја била
искрена

Само за твоју љубав...
рођен да бих губио
ја постојим да бих тебе
љубио

Текст: Златан Стипишић
Музика: Златан Стипишић
Изводи: Осми путник

НАВАЛА ЗВЕЗДА

Ове јесени појавиће се плоче
многих познатих светских
музичара. Међу њима су
(споменућемо само
најпознатије) Кит Ричардс,
гитариста „Rolling Stonesa“, Bon
Jovi, Синди Лопер, „U2“, Лос
Лобос, Motley Crue, Крозби,
Стилс, Неш и Јанг, Duran Duran,
Simple Minds, Simply Red и
Џулијан Ленон.

Нови албум најавио је и Том
Пети, и то за септембар, али се
предомислио, вратио се у
студио и доснимио још нових
песама. На плочи су му, као
гости, помагали Џорџ Харисон

и Рој Орбисон, а Џеф Лин из
састава „ELO“ радио је као
копродуцент и коаутор већине
песама. Албум ће изаћи под
називом „Songs From Garage“.

И на албумима осталих
аутора види се занимљива
сарадња. На плочи „Land of
Dreams“ Рендија Њумена
најбоље соло-деонице на
гитари извео је Марк Хофлер
из „Dire Straits“-а. Друго
очекиван заједнички рад
Принса и Мајлса Дејвиса
угледао је светлост дана у
песми коју је Принс написао за
албум „Sticky Wicked“ Чаке Кан.
Неке од нових плоча долазе са
филмовима који су снимљени о
њиховим ауторима. Реч је о
дуплом биографском албуму
Џона Ленона „Imagine“, такође
дуплом албуму „U2“ „Rattle And
Hum“, Фил Колинсовом „Buster“
и Том Вејтсовом „Big Time“.
Џењени амерички састав
„R.E.M.“ одлучио је да у исто
време кад објави нови албум
изда још један са најбољим
песмама у својој каријери.

Нама остаје да се надамо да
ће наше дискографске куће
имати довољно могућности да
од овог широког избора објаве
оно најбоље.

ИЗЈАВА

НЕДЕЉЕ:

„Врло је тешко говорити
о музици. То је као да
причаш о постојању Бога
или о нечем сличном“.

Џон Хајат (John Hiatt)

Конкурс ПГП РТБ и „Политикиног Забавника“

СНИМИТЕ

ПРВУ

ПЛОЧУ

Уочи избора најбољег певача
и групе септембра и одлуке
жирија ко снима прву сингл
плочу!

Рок за слање касета, демо-снимка композиције коју
изводите самостално или са неком музичком групом,
истиче следећег петка.

Све касете које на нашу адресу стигну до тог рока
жири ће преслушати пре коначне одлуке о најбољем пе-
вачу и групи септембра, односно одлуке о томе ко снима
свој први сингл. Зато, пожурите, уколико желите да уђе-
те у конкуренцију најбољих.

Дотле, подсећамо вас да је тачан одговор на пита-
ње у „Забавнику“ бр. 1915 (Да ли је бубњар „Рибље чор-
бе“ Вицко Милатовић објавио соло-албум?), потврдан:
ДА.

Од свих читалаца који су тачно одговорили, највише
среће имали су: Бојана Зарић, Д. Петровић Шане 5,
Панчево; Данијел Веселић, Фрање Белуловића 22, Ри-
јека; Саша Ристић, Жртава фашизма 5, Ниш; Андрија
Бекер, Н. Максимовића 4, Сомбор; Ведран Ванић, В.
Перића 1, Сарајево; Снежана Николић, Д. Савића 31,
Прибој; Игор Бужанчић, Новосадског сајма 6, Нови
Сад; Наташа Комзенац, Вуковарска 165, Осијек; Нела
Качмарчик, Иве Андрића 7, Зеница и Дејан Барајић, 29,
новембра 9, Долово.

РАЗЛИЧИТЕ СУДБИНЕ БРОДОВА

И

ЉУДИ

На челу екипе која је у јесен 1872. пружила помоћ путницима и посади брода „Поларис“, потонулом у близини Гренланда, налазио се поморски официр Џорџ Вашингтон Де Лонг, родом из Њујорка. Де Лонг је том приликом дошао на идеју да организује експедицију у арктичке воде, па је од Министарства за поморски саобраћај одмах затражио дозволу и, наравно, новчану помоћ. Дозволу је добио, али новац није долазио у обзир. Зато је Де Лонг одлучио да помоћ потражи на другој страни... Подршку му је пружио издавач Гордон Бенет, власник њујоршког „Хералда“. Пристао је да финансира експедицију и убрзо откупио брод већ коришћен у истраживачким подухватима који је назван „Џенет“.

Бенет је затим лично отпутовао у Немачку – на договор са чувеним географом тога времена Августом Петерманом који му је дао корисна упутства. Све у свему, закључак је био да се чак и до Северног пола може стићи „на крилима“, односно користећи топлу струју из правца јапанских острва која пролази кроз Берингов мореуз, с тим што би Врангелово острво, на крајњем истоку Сибира, послужило као база.

Док је „Џенет“ била на ремонту у Енглеској, а затим и у Авру у Француској, Де Лонг је детаљно разрадио план путовања. Међутим, испоставило се да је брод, мање-више, остао какав је и био. Чак му није ојачана ни облога за заштиту од притиска леда, што није смело да се догоди.

Коначно, 8. јуна 1879. „Џенет“ је развила заставе и испловила из Сан Франциска – у правцу Алеутских острва... Тамо су на брод укрцали 40 паса, једног гонича, тумача и једног ловца, тако да је посада бројала 33 члана.

Двадесетог августа већ су пловили кроз Берингов мореуз... Застали су на острву Сан Лоренцо и одатле, пуним једрима, кренули даље на запад, дуж обале Сибира. Али, управо тада све се, вратоломном брзином, окренуло наопако. Било је исувише хладно и велики ледени блокови гомилали су се око брода... Острво Врангел које је изгледало надокхват руке наједном је постало недостижно. И – 6. септембра – „Џенет“ је завршила у канџама леда. „Чини ми се да би само земљотрес могао да нас ослободи леденог загрљаја!“ записао је Де Лонг у свој дневник.

■ Минус 47 °

Прошли су септембар и октобар.

Шестог новембра свануо је ужасан дан. Лед је скрипао и немилосрдно притискао брод са свих страна. Нестало је

ПО ЛЕДИ ПОСЛЕДИ СМ

Џорџ Де Лонг. Водио је дневник до последњег часа. Касније су га штампали као посебно издање

сунца. Нестало и више га нису видели 71 дан!

У децембру – температура 30 ° испод нуле. Убрзо је пала на минус 40 а затим и на минус 47. На броду је завладало мртвило и стална напетост. Један од најбољих официра Дејненауер задобио је тешку повреду ока.

„Хране је све мање. Ловимо моржеве, фоке и северне медведе... Али, ни то није све... кроз невидљиву рупу на трупу брода улази вода. Пумпе непрекидно раде. Иако је увелико пролеће, и даље пада снег. Ако нас несрећа натера да напустимо брод“ – записао је Де Лонг 13. маја 1880. – „нећемо моћи да понесемо довољно хране да бисмо издржали до обала Сибира. Остало нам је још 60 тона угља, а нисмо учинили баш ништа!“

Црне мисли непрекидно су мучиле ка-

петана. И у јуну је падао снег иако је температура била изнад нуле. Дејненауер је све више патио од повреде ока, морнар Иверсен показивао је знаке менталне поремећености... „Влага се увлачи у кости и тресемо се иако је релативно топло. Друго лето пролази још бескорисније од претходног. Наш подухват је већ отишао бестрага и ови моји тужни записи свакако ће завршити у корпи за отпатке“ – бележи Де Лонг.

Ни наредних неколико месеци ништа се није променило осим температуре која је поново пала далеко испод нуле.

„Ничег новог све до поподне 16. маја следеће године кад се зачуо повик: Земља! (Водене струје помериле су нас око 150 миља на северозапад.) Перо ми је ис-

ОБУБУ

**Два храбра поморца
из прошлог века
одлучила су, готово
истовремено, да
докажу могућност
пловидбе такозваним
североисточним
пролазом. Швеђанин
Норденскјолд имао је
среће, док је
Американац Де Лонг
кренуо у сусрет својој
трагичној судбини**

пало из руке. Истрчао сам на палубу и угледао острвце. Копно, после више од годину дана”.

Дали су му име „Џенет”, а једном другом, мало већем острву – Хенријета, по имену Де Лонгове кћерке. Истовремено је одлучено да се на то острво пошаље извидница и да се провери да ли, у случају бродолома, на њему могу да нађу уточиште. Али, стеновита Хенријета није нудила баш ништа.

■ Празне колибе

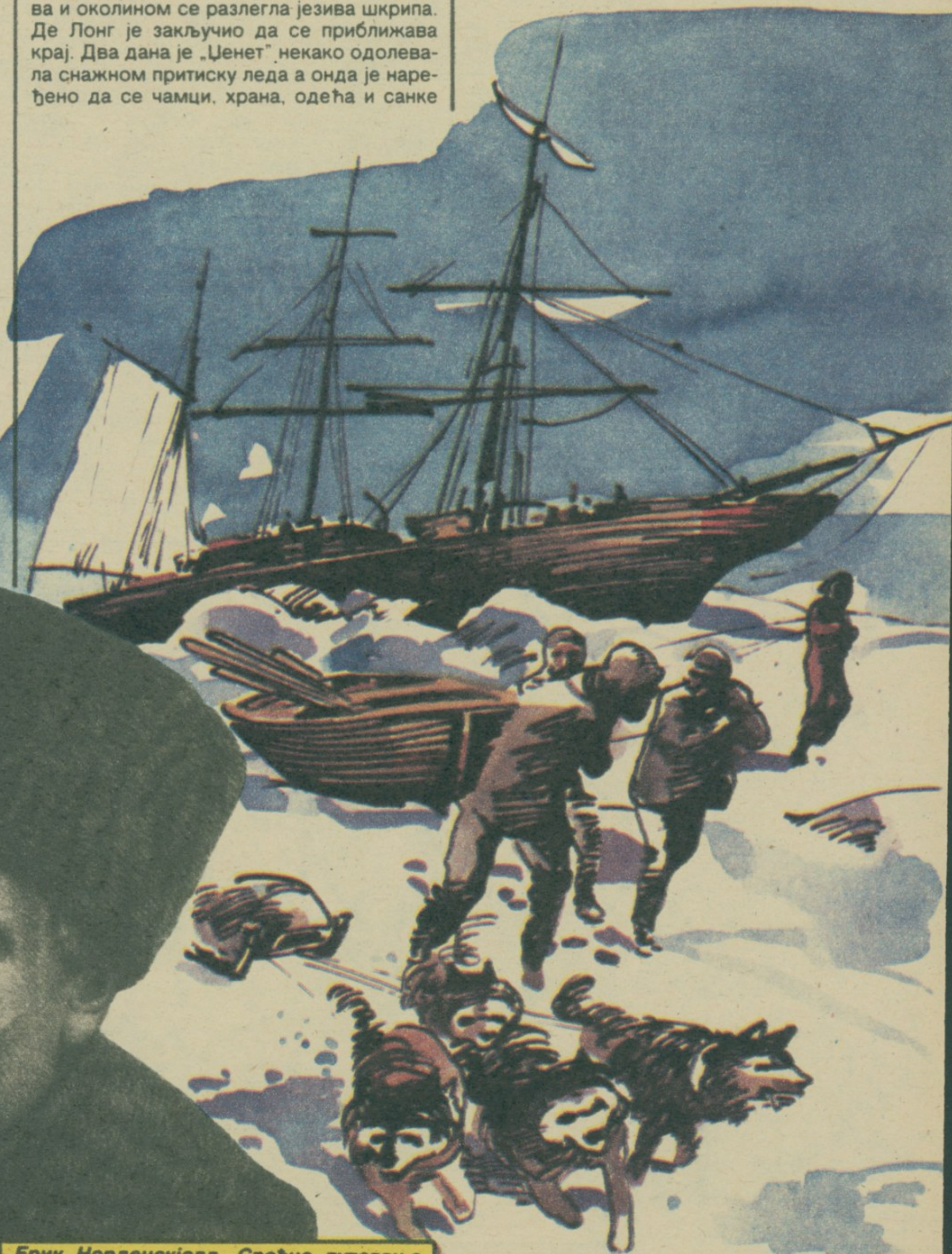
Деветог јуна брод је почео да подрхтава и околином се разлегла језива шкрипа. Де Лонг је закључио да се приближава крај. Два дана је „Џенет” некако одолевала снажном притиску леда а онда је наређено да се чамци, храна, одећа и санке

што пре изнесу на ледену зараван... Око осам увече 12. јуна 1881. „Џенет” је остала сама и убрзо је прогутало море.

Једина нада била је да се некако стигне до ушћа Лене, неких девет стотина километара југозападно од места где су се налазили, што је, наравно, било немогуће без помоћи топле струје. Посада је подељена у три групе, колико је било чамаца које је испрва требало вући. Са Де Лонгом су остали доктор Амблер, метеоролог Колинс и још једанаест морнара. Осамнаестог јуна за све њих почиње заморно путовање привидним копном. Рупе у леду, пукотине, исувише мекан снег, све је то представљало страховите препреке. Дневно је могло да се пређе највише три километра.

Десетог јула – поново копно. Било је то непознато, стеновито и пусто острво као и

Илустровао Брана Јовановић

Ерик Норденскјолд. Срећно путовање завршено је у Јокохами на јапанским острвима

сва друга. Назвали су га Бенет, у част Гордона Бенета. На њему су пронашли пијаћу воду и мноштво птица...

Одмор је пријао бродоломницима, али су се више обрадовали отварању канала у леду. Кретање је сада било далеко брже и једноставније. Напустили су псе који су им били више терет него помоћ. Све осим једног.

Средином августа Де Лонг је закључио да обала Новог Сибира није далеко. Тада се и време опет покварило. „Мој страх је већи него икад“ записао је. „Од копна ни трага... Кожне вреће за спавање и ноћас су нам се смочиле“.

Двадесетог августа увече дочекале су их празне ловачке колибе на новосибирском острву Фадејевски. Једна је чак била скоро направљена и због тога пријатна за боравак. Али, ближио се септембар и није било пожељно да се зимује на тако удаљеном месту. Следећи циљ било је острво Семјонов удаљено отвореним морем око 200 километара, од ушћа Лене.

Двадесетог септембра сва три чамца отиснула су се у истом правцу, али уз договор да се у случају јачег невремена или неке друге непогоде свако сналази сам како зна и уме.

Предвиђање Де Лонга се обистинило. После неколико часова пловидбе задесило их је јако невреме. Чамци су се растурили сваки на своју страну... И кад се 16. септембра време стишало, Де Лонг и његова дружина, њих четрнаесторо, нашли су се испред обале Сибира – насукани у

плиткој води, више од два километра далеко од копна. Морали су даље кроз воду до колена... У осам увече следећег дана успели су некако да подигну шатор и предахну на мокрој земљи. Неки су већ били на измаку снага.

■ Јауци у ноћи

Ни 27. септембра од ушћа Лене није било ни трага. Алексеј је узалуд покушавао да нешто улови и помогне им да утоле глад. Морнару Ериксону лекар је морао да ампутира неколико прстију на обе ноге. Његови јауци језиво су одзвањали у пустим и хладним ноћима... Убрзо је и умро. Спустили су га у воду јер у снегу није могло да се копа.

Календарска јесен почела је снажном вејавицом. Пешаче све краће и све теже. Де Лонг записује: „Ноћи су нам праве море. Седимо шћућурени један уз другог и покушавамо телима да се загрејемо. Немамо хране. Прокувавамо по ко зна који пут заостале листиће чаја. Алексеј се из лова враћа празних руку. Наде готово да више нема“.

Деветог октобра Де Лонг доноси одлуку да двојицу најснажнијих – кормилара Ниделмана и морнара Нороса – пошаље напред да потраже помоћ. Покушавају да следе њихов траг...

Алексеј успева да улови неколико птица и то је био његов последњи допринос већ немогућем спасењу. „Поново су неки мокри до гуше“, записује Де Лонг... Ли захтева да га оставимо... Привремено се склањамо у једну пећину. За вечеру имамо само по гутљај глицерина у води. Ја

сам већ појео своје кожне грејаче за ноге... Ледени ветар никако да стане. Ако се не догоди чудо, остаћемо овде и умрети од глади. Ли је већ у бунилу. Четрнаестог се стишава олуја. Петнаестог за вечеру имамо чај од иве, али и пар старих чизама. Седамнаестог умире Алексеј. Носимо га до воде и покривамо заставом и санта-ма педа...

„Двадесетог октобра извирује сунце, али је још хладније. Умиру Ли и Как. Исувише смо слаби да бисмо их достојно сахранили. Остављамо их иза једног завоја, далеко од очију. И осталима живот виси о концу. Појели смо све ципеле... Иверсен умире 29. октобра ујутро. Дреслер – у току ноћи. Тридесетог умиру Бојд и Герц. Колинс бунца...“

Ту се завршава трагични дневник експедиције.

■ Шта је на Ниделманом и Норосом?

Једанаест дана ишли су напред, као аутомати, једући куване ђонове чизама, чак и остатке риба нађене у песку крај реке. Патили су од страшних болова у стомаку, али су ипак успели да стигну до једне насељене колибе. Пастир који је ту имао стадо собова одвео их је до првог села где су покушали да објасне шта их је задесило. Узалуд су се служили и рукама, и ногама, и цртежима. Тунгужани су се само чудили и све су схватили тек онда кад су ова двојица, у очајању, бризнула у плач... Одвели су их у друго село где су нашли руског исељеника Кусмаха који је послао поруку Американцима.

Док су се опорављали, на вратима колибе појавио се инжењер Мелвил. Он и његови другови имали су више среће. Наишли су одмах на групу домородаца и свих десеторо били су спасени. Покушали су да нађу Чипа и Де Лонга, али је Чип са својом посадом нестао у мору не остављајући никакав траг, док су о Де Лонгу сазнали од поменутог Кусмаха.

Мелвил и Ниделман одмах су се дали у потрагу за Де Лонгом прешавши саоницама више од хиљаду километара за 23 дана. Упорност је била узалудна, јер је беснела зима, иако су касније закључили да су прошли поред места где су почивали њихови другови.

Сачекали су пролеће и онда поново кренули у потрагу. Шеснаестог марта 1882. открили су трагове ватре и пушку окачену о стабло. Сви су били веома узбуђени. На снегу је била и једна кашика. Кад је пошао да је подигне, Мелвил се спотакао о нечију шаку која је вирила из наноса – на највишем делу обале који је Де Лонг изабрао зато што је био заштићен од пролећних бујица...

Покупили су сваку ситницу – као сведочанство о великој патњи људи који нису били једине жртве. И неки чланови Мелвилове посаде касније су умрли од последица трагичне одисеје.

Сједињене Државе потрудиле су се да одгонетну и тајанствени нестанак Чипа и његових људи. Експедиција која је дошла да испита овај случај вратила се необављеног посла. Конгрес је у Вашингтону издао обавештење да су се сви официри и морнари изузетно понели. Истакнута је храброст Де Лонга, али и прегалаштво Мелвила, уз закључак да је губитак брода „Ценет“ био догађај који нико није могао да предвиди нити спречи.

Диего Варагић

„Ценет“ је 12. јуна 1881 напуштена и прогутала ју је море

KNJIGE ZA VAŠ USPEH U ŽIVOTU

1. Semorio: „I VI MOŽETE IMATI SUPERPAM-
CENJE“ – Praktične, programirane tehnike
brzog, lakog i trajnog pamćenja i učenja. 6
izd. 430 str. 150 ilustracija. 15 samostestova. Din.
19.000.

2. Yasudian – Haich: Komplet „JOGA I
SPORT“ I „JOGA I ZDRAVLJE“ – Kako steći i
očuvati dobro zdravlje. 3. izd. sa dijagnostič-
kim indeksom za preko 140 obojenja. preko
300 ilustracija. 445 str. Din. 19.000.

3. Keller: „PARAPSIHOLOŠKI FENOMENI“ –
Otkrivanje čovekovih tajanstvenih moći. 3. izd.
preko 150 ilustracija. 410 str. Din. 25.000.

4. Carnegie: „PSIHOLOGIJA USPEHA I Kako steći prijatelje i naklonost lju-
di.“ 5. izd. 263 str. Din. 19.000.

5. Carnegie: „PSIHOLOGIJA USPEHA II. Kako zaboraviti brige i naći zado-
voljstvo u životu.“ 5. izd. 327 str. Din. 25.000.

6. Carnegie: „PSIHOLOGIJA USPEHA III. Kako savladati govorno umeće i
steći samopouzdanje.“ 5. izd. 207 str. Din. 16.000.

7. Sheehy: „PRELAZI – Krize sredovečnih ljudi i žena“ – Kako iskoristiti za
kreativne promene ka uspehu i zadovoljstvu u životu. 496 str. Din. 19.000.

8. Sharpe – Lewis: „FAKTOR USPEHA“ – Kako postati onakvim kakvi biste
hteli biti. 4. izd. 311 str. Din. 25.000.

9. Tompkins – Bird: „TAJNI ŽIVOT BILJAKA“ – Psihički i parapsihološki feno-
meni u carstvu biljaka. 2. izd. 319 str. Din. 20.000.

10. Lindemann: „AUTOGENI TRENING – Kako preživeti stres“ – Put ka opu-
tanju, zdravlju i povećanju učinka. 6. izd. 250 str. Din. 20.000.

11. Ryzl: „PARAPSIHOLOGIJA“ – Parapsihički fenomeni i skrivene moći ljud-
skog duha. 6. izd. 290 str. Din. 20.000.

12. Moody: „ŽIVOT POSLE ŽIVOTA“ – Istraživanje fenomena života posle te-
lesne smrti. 5. izd. (ciljica). 223 str. Din. 18.000.

13. Osredečki: „SAVREMENI BONTON“ – Sklad u porodici, ugled u društvu i
uspeh u životu. Preko 150 ilustracija. 267 str. Din. 16.000.

GARANCIJA: Svakom nezadovoljnom čitaocu vraćamo novac, ako neoštećenu
knjigu vrati u roku od pet dana nakon prijema.

Knjige plaćate pouzećem – poštaru kod preuzimanja – Naručite na adresu:
„BIBLIOTEKA SAZNANJA“, P Z P. P. 20-70, 11031 BEOGRAD 8.

Е. А. Волис Бау

АМАЈЛИЈЕ И ТАЛИСМАНИ

Арапске, хришћанске и јеврејске амај-
лије и симболи. Урокљиве очи. Фатимина
шака. Набала и Дрво живота. Магични
квадрати, утицаји бројева, боја и метала.
Астрологија, драго камење и веза са зна-
цима зодијака. Прорицање јодом, живо-
тињском јетром, земљом и песком, уз по-
моћ мртваца. 460 стр. и преко 300 ретких
илустрација. Цена књиге 58.000 – дин.

Е. А. Волис Бау

ЕГИПАТСКА МАГИЈА

Воштане, фигуре, речи моћи и бацање
чичи. Магичне слике и формуле. Бела и
црна магија. Призивање умрлих и истери-
вање духова. Опседнутост демонима, ту-
мачење снова и одређивање срећних и
несрећних дана. Хороскопи, прорицање
судбине, преображаји и предсказања. 190
стр. Цена књиге 31.000 – дин.

АЛБРЕХТ ДИРЕР – ГРАФИКЕ

Највиши домети Диреровог креативног
генија. Ремек-дела непоновљивог стила и
вештине без премца у овој области. Ме-
ланхолија, Витез, смрт и ђаво, Свети Је-
роним, Адам и Ева, циклуси Апокалипсе,
Христовог страдања, Богородичиног
живота... 190 стр. великог формата (20 x
28 cm). Цена књиге 59.000 – дин.

Иназо Нитобе

БУШИДО – Кодекс самураја

Пут ратника – књига закона који су се-
дам векова управљали животима самура-
ја. Етички кодекс који је поставио стандар-
де понашања и идеале карактера за цео
јапански народ. Храброст, Част, Само-
контрола, Харанири и освета, Мач – ду-
ша самураја... 160 стр. Цена књиге
29.000 – дин.

Цене гарантујемо 30 дана од дана об-
јављивања огласа. Књиге шаљемо одмах
– плаћате поштару приликом пријема.

НАРУЧЕНИЦА

Наручујем pouzeћем

ком. АМАЈЛИЈЕ И ТАЛИСМАНИ
ком. ЕГИПАТСКА МАГИЈА
ком. ДИРЕР – ГРАФИКЕ
ком. БУШИДО

име и презиме

улица и број

пошт. број и место

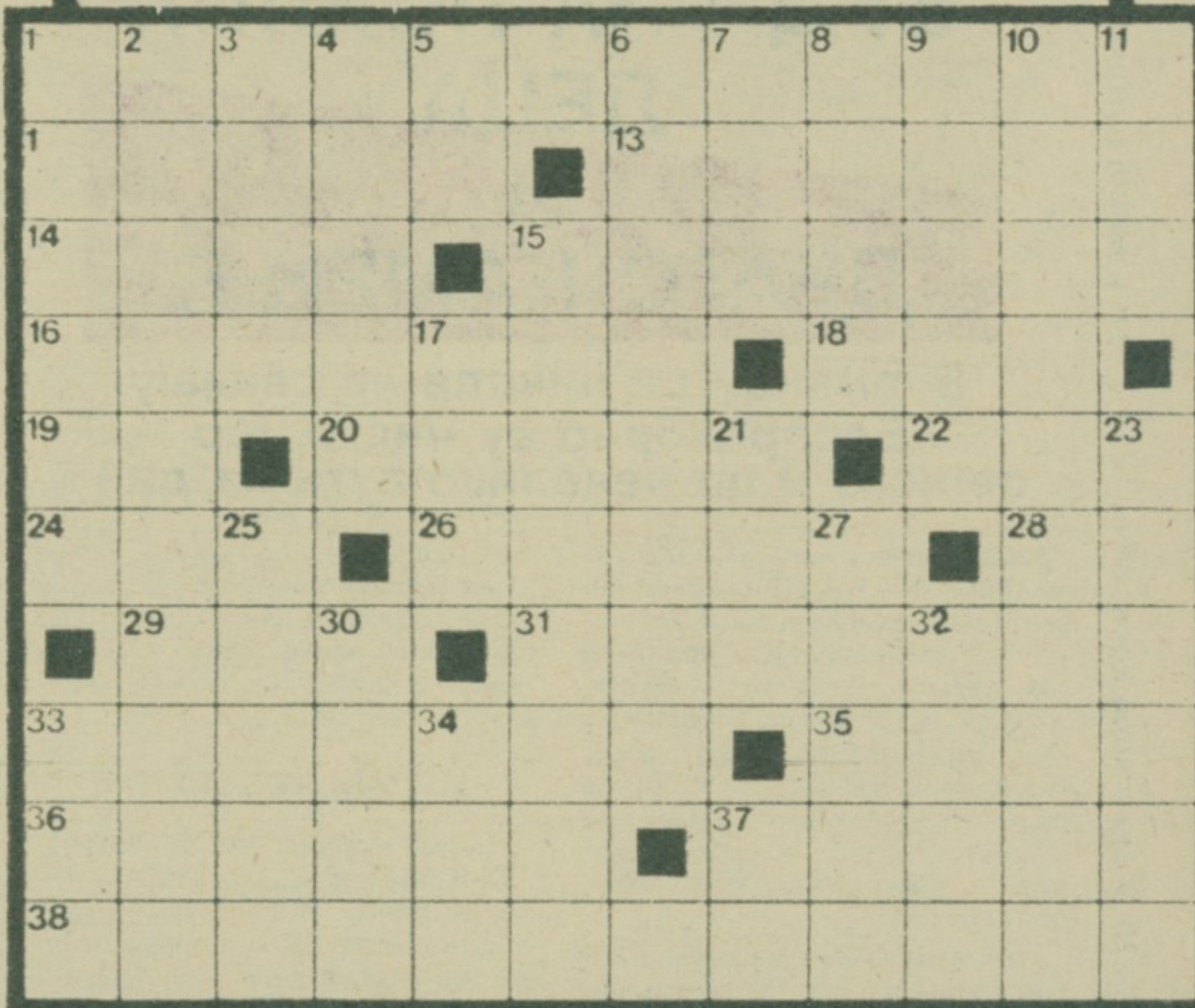
Нарученице шаљите на адресу: ИНТЕР-
МЕДИА, пошт. факс 20-104, 11030 Београд
8.

ЕНИМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Наш најтрофејнији фудбалски клуб, 12. Прева-
ра, обмана, 13. Наш народни херој, Јанко, 14. Одбачене карте у
игри, 15. Писмоноше, 16. Тешка инфекциона болест, зли грч, 18.
Јапански државник, творац модерног Јапана, Хиробуми, 19. Коњ
(песн.), 20. Женско име, Настасија, 22. Жалосне врбе, 24. Врста
дубоке корпе, кошара, 26. Остарело, 28. Симбол иридијума, 29.
Надимак песника Владислава Петковића, 31. Оивичавати, 33. Об-

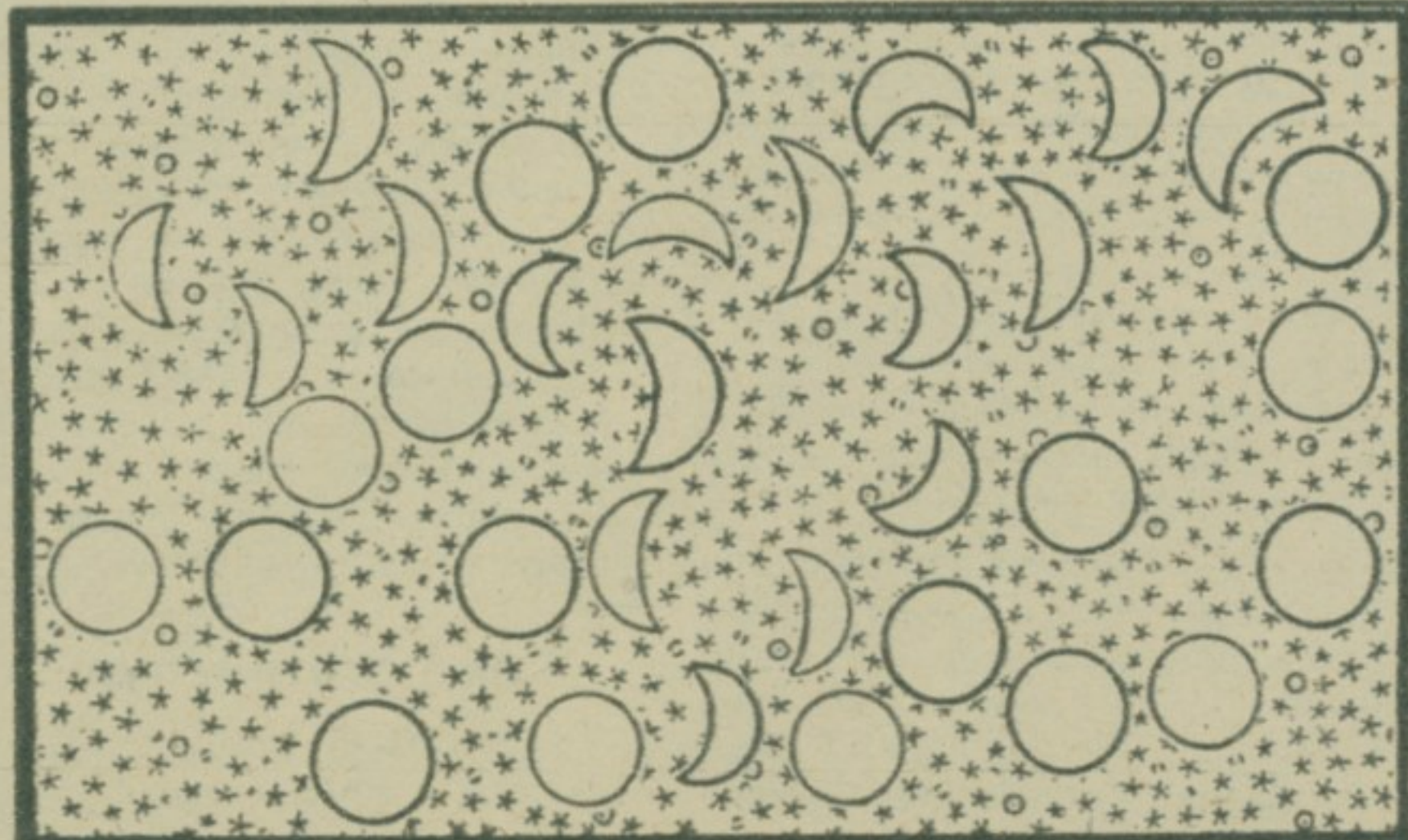

ред при давању имена (мн.), 35. Грчки бог љубави, 36. Двопозет
краља и топа у шаху, 37. Игра проистекла из америчког цеза, 38.
Познаваоци северноамеричког језика и књижевности.

УСПРАВНО: 1. Цветић, 2. Полигон за лансирање ракетних пројек-
тила, 3. Шија, 4. Биоскопско платно, 5. Симбол натријума, 6. Зло-
стављање, 7. Место у Црној Гори код Даниловграда, 8. Естонци,
9. Зјапити, зијати, 10. Талентованост, надареност, 11. Име музи-
чара Рахимовског, 15. Испосник, 17. Градић у Шведској, 21. Мера
за површину земљишта (мн.), 23. Вешти полемичари, еристича-
ри, 25. Прамен косе који пада на чело (мн.), 27. Мушки родитељ
(мн.), 30. Филмска звезда, 32. Дужица у оку, 33. Превлака на Ма-
лајском полуострву, 34. Име легендарног белгијског бициклисте
Меркса, 37. Ауто-ознака за Тунис.

ДЕОБА

Поделите овај цртеж са три праве на пет делова, али тако да се
у сваком тако добијеном делу налазе или само кружићи или са-
мо полумесеци.

50

година ПОЛИТИКИНОГ

ЗАБАВНИКА

Наградна игра

С **JAT** -ОМ у свет: **БУРМА**

БУДИ НА ПОКЛОН ДЕЦА И ДРАГО КАМЕЊЕ

**Бурманци се никада не свађају.
Беспрекорно су чисти, јер
се перу и по неколико пута на дан**

Заслепљени сјајем хиљада будистичких храмова, хришћански мисионари, који су се пре неколико векова први искрцали у ову земљу, назвали су Бурму земљом злата. И нису погрешили, иако Бурму данас убрајају међу најсиромашније. Права истина је да је то земља ведрих људи, скупоценог тиковог и абонгсовог дрвета, раскошних пагода и отровних змија!

Током своје дуге историје била је краљевина у којој су се смењивале династије. Њено златно доа је између 10. и 13. века, кад је налетом Монгола завршен овај период процвата. У 19. веку Британци заузимају Бурму и прикључују је Индији као колонију. Јануара 1948. Бурма опет добија независност...

Двапут је већа од наше земље и има око 30 милиона становника. Већином су Бурманци тибетанског порекла који су у ове крајеве дошли у 5. веку старе ере, али има и других народа. Љубазни су и насмејани – тихи и углађеног понашања. Нити се свађају нити неко на неког виче. У њиховом језику интонација је веома важна јер од ње зависи многобројна значења исте речи.

Кад се дете роди, астролог на листу палме напише податке о положају звезда тог дана. Овај запис се чува јер представља астролошку легитимацију. Астролози и читачи судбине из длана играју велику улогу у животу Бурманаца.

Људи у Бурми немају имена и презимена. Свако има низ имена. Бурманка удајом задржава своја, деца имају своја и ништа не указује на сродство.

Носе искључиво народну ношњу: жене блузу и сукњу „лонци“ коју носе и мушкарци, и то, кажу, нимало не утиче на њихову мужевност. Ретко се може видети гојазна особа. Жене од ране младости носе терет на глави, па

зато ходају грациозно. Сви на ногама имају јаланке. И мушкарци и жене су изванредно чисти. Перу се и по неколико пута на дан и на њима је увек беспрекорно чиста и испеглана одећа.

Уклете куће

Бурма је права тропска земља. Лежи мало изнад полутара и великим делом је покривају непроходне џунгле. Дуж путева велике енглеске беле виле зврје празне као уклете куће. Њихове зидове прекрива буђ, вртове је прогутало коров. И сам главни град Рангун, различит од свих других главних градова Азије, лежи готово усред џиновског растиња. Само се центар састоји од великих зиданих зграда колонијалног типа. Све остале су дрвене куће скривене зеленилом.

Улице изгледају као огроман салон старих аутомобила... Нема ноћних клубова, неонског осветљења. Овде готово и не знају за кока-колу! У канцеларијама нема писаћих машина, понајмање компјутера – само дебеле, као из Дикенсонових романа, рачуноводствене књиге. Имају две телевизијске станице, али ни једна не емитује програм више од два сата дневно.

У монсунском периоду, који најављује 1500 звона највећег светилишта, бурманска села су буквално у мору блата. Зато су колибе одигнуте на кољу, метар изнад земље. Зидови су им од плетених асура, а кров од сламе натопљене сланом водом, ради одбране од инсеката. Богати имају куће од тиковог дрвета које не нападају ни мрави. Намештаја има мало. Спава се, углавном, на асурма које се ујутро уклоне.

Само стотину туриста

Будизам је за Бурманца стил живота и филозофија с дубоким коренима. Религиозност се осећа

Статуа Буде висока готово десет метара у храму Ананда. Као и све друге, прекривена је златом и драгим камењем.

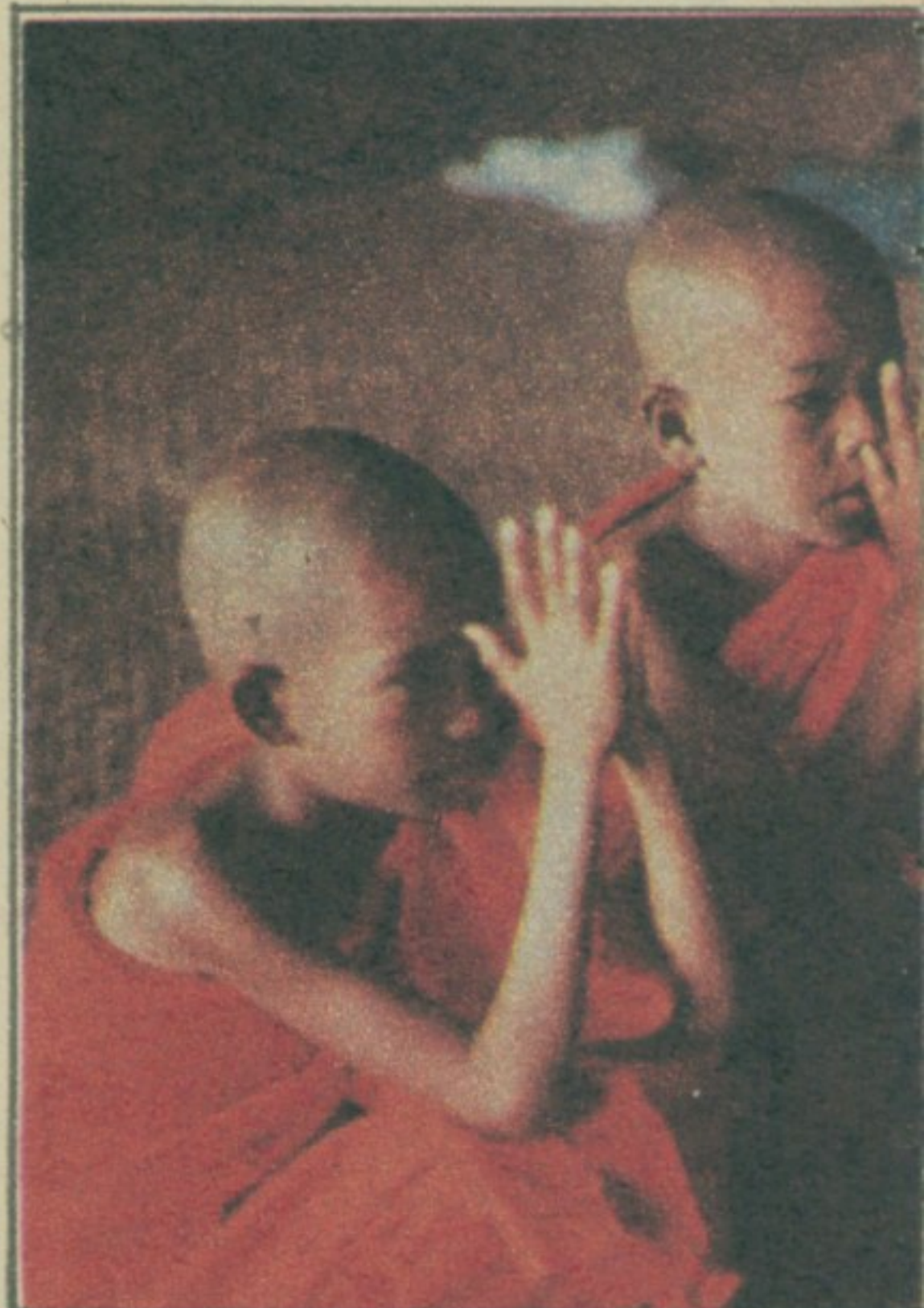
Странци у њој могу да бораве највише седам дана, с тим што у земљу дневно може да уђе само стотину туриста. Другим речима, Бурма своја врата према свету отвара успорено, попут шкрипавих двери. Успорено, али и не-задрживо. ■

и у поштовању будистичких монаха којих у земљи има око 30 хиљада. Легенда каже да су у 6. веку пре наше ере трговци срели Буду од кога су добили осам власи које су донели у земљу. По обичају, ту реликвију ставили су слону на леђа и пустили животињу. Тамо где је он легао да се одмори почели су да копају темеље Шве Дагона, данас највеличанственије пагоде будистичког света. Висока је 110 m, а прекривена са 800 kg злата. У њу је још уграђено 5448 дијаманата и 2317 рубина, сафира и топаза величине лешника. Откуд толико благо?

По будистичком учењу човек треба од блага да задржи само онолико колико му је потребно за пристојан живот. Све остало дужан је да у облику злата и драгог камења преда – пагоди.

Бурма је земља још нетакнута „благодетима“ потрошачког друштва и масовног туризма.

➤ **Ритуал посвећења Буди. Томе се подвргава свако мушко дете чим наврши десет година. Може да постане монах, али и не мора.**

50 иностраних аранжмана

JAT АВИОНОМ У СВЕТ

- **КО ЋЕ БИТИ ЧЕТВРТИ ДОБИТНИК ПУТОВАЊА ЗА ДВЕ ОСОБЕ У ЕГИПАТ И УТЕШНЕ НАГРАДЕ – СЕДМОДНЕВНОГ БОРАВАКА ЗА ДВЕ ОСОБЕ У ДУБРОВНИКУ, НА БАБИНОМ КУКУ?**
- **ИЗВЛАЧЕЊЕ НАГРАДА СВАКЕ СУБОТЕ У ТВ ЕМИСИЈИ „ДА ПИТАМО ЗАЈЕДНО“!**
- **СВИ УЧЕСНИЦИ НАГРАДНЕ ИГРЕ УЧЕСТВУЈУ НА КРАЈУ У ИЗВЛАЧЕЊУ СУПЕРНАГРАДЕ – ПУТОВАЊЕ ЗА ДВЕ ОСОБЕ ПО ИЗБОРУ У АРАНЖМАНИМА JAT AIR-LIFT-a**

Велика наградна игра „АВИОНОМ У СВЕТ“, коју организују „Политикин Забавник“ и JAT AIR-LIFT, ушла је у четврто коло. Први добитници награда већ су познати, а све већи број читалаца интересује се да ли и у наредним бројевима „Политикиног Забавника“ могу да се укључе у игру!

Зато, да поновимо: уколико сте пропустили да одговорите на наградна питања прва три кола наградне игре, нека вас то не забрињава. Имаћете прилику у овом и следећим

бројевима да се укључите у наградну игру „АВИОНОМ У СВЕТ“ која траје све до 7. априла 1989. године, из броја у број.

До тог датума, у сваком „Забавнику“ постављаћемо по једно наградно питање из области историје ваздухопловства, а сваке суботе у оквиру ТВ емисије „Да питамо заједно“, у директном телевизијском извлачењу додељивати по једну главну и утешну награду.

Главна награда је, као што знате, путовање за две особе у Египат односно Тунис. Прва група добитника наградног путовања у Египат путује у фебруару 1989. (о тачном датуму поласка накнадно ћемо вас обавестити) у петодневном аранжману JAT AIR-LIFT-a (закључно са добитником главне награде из „Забавника“ од 13. 1. 1989). Сви остали добитници главне награде која се и даље додељује из броја у број, путују у Тунис (седмодневни аранжман JAT AIR-LIFT-a) у јуну следеће године.

Наградна игра:
АВИОНОМ у
СВЕТ
„Политикин За-
бавник“
Македонска 29,
п.ф. 124
11001 БЕОГРАД

Утешна награда је седмодневни боравак за две особе на Копачици (апартмани – најам), у Купарима (хотел „Гранд“ или „Купари“), у Трогир (хотел „Медена“) и Дубровнику (Бабин кук – хотел „Плакир“). Она се такође додељује из броја у број и то наизменично. У овом броју у питању је седмодневни боравак за две особе на Бабином куку у хотелу „Плакир“. Добитници утешних награда користе награду у договору са JAT AIR-LIFT-ом из програма ЗИМА 88/89. JAT AIR-LIFT понудиће добитницима два рока у оквиру којих могу, и морају, искористити награду.

Услов да освојите једну од награда је да тачно одговорите на наградно питање из области историје ваздухопловства које постављамо у сваком броју. Пре тога пажљиво прочитајте текст који објављујемо испред наградног питања, јер се у њему, делимично, крије одговор који тражимо. Ако и после тога нисте сигурни да је ваш одговор онај прави, прелистајте енциклопедију.

Ваши одговори треба да стигну на адресу „Политикиног Забавника“ до следећег

Тачан одговор на наградно питање у „Политикином Забавнику“ бр. 1922 је: ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ.

петка у дванаест часова, на купону који у овом броју носи ознаку број 4. Молимо вас да читко напишете своје личне податке.

Сви купони који стигну са закашњењем учествоваће заједно са купонима свих кола, на крају игре, у извлачењу СУПЕРНАГРАДЕ, путовање за две особе, по избору, у свет, у аранжману JAT AIR-LIFT-a. Дакле, не заборавите, супернаграда се извлачи на крају целокупне наградне игре „АВИОНОМ У СВЕТ“, а у извлачењу учествују сви пристигли купони (које ћемо пажљиво чувати) из укупно двадесет пет кола.

Ако пропустите ТВ емисију „Да питамо заједно“ (19. новембар 1988) или живите у месту где се она не емитује, имена добитника награда из овог броја објавићемо у „Забавнику“ бр. 1926, на претпоследњој страни. Награде у овом броју су, као што знате:

– Главна награда: путовање за две особе у Египат

– Утешна награда: седмодневни боравак за две особе на Бабином куку у хотелу „Плакир“

ЛЕТ БАЛОНОМ

Браћа Жозеф и Етјен Монголфје из француског градића Анонаја успели су једног јунског дана да изведу до тада невиђени експеримент – лет балона. Они су велику папирнату лопту, коју су напунили топлим димом, пустили у ваздух наочиглед масе света окупљене на градској пијаци. Балон се подигао више од 300 метара.

По наређењу краља Луја XVI, браћа су овај експеримент успешно поновила 19. септембра исте године у Версају. Тада је њихов балон понео једну овцу, кокошку и канаринца!

Наградно питање бр. 4:
КОЈЕ ГОДИНЕ ЈЕ ИЗВЕДЕН ПРВИ ЛЕТ БАЛОНОМ?

Ваши одговори треба да стигну на адресу „Политикиног Забавника“ до следећег петка (18. 11. 1988) у дванаест часова, искључиво на купону који објављујемо.

Купон број 4

50 ГОДИНА ЗАБАВНИКА

Одговор:

Име и презиме:

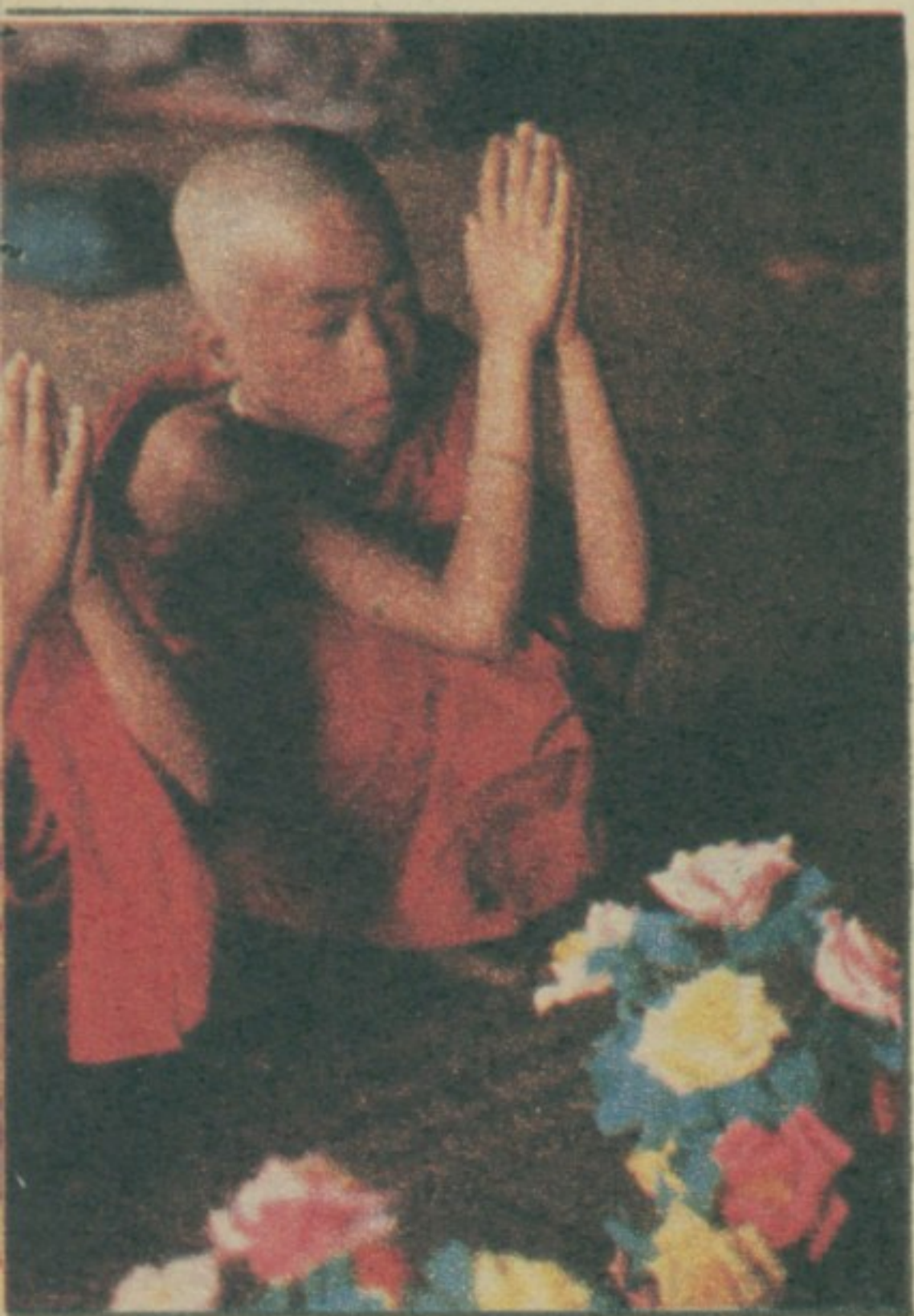
Датум рођења:

Улица и број:

Место и пош. број:

50 ИНОСТРАНИХ АРАНЖМАНА

air lift

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног
уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Боковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Дарко Рибникар, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукановић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Славољуб Кеџић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 80. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 1.500 дин.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 16.560 динара, полугодишња 33.120 динара, годишња 66.240 динара.

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 33.120 динара, полугодишња 66.240 динара, годишња 132.480 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728, уз обавезну назнаку НО „Политика“ – ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ:

САД	USD 43.-
СР НЕМАЧКА	DEM 79.-
ФРАНЦУСКА	FRF 268.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF 67.-
ШВЕДСКА	SEK 273.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ИМПРЕСУМ (Catalan: IMPRESSUM) штампана ствар, штампана је по закону обавезно означавање имена издатеља и уредника, оговорних за садржај часописа и

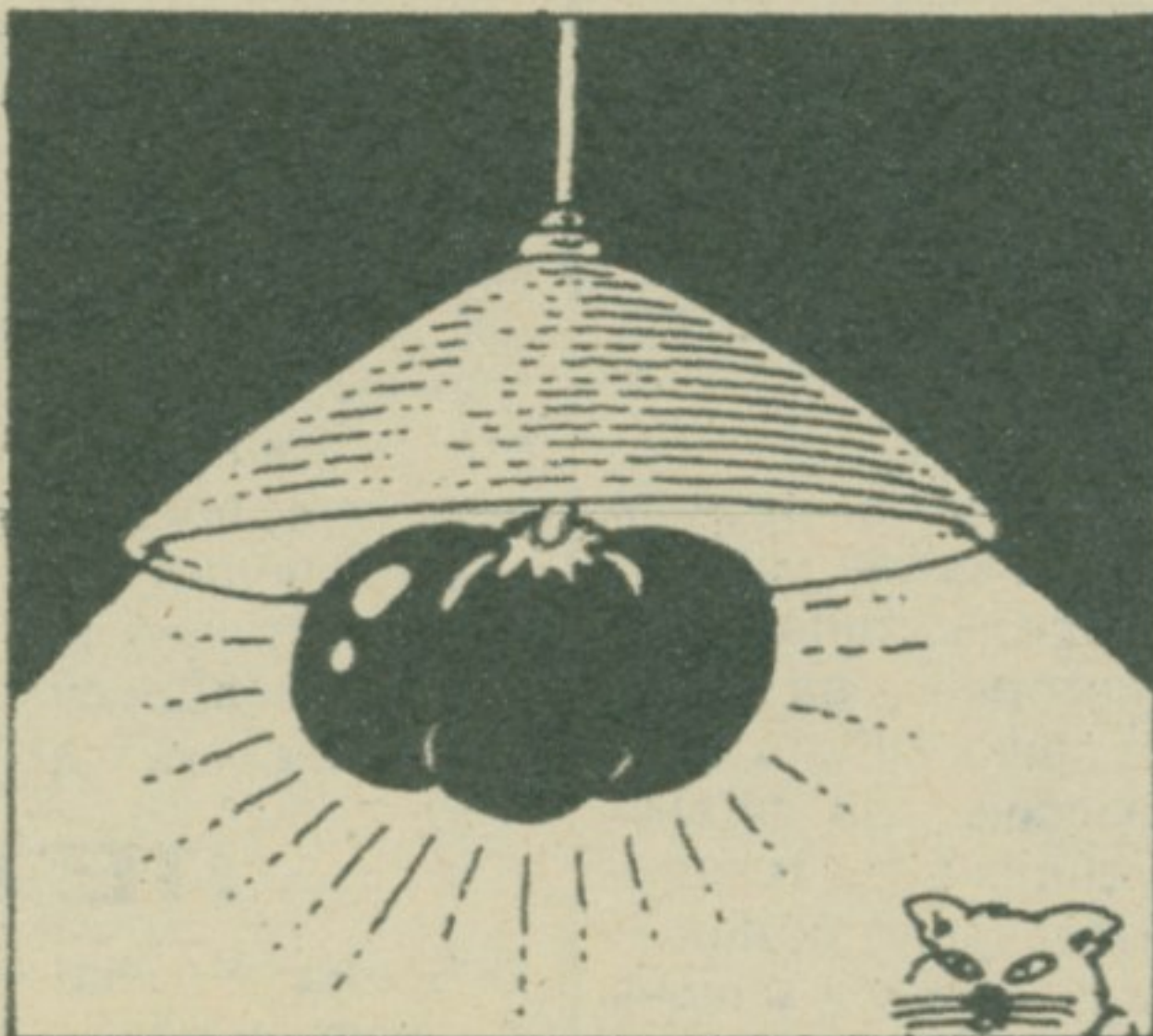

Сија мачка, али и парадајз!

Моје питање је веома кратко: зашто ноћу мачки сјаје очи?

НАТАША ТОДОРОВИЋ,
Алијагићева 1,
Књажевац

Многим животињама ноћу, у мраку, сјаје очи, а мачки највише. И данас људи верују да мачка тако себи осветљава

пут у мраку, но, то је погрешно. Сама животиња ту светлост не види, па не може себи да осветљава пут, мада је сијање очију везано баш за животиње које ноћу виде – рецимо, срну, ракуна или зеца. Данашња наука је разјаснила ову занимљиву појаву. Ево шта се, у ствари, догађаја: када зрак светлости (а то може бити како месечина, тако и светлост аутомобилског фара) допре до очију животиње, он пролази кроз зенице, наилази на сочиво које га прелама и уводи у унутрашњост ока. Тада се зрак одбија о тапетум, посебан део животињског ока који се налази у близини очног нерва. Грађен је од кристалних ћелија које савршено преламају светлост, па се тако зрак враћа кроз зеницу и чини да мачије око светли.

Људске очи немају тапетум. Ипак, свако је могао да примети да и оне понекад у ноћи светле, на пример крај ватре или свеће. Ово се догађа људима са изузетно широким зеницама, што је ретко. Људи с таквим очима некада су сматрани вешцима (а жене вештицама), па су и спаљивани на ломачама. А данас очни лекар приликом прегледа укапава

атропин, капи за ширење зеница, како би боље могао да види унутрашњост ока. Људске очи, за разлику од животињских, сијају само ако се осветле из веома велике близине, што лекар чини посебном лампицом.

Неке животиње имају у мраку чудесне, па и застрашујуће очи. У цртаним филмовима алигатор се обично приказује са црвеним очима и оне су заиста такве! Када се осветле, пре лице на усијано угљевље него на живе очи. Друге животиње имају очи које сијају зелено, ружичасто или наранџасто и научници су се питали од чега то зависи. Овај јединствен природни феномен објашњен је различитом таласном дужином светлосних зрака који се одбијају од тапетума различитих животиња.

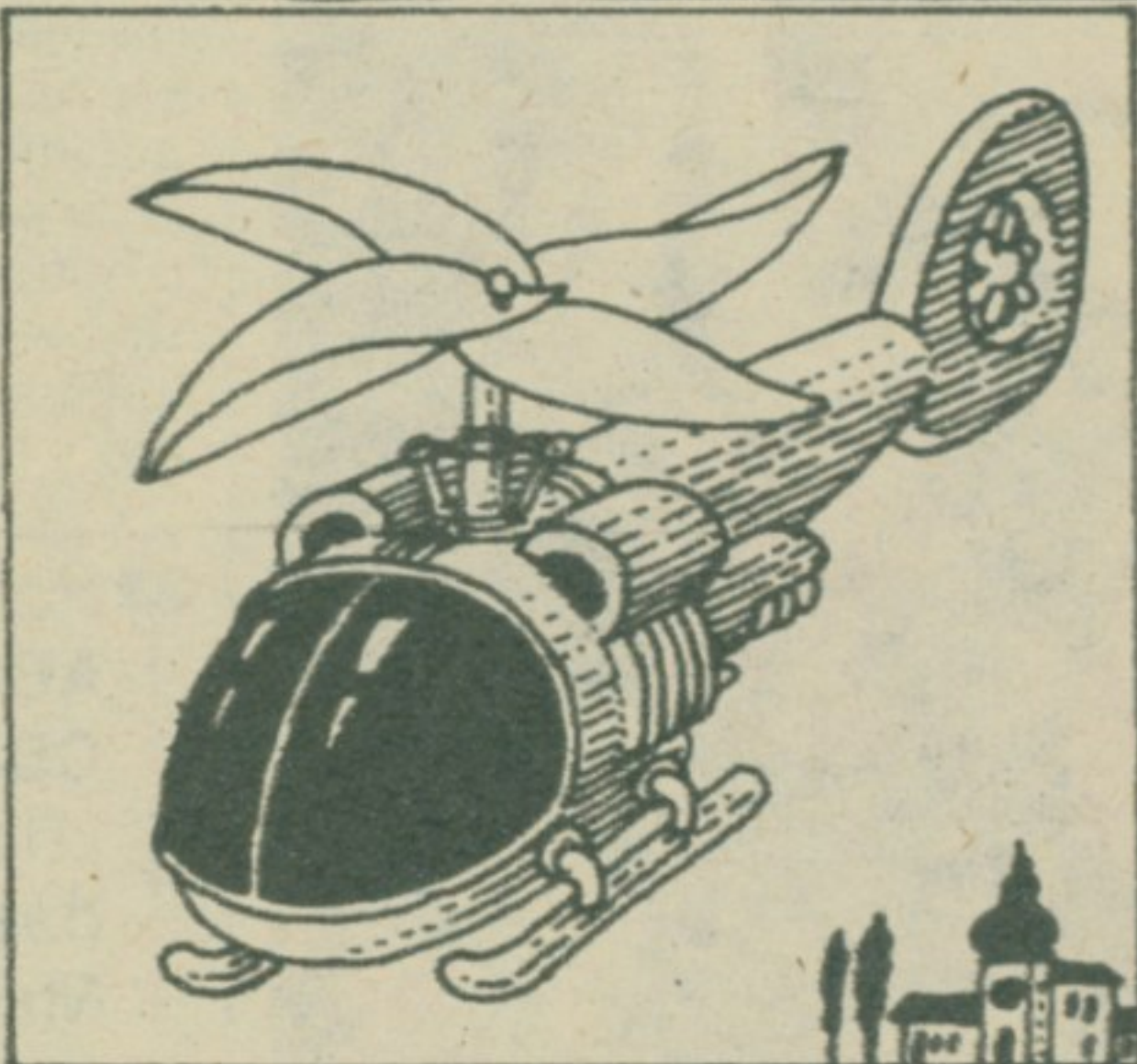
Наука је данас отишла веома далеко у изучавању појаве „светљења“, па је тако установљено да ову способност немају само животиње него чак и биљке. Тако парадајз друкчије „светли“ него поморанџа или јабука, а мерењем таласне дужине може се проверити, рецимо, свежина воћног сока!

Како лети хеликоптер?

Желео бих да ми објасниш како хеликоптер постиже висину, а како лети хоризонтално (праволинијски) у ваздуху?

ДАРКО,
Светозарево

Хеликоптер лети помоћу велике елисе (ротора) у хоризонталној равни која му даје и узгон – то јест вертикално кретање – и погон, односно хоризонтално кретање. Оба кретања омогућена су променљивим кораком кракова ротора, то јест углом који површине кракова заузимају према оси ротора, а који се подешава командама. Хеликоптер има две главне команде: колективну (ручица с леве стране пилота) и цикличну (ручица испред пилота). Колективна команда регулише укупни узгон ротора и помоћу ње се летелица диже или спушта. Циклична команда регулише корак кракова ротора у одређеном сегменту кружења и њоме се постиже кретање напред, назад, лево или десно. Репни ротор служи да неутралише реакцију на кретање главног ротора, то јест он одржава хеликоптер у правцу, а промена корака његових кракова педалама скреће летелицу лево или десно са

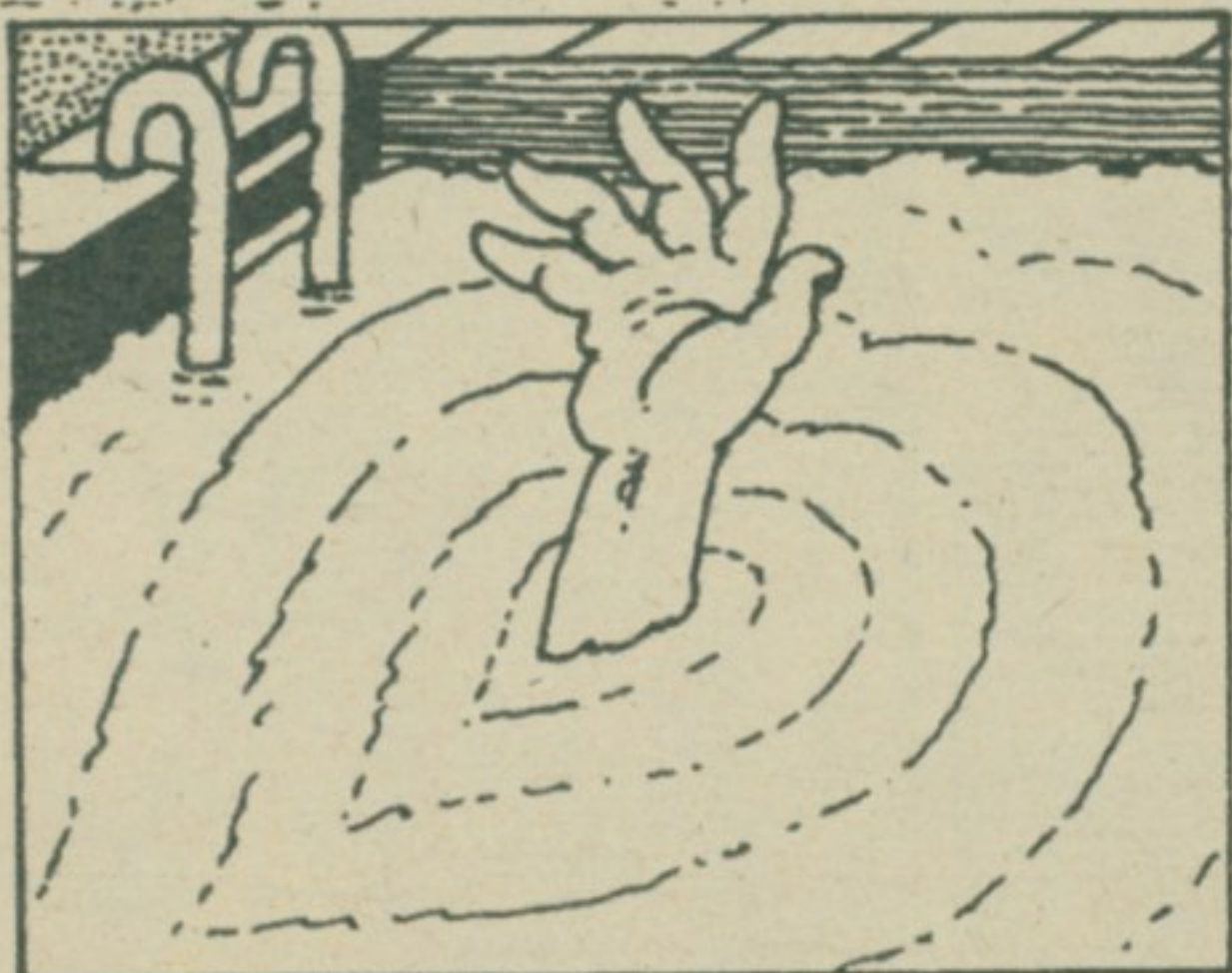
правца кретања, или је окреће око осе главног ротора, ако хеликоптер лебди на месту. Кретање у хоризонтални постиже се повећањем површине крака ротора који удара о ваздух у једном делу своје ротације.

Савет заљубљеном Николи

Мучи ме један проблем: тренирам пливање и пре пола године имали смо такмичење са осталим клубовима из Београда. На том такмичењу заљубио сам се до ушију. Али, она уопште не обраћа пажњу на мене. Реци ми како да се зближим с њом, ја сам покушавао на разне начине, али било је немогуће с мојим методама. Можда ти имаш неку идеју? Ако имаш, објави је што пре. И реци ми одакле потиче моје име?

НИКОЛА,
Београд

Никола, ниси нам написао какве си методе примењивао да освојиш „колеџиницу“, али сигурни смо да се ниси до-

сетио правог начина. А то је следећа тактика: тренирај вредно и увек мало више него што треба, макар пет минута после краја и то сваки дан. Одмах избази забушавање на тренинзима по систему „тренер сад не гледа“, него сваки задатак испуни до краја, а приони и на суве тренинге. Њих можеш да радиш и код куће, како би што више ојачао и побољшао кондицију. Све то треба да има за циљ освајање првог места у твојој дисциплини, јер, не заборави, шампиони су популарни.

Што се тиче твог имена, оно води порекло од грчког Николаос, сложеног од „нике“ – победа и „лаос“ – народ. То име је носио један епископ из 4. века који је доцније проглашен за свеца и чији је култ био нарочито јак у словенским земљама.

Зове вас клуб са јужне хемисфере

Молим Малу пошту да објави моје писмо – оглас којим позивам све Југословене да уђу у мој клуб за дописивање широм света. Пишите ми на адресу: GREGORY SKOKANDICH CONTACT CLUB NEW ZEALAND 15 ACACIA DRIVE SEADOWN RD 3 TIMARU NEW ZEALAND

Оружје које је измислио комичар

Пишем ти први пут и надам се да нећеш бацити моје писмо у кош. Мене занима када је први пут употребљена базука?

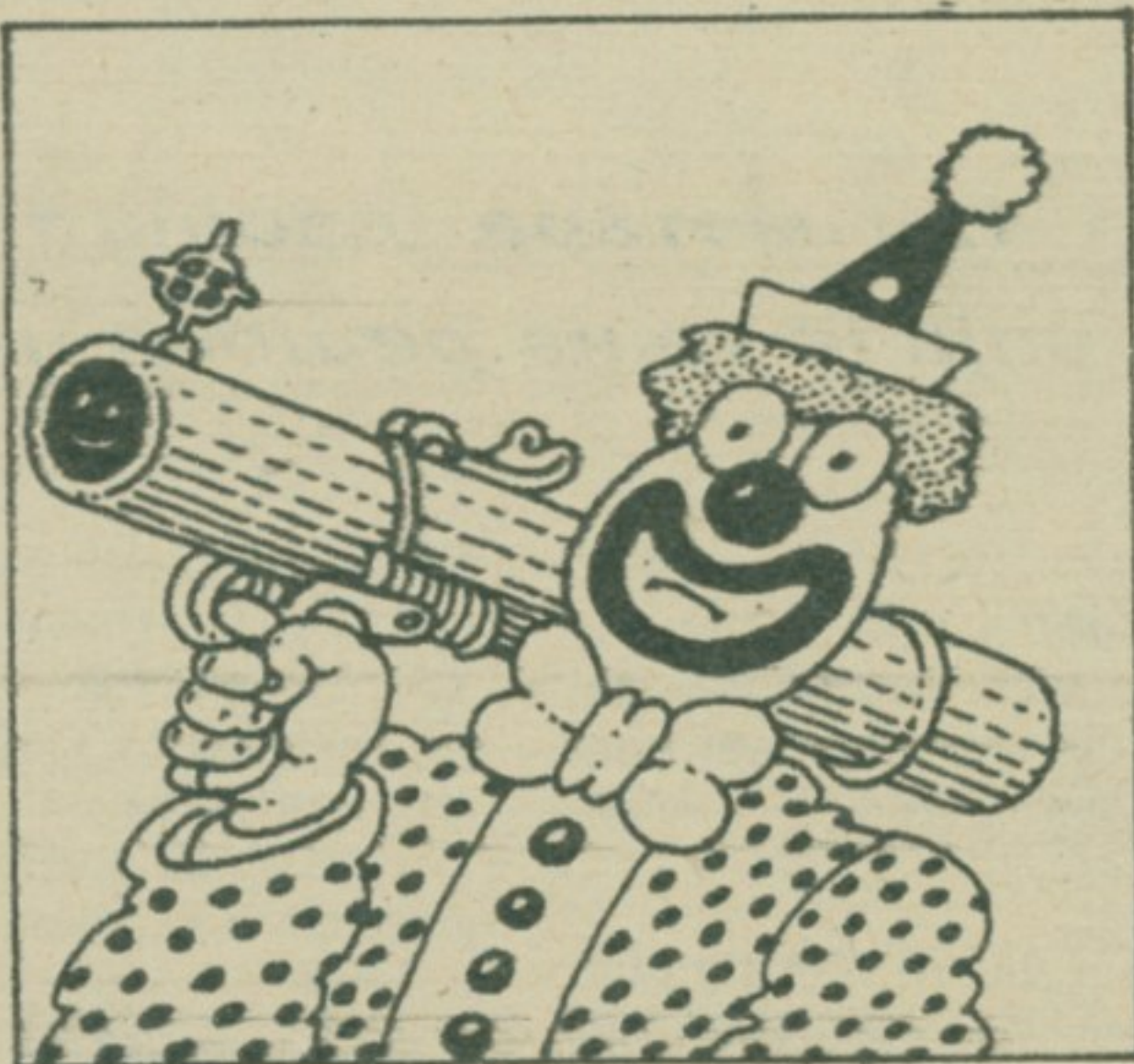
ВАНГЕЛ БАШЕВСКИ,
Народен фронт 11/45,
Скопје

Имам једно питање: можеш ли ми казати која фабрика производи пушку „аншиц“ (Anschütz)?

НЕДЕЉКО ГОЛУШИН,
Зрењанин

Базука је заједничко име за бацаче ракетних пројектила које војник може да носи, мада је тај назив већ дуго непрецизан. Строго узевши, име „базука“ односи се на два оружја: АТ М1 А1 из 1944. године и АТ М9 А1 из 1945. Оба су америчке производње, калибра 60 мм. Оба бацача избацивала су пројектил са сопственим ракетним погоном и кумулативном бојевом главом која детонацију усмерава у једну тачку ради пробијања оклопа. Опаљење је било електричним путем, уз помоћ батерије (М1) или индуктора (М9). Име „базука“ дугујемо америчком комичару Бобу Бернсу (1895 – 1956) који је тако назвао један сценски реквизит састављен од две водоводне цеви и великог плеханог левка – сличност је упадљива. У шатровачком говору „базу“ значи „уста“ или „дрека“. Претходник базуке је енглески PIAT (Projector Infantry Anti-Tank) или пешадијски противтенковски бацач из 1943. Међутим, права примена пројектила почела је с немачким „Pancerfaustom“ који се јавио још раније. Данас противоклопних ракетних пројектила има, практично, безброј, а већина је веома ефикасна.

За разлику од базуке, оружје „аншиц“ намењено је спортском гађању. Фабрика „J. G. Anschütz Germania Waffenfabrik“ из Целе-Мелис (данас у ДР

Немачкој) стекла је углед као произвођач прецизних спортских пушака још пре другог светског рата. После рата обновљена је у Улму на Дунаву. „Аншиц“ прави такмичарске пушке и пиштоље посебно прилагођене захтевима олимпијских и међународних стрелачких дисциплина. Ваздушно и малокалибарско оружје „Аншиц“ веома је прецизно и скупо.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Никола Вукчевић, Васа Раичковића 30, 81000 Титоград – 14 година, сакупља марке, аматерски се бави глумом, свира бубње и вози скејтборд.

Маријана Милошевић, Бранка Крсмановића 2/18, 18000 Ниш – 14 година, жели да се дописује са младима из целе Југославије.

Марио Бекеш, Каштеланска 41, 54000 Осијек – 16 година, бави се спортом, воли музику и све што воле млади.

Верица и Марица Лазић, Бориса Кидрића 17, 23330 Н. Кнежевац – имају по 17 година, воле путовања и дописивање, навијају за КК Партизан.

Ана Матић, Пере Велимировића 12/11, 11090 Београд – 12 година, воли спорт, музику и дописивање.

Миланче Марковић, Шумадијска 2, 11320 Велика Плана – жели да се дописује са читаоцима које занимају неидентификовани летећи објекти.

Мирела Барјактаревић, Варошких поља 3, 75350 Сребреник – 11 година, сакупља постере и значке, свира гитару, воли рок и забавну музику.

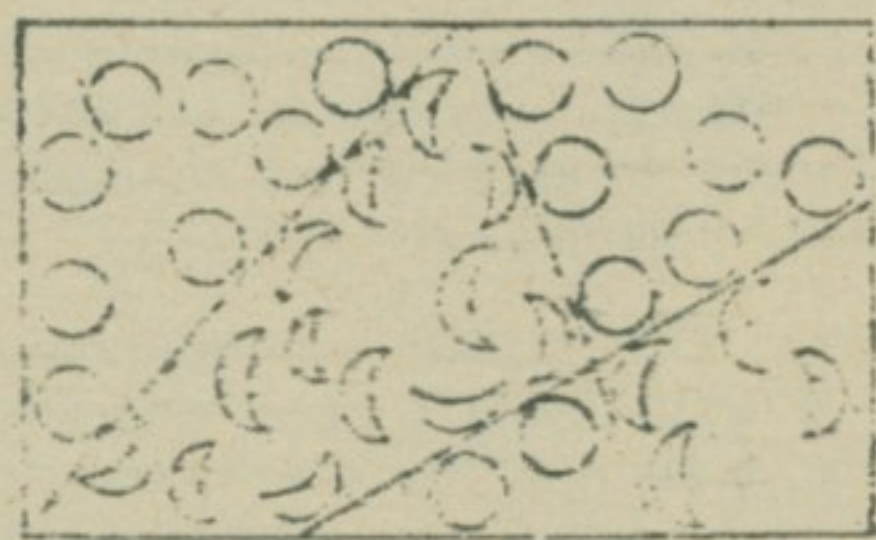
Ксенија Колман, Трг Вељка Влаховића 10, 43300 Копривница – 13 година, воли музику и путовања, сакупља разгледнице и постере.

Данијела Стошић, Сремска 6, 17500 Врање – 14 година, воли музику, путовање, спорт и море.

Александра Алексић, Бориса Кидрића 67, 22300 Стара Пазова – 14 година, воли диско, рок и хеви метал музику, обожава групу Брос.

Илустровао Љубомир Милошевић Љубац

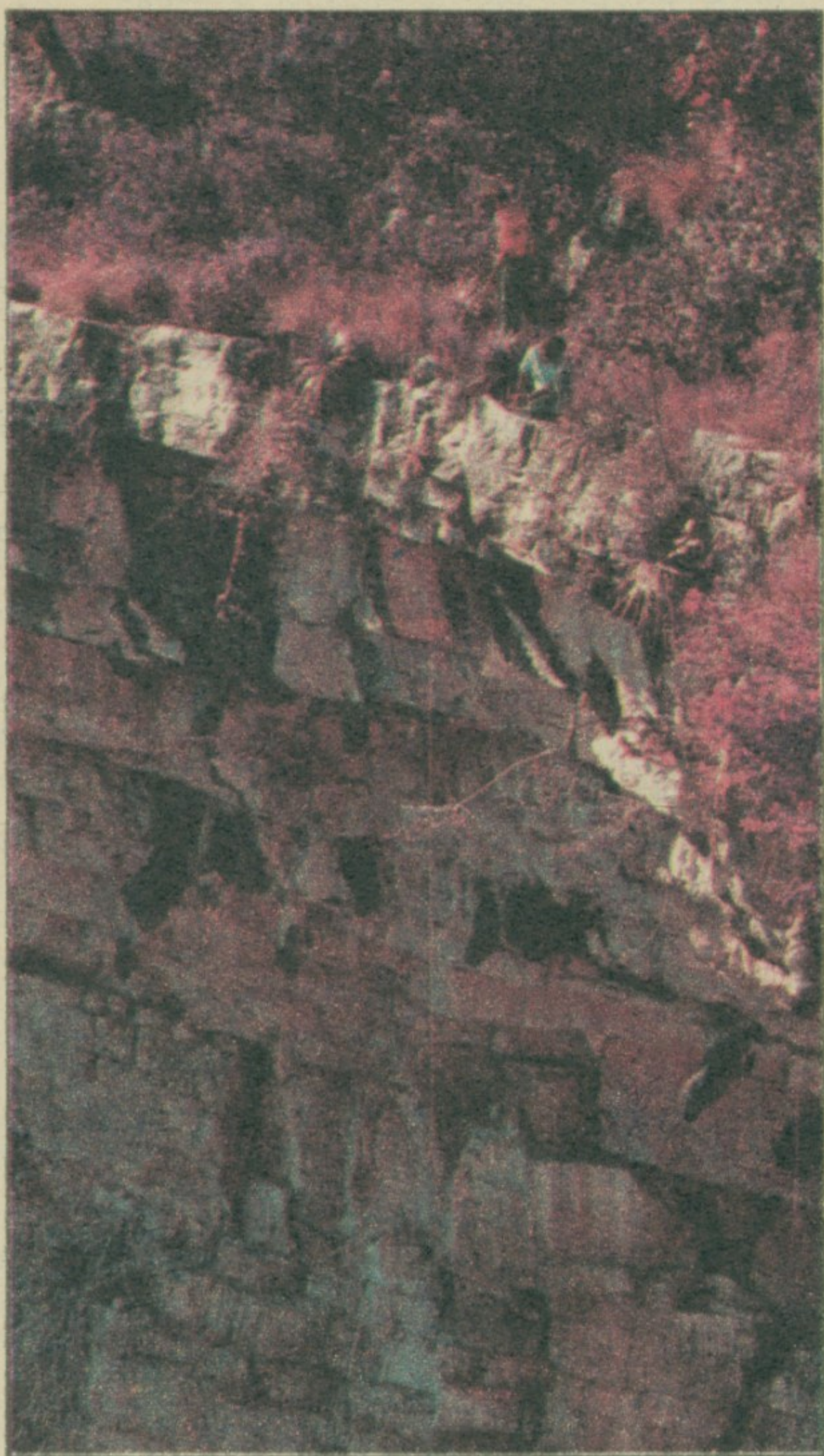
УКРШТЕНЕ РЕЧИ: Црвена звезда, Варка, Лисјак, екра, поштари, тетанус, Јто, ат, На-ста, иве, кош, старо, ир, Дис, ивичити, крштења, Ерос, рока-да, вист, американисти.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

У ЈАМИ ЦРВЕНИХ РУКУ

СИМА ДЕЛ КОПАЛ – ИЗАЗОВ ЗА РАДОЗНАЛЕ

Припреме за спуштање

Најочуванији су отисци шака начињени, највероватније, уз помоћ боје добијене из коре дрвета на слици

На дубини од преко 120 метара двојица смелих пронашли су трагове људи чија је тајна решена на лицу места...

Читава област Чапас, на крајњем југозападу Мексика, буквално је преплављена необичним археолошким остацима. Ту је и јединствена, још неистражена јама, дубока као две вишеспратнице, звана Сима Дел Копал коју су, пре извесног времена, посетила два Италијана: новинар Тулио Бернабеј и алпиниста и истраживач Марко Топани.

Сима Дел Копал је место које народ и данас сматра светим и које је обавијено бројним легендама. Највероватније из верских разлога или опстанка ради (у потрази за водом), говоре записи, Сима Дел Копал некада је била веома посећена. А и читава област била је далеко настањенија о чему сведоче храмови и пирамиде скривене испод наслага и зеленила прашуме за које се зна захваљујући снимцима уз помоћ инфрацрвених зрака.

Отвор јаме има пречник преко 300 метара. На њеном дну је густа шума, с дрвећем чије се крошње гранају и до 30 метара у висину. У сталном полумраку скакућу мајмуни-пауци, веома бучни зелени папагаји и мноштво других ситнијих животиња. У средини јаме је пролаз у подземну пећину – у царство

слепих мишева, змија отровница и других животиња које иначе настањују пећине у тропима.

Свуда унаоколо младићи су нашли разбацано старо посуђе тако да су морали да се упитају како су људи некада уопште успевали да сиђу у ове дубине?

Тајну су открили на лицу места: низ зидове јаме очигледно је водила уклесана стаза, јер се и данас виде њени терасасти остаци.

Осим тога, зидови јаме, па и саме пећине на дну, осликани су тајанственим цртежима црвене боје распоређеним на местима која је данас, у највећем броју случајева, немогуће досегнути. Углавном представљају ратнике и фантастична бића, концентричне кругове (можда баш јаму?), отиске шака у негативу и слично. Њихова једноставност потврђује да се ради о људима из прадавних времена, што доказује и сличан проналазак у Аргентини. Тада је прецизном проценом старости уз помоћ радиоактивног угљеника утврђено да се ради о траговима људи који су ту навраћали пре равно 12 хиљада година.

Наравно, остало је још доста тога да се открије и објасни. Врата која воде у прошлост овде су само одшкринута... **Д. В.**

АШАН
РЕЉИЋ

Дружина КАМКЕР

НАГРАДНА ИГРА ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК JAT AIRLIFT „АВИОНОМ У СВЕТ“

Добитници
из броја
1922 су:

1. Путовање у Египат за две особе:
Aleksandar Trifunović,
Lenjinova 80, Sarajevo

2. Седмодневни боравак за две особе у Купарима:
Mladenko Djuranović,
Zmaj Jovina 76, Žabalj

